

การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย
ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน

ปริญญานิพนธ์

ของ

นพรัตน์ นาสาสิงห์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย
ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน

ปริญญานิพนธ์

ของ

นพรัตน์ นาสาสิงห์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย
ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน

บทคัดย่อ

ของ

นพรัตน์ นาสาสิงห์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

นพรัตน์ นาชาสิงห์. (2551). การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ. ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ, อาจารย์ชวลิต รวยอาจิน.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน ซึ่งศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุโขทัย จำนวน 252 คน จำแนกเป็นเพศชาย 122 คน และเพศหญิง 130 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น 2 มิติ (Two – Phase Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามทักษะทางสังคม แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.866, 0.923 และ 0.831 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – Way Analysis of Variance) โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1.นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนชายมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับสูง นักเรียนที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์ และนักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์ และนักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมอยู่ในระดับสูง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับสูง
- 2.นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
- 3.นักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีทักษะทางสังคมสูงกว่่านักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 4.ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับประสบการณ์ทางสังคม ส่งผลร่วมกันต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย

A COMPARATIVE STUDY ON SOCIAL SKILLS OF MATTAYOMSUKSA III
STUDENTS OF SUKHOTHAI PROVINCE WITH MORAL REASONING :
THE FOUR – STATE DIVINITY AND SOCIAL EXPERIENCES.

AN ABSTRACT
BY
NOPPARAT NACHASING

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

May 2008

Nopparat Nachasing. (2008). *A Comparative Study on Social Skills of Matayomsuksa III Students of Sukhothai Province with Moral Reasoning : The Four – State Divinity and Social Experiences*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof. Chusri Wongrattana, Mr. Chawalit Ruayajin.

The purpose of this research was to compare on social skills of Matayomsuksa 3 students in Sukhathai Province, concerning different moral reasoning – the Four State Divinity and social experiences. The sample was 252 students of Matayomsuksa level 3 in Sukhathai Province, classify 122 boys and 130 girls ones, with the method of Two – Phase Random Sampling. The tool used was questionnaire about social skills, moral reasoning – the Four State Divinity, and social experiences, which had the reliabilities of 0.866, 0.923 and 0.831 respectively. The statistics used for the study were Mean, Standard Deviation and Two – Way Analysis of Variance with SPSS (Statistical Package for Social Science).

The study findings were as follows

1. The students of Matayomsuksa grade 3 in Sukhathai Province had social skills in moderate level. The boys had social skills in moderate level whereas the girls had social skills in high level. The students giving moral reasoning – the Four State Divinity were in conventional level had social skills in moderate level. The students having social experiences in moderate level had social skills in moderate level also. The students giving moral reasoning – the Four State Divinity were in post – conventional level had social experiences in high level. The students having social experiences in high level had social experiences in high level also.
2. Both the boys and girls had different social skills without statistic significance.
3. The students having social experiences in high level had social skills higher than the ones having social experiences in moderate level with the significance at 0.05.
4. Interaction between gender and social experiences affected social skills of Matayomsuksa 3 students in Sukhathai Province.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย
ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน

ของ

นพรัตน์ นาชาสิงห์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

(อาจารย์ ดร. สุพพร เข้มเฮง)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(อาจารย์ ขวลิต รวยอาจิม)

(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ขวลิต รวยอาจิม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการทำวิจัย จุดประกายความคิด ตลอดจนแนวทางแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง และรองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ตั้งคะพิภพ, รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์, อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง, อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง, อาจารย์พนา จินดาศรี และอาจารย์มนัสวีร์ โนนห้วยวอ ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพในการวัดยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ และนักเรียนทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้เสมอมา

คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่ คุณพ่อผอง นาสาสึงห์ และคุณแม่ภาณุมาศ การะเกด ที่เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นพรัตน์ นาสาสึงห์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
สมมติฐานทางการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	14
ความหมายของทักษะทางสังคม.....	14
ความสำคัญของทักษะทางสังคม.....	16
องค์ประกอบของทักษะทางสังคม.....	17
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	21
สาเหตุและความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม.....	26
การวัดทักษะทางสังคม.....	27
เพศกับทักษะทางสังคม.....	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่.....	30
ความหมายและองค์ประกอบของพรหมวิหาร.....	30
ความสำคัญของพรหมวิหาร.....	32
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	32
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับทักษะทางสังคม.....	39
การวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	40
การวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางสังคม.....	44
ความหมายของประสบการณ์ทางสังคม.....	44
ความสำคัญของประสบการณ์ทางสังคม.....	45
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางสังคม.....	45
ประสบการณ์ทางสังคมกับทักษะทางสังคม.....	49
การวัดประสบการณ์ทางสังคม.....	50
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศกับทักษะทางสังคม.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	52
งานวิจัยในประเทศ.....	52
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	54
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	57
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	57
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	93
อภิปรายผล.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	108
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	109
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ.....	112
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	120
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	141

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 หลักทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริคสัน.....	23
2 ระดับและขั้นของทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก.....	37
3 รายชื่อโรงเรียน และจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	58
4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามโรงเรียนและเพศ.....	60
5 ความถี่และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระดับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และประสบการณ์ทางสังคม.....	83
6 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษาโดยรวม และผลการประมาณค่าเฉลี่ย ของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95.....	85
7 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะทางสังคม และผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำแนกตามตัวแปรอิสระ.....	86
8 ค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม ตามแบบแผนการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบสามทางขนาด 2 x 2 x 2.....	87
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของทักษะทางสังคม ที่มีประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน.....	91
10 ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อของแบบสอบถาม การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่.....	113
11 ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อของแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม.....	116
12 ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อของแบบสอบถามทักษะทางสังคม.....	118

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
3 กราฟเส้นแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับประสบการณ์ทางสังคม.....	92

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การสื่อสารคมนาคม การประกอบอาชีพ โดยเฉพาะความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีความเจริญก้าวหน้าจนถึงขั้นก้าวเข้าสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งได้เปลี่ยนสภาพชีวิตของบุคคลในสังคมไทย จากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่มีความสลับซับซ้อน เร่งรีบ และเต็มไปด้วยการแข่งขัน เมื่อสังคมเปลี่ยนไป สภาพการดำรงชีวิตเปลี่ยนไป บุคคลต้องปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพสังคม หรือเพื่อความอยู่รอดในสังคม จึงเป็นเหตุให้บุคคลนึกถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก บางครั้งก็อาจสร้างปัญหาให้แก่บุคคลอื่นและสังคมได้ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ สังคมก็จะยุ่งเหยิง เต็มไปด้วยความขัดแย้ง (สุขุมาล เกษมสุข. 2535: 1) โดยในความเป็นจริงแล้ว การดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลา มีการติดต่อสื่อสารกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพราะบุคคลไม่สามารถที่จะอยู่ในสังคมเพียงลำพังได้ บุคคลจำเป็นต้องมีเพื่อน มีกลุ่ม มีสังคมที่จะต้องดำเนินชีวิตร่วมกัน ดังที่ บัททอน (จำเนียร นนทมิตร. 2547: 9; อ้างอิงจาก Button. 1974: 1 – 2) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ย่อมต้องสื่อสารและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งหมายถึงเราต้องอยู่ในสังคม ดังนั้น บุคคลจึงต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ต้องมีความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถสื่อความหมาย สื่อความเข้าใจ สามารถทำงานและดำเนินชีวิตร่วมกันได้ ซึ่งความสามารถเหล่านี้ เรียกว่า ทักษะทางสังคม (Social Skills)

ทักษะทางสังคม (Social Skills) เป็นความสามารถของบุคคลในการติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยการใช้ถ้อยคำ (Verbal) และไม่ใช่ถ้อยคำ (Non - Verbal) ซึ่งครอบคลุมในการรับ การส่ง และการควบคุมการสื่อสารระหว่างบุคคล (Riggio. 1986) เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมและทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข และเมื่อบุคคลในสังคมสามารถดำรงชีวิตและทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขแล้ว ก็จะทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่น่าอยู่ สงบสุข แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสมาชิกในสังคมขาดทักษะทางสังคม มีการติดต่อสื่อสารกันน้อย มีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน อยู่กันอย่างตัวใครตัวมัน ไม่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สังคมนั้นย่อมเกิดปัญหา ไม่สงบสุข

คนไทยได้ชื่อว่ามีทักษะทางสังคมน้อยลง ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมากมายทุกด้าน ทำให้สภาพการดำเนินชีวิตของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย

และยังส่งผลต่อจิตใจและลักษณะนิสัยของคนไทย จากเมื่อก่อนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน กลายเป็นคนตระหนี่ เห็นแก่ตัว หน้าตาที่เคยยิ้มแย้มแจ่มใส กลับกลายเป็นเฉยเมย บึ้งตึง ความรักสามัคคีหายไป กลายเป็นความหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจกัน กลัวเสียผลประโยชน์ของตนเท่านั้น (สุขุมาล เกษมสุข. 2535: 1) ดังนั้น การส่งเสริมพัฒนาให้บุคคลในสังคมมี ทักษะทางสังคมจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

การส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะทางสังคม ควรส่งเสริมตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะในวัยรุ่นซึ่งเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดระยะหนึ่งของชีวิต เป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็ก มาสู่วัยผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นจึงมีความสับสนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย ต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม การที่ไม่สามารถทำอะไรบางอย่างที่เคยทำได้ เหมือนเมื่อเป็นเด็ก เด็กวัยรุ่นจึงมีปัญหาในการปรับตัว (สุชา จันทรโณม. 2540: 50) ซึ่งในปัจจุบัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ นั่นคือ มุ่งให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือสร้างความรู้ ควบคุมการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะที่สำคัญหลายอย่าง เช่น ทักษะการคิดอย่างมี วิจยารณญาณ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการสืบค้น สารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการร่วมมือกันระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (สุพิน ดิษฐสกุล. 2543: 1)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม พบว่า ทักษะทางสังคม เกิดจากพฤติกรรม การติดต่อสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลย่อมเกิดจาก ภาวะภายในจิตใจของบุคคลนั่นเอง กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีแนวความคิด ความเชื่อ เจตคติภายในจิตใจ เป็นอย่างไร ก็จะส่งผลมาสู่การปฏิบัติตนตามแนวความคิด ความเชื่อ เจตคติของแต่ละบุคคล และ กลายเป็นพฤติกรรมของบุคคลนั้นในที่สุด และถ้าบุคคลนั้นมีจริยธรรมภายในจิตใจ ก็ย่อมส่งผลให้ บุคคลเป็นคนดี เป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม ที่จะทำให้ สังคมมีความสุข โดยเฉพาะพรหมวิหารธรรม ซึ่งเป็นธรรมประจำใจสำหรับผู้ประเสริฐ หรือผู้มี จิตใจดีงาม มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ และเป็นธรรมที่มนุษย์ทุกคนพึงมีเพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมี ความสุข พรหมวิหารธรรม มี 4 ประการ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นธรรมที่เอื้อต่อ การพัฒนาความมีน้ำใจ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนความมีมนุษยสัมพันธ์ (มารศรี กลาง ประพันธ์. 2547: 106 – 129) จึงทำให้บุคคลมีการติดต่อสื่อสารที่ดีต่อกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2544: 150) ที่ให้แนวคิดในการทำงานเดียวกันว่า พรหม วิหารสี่ เป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แต่ใน สภาพการณ์จริงการวัดหลักธรรมพรหมวิหารสี่ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลนั้นกระทำ

ได้ยาก และอาจใช้เวลานาน ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้แนวคิดของ คอลเบอร์ก (Kohlberg, 1969) ซึ่งได้ใช้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่เป็นการให้เหตุผลของบุคคลในการที่จะเลือกกระทำหรือเลือกไม่กระทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่แสดงถึงควมมีจริยธรรมของบุคคลแทน นอกจากนั้นผู้วิจัยยังพบอีกว่า การขาดทักษะทางสังคมมีสาเหตุมาจากการขาดประสบการณ์ทางสังคมที่จะเรียนรู้ให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม (ละเอียด ชูประยูร. 2523: 51) ซึ่งประสบการณ์ทางสังคมเป็นการเรียนรู้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมาในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นมาก มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมาก ย่อมทำให้บุคคลมีทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นดีมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรีชา เกตุทัต (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2545: 243) ที่ให้แนวคิดในทำนองเดียวกันว่า บุคคลที่มีประสบการณ์ทางสังคมน้อย จะทำให้มีทักษะทางสังคมน้อย และจากแนวคิดของเซฟเฟอร์ (เรวดี ศิรนคร. 2531: 20; อ้างอิงจาก Schaffer. 1981: 1 – 35) ที่ว่า เพศเป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคมระหว่างบุคคล เพศชายและเพศหญิงมีการเรียนรู้ และมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น เพศหญิงจะมีความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ และความรู้สึก มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย เข้าใจความรู้สึกหรือจิตใจของเพื่อนหรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ชอบการอยู่ร่วมกัน และมักปิดบังความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง ส่วนเพศชายจะมีลักษณะของความเข้มแข็ง หนักแน่น สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่อ่อนไหว ก้าวร้าว ชอบใช้กำลังมากกว่า และมักให้ความสำคัญกับการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมแบบตรงไปตรงมามากกว่า แต่จะมีการควบคุมทางอารมณ์และทางสังคมได้น้อยกว่า เป็นต้น และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศและทักษะทางสังคม พบว่า ได้มีการรายงานเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและทักษะทางสังคมในแต่ละพื้นที่ไว้แตกต่างกันตามแต่ละพื้นที่ที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยจึงคิดว่าความแตกต่างด้านเพศนี้น่าจะมีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมด้วย

จากความสำคัญของทักษะทางสังคมและผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่านักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่เปลี่ยนจากความเป็นเด็กสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์ และสามารถเปลี่ยนแปลงอารมณ์ได้อย่างฉับพลันตลอดเวลา มักมีปัญหาในด้านการปรับตัว และปัญหาในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ทั้งนี้ผู้วิจัยคัดสรรปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมที่มีความสำคัญ 3 ปัจจัย ได้แก่ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศ เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่แตกต่างกัน และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดที่ส่งผลต่อทักษะทางสังคม รวมทั้งต้องการทราบว่าผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวแบบ 2 ปัจจัย และแบบ 3 ปัจจัย ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัยหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสพการณ์ทางสังคม และเพศแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสพการณ์ทางสังคม และเพศแตกต่างกัน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียน ที่มีระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และระดับของประสพการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับประสพการณ์ทางสังคม การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับเพศ และประสพการณ์ทางสังคมกับเพศ ที่มีต่อทักษะทางสังคม
4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสพการณ์ทางสังคม และเพศ ที่มีต่อทักษะทางสังคม

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับทักษะทางสังคมในแต่ละผลหลักและผลปฏิสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสพการณ์ทางสังคม และเพศที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้ปกครอง สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการอบรมเลี้ยงดู โดยมุ่งเน้นอบรมเลี้ยงดูให้นักเรียนมีจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และได้รับประสพการณ์ทางสังคมจากครอบครัว และผู้ใกล้ชิดได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นยังเป็นแนวทางให้ครู อาจารย์สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีประสพการณ์ทางสังคมด้านต่างๆ และเสริมสร้างจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ให้กับนักเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยจะทำให้นักเรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั่นคือ มุ่งให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข และทำให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งยังสามารถนำเอาสารสนเทศที่เกี่ยวกับทักษะทางสังคมจากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการศึกษาในเชิงลึกต่อไปได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 27 โรงเรียน และจำนวนนักเรียนทั้งหมด 4,986 คน จำแนกเป็นเพศชาย 2,414 คน และเพศหญิง 2,572 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีโรงเรียนจำนวน 8 โรงเรียน และมีจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 252 คน จำแนกเป็นเพศชายจำนวน 122 คน และเพศหญิงจำนวน 130 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น 2 มิติ (Two – Phase Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

1.1 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ (Moral Reasoning : The Four – State Divinity) จำแนกเป็น

1.1.1 ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre – Conventional Level)

1.1.2 ระดับตามเกณฑ์ (Conventional Level)

1.1.3 ระดับเหนือเกณฑ์ (Post - Conventional Level)

1.2 ประสบการณ์ทางสังคม (Social Experiences) จำแนกเป็น

1.2.1 ระดับต่ำ

1.2.2 ระดับปานกลาง

1.2.3 ระดับสูง

1.3 เพศ (Gender) จำแนกเป็น

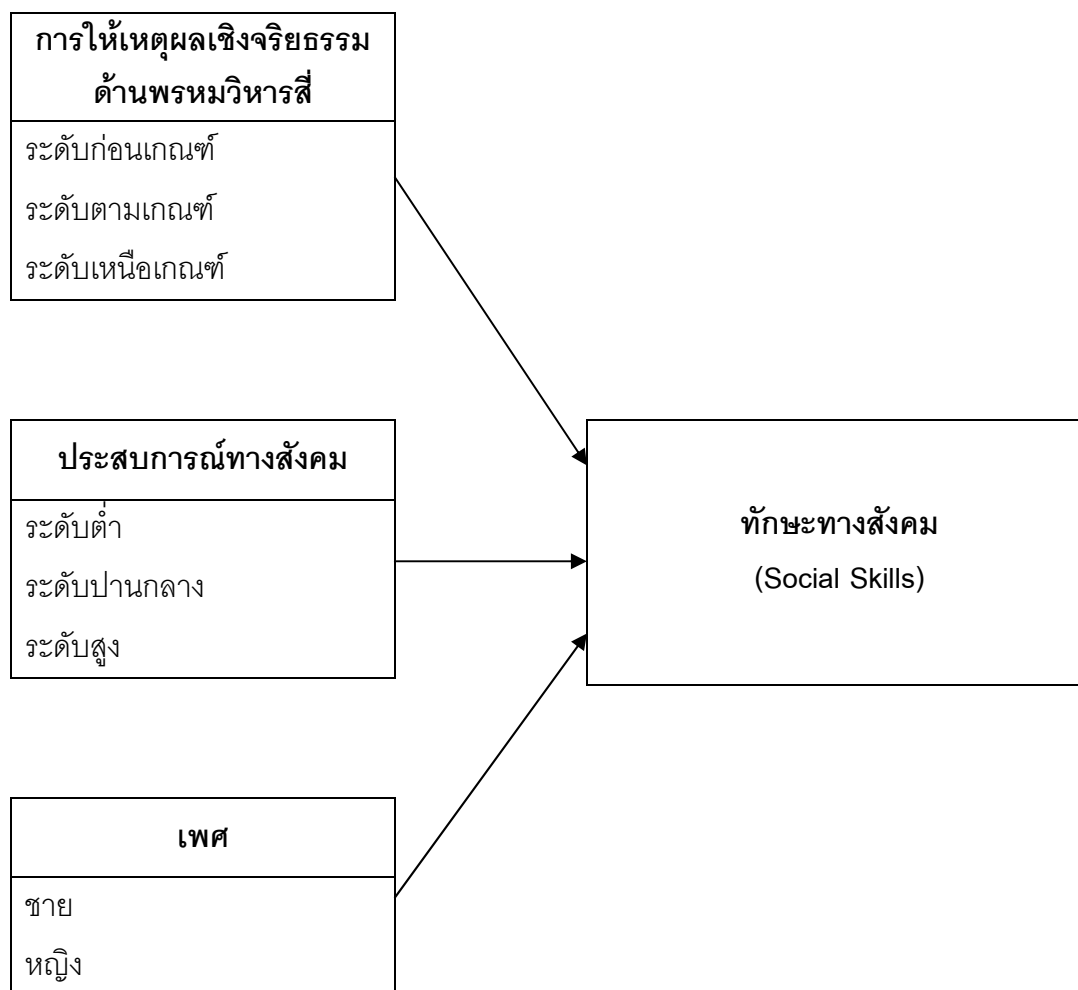
1.3.1 ชาย (Male)

1.3.2 หญิง (Female)

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ทักษะทางสังคม (Social Skills)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของ ริกจิโอ (Riggio. 1986) และผลงานวิจัยอื่นๆ แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ คือ แนวคิดเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ คอลเบอร์ก (Kohlberg. 1969) และหลักธรรมพรหมวิหารสี่ ของ พระศรีวิสุทธิกวี (2526: 73) สมเด็จพระญาณสังวร (2532: 1 – 123) พระไตรปิฎก (2539: 425) และพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2545: 20) ศึกษาประสบการณ์ทางสังคมจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (สุภค ไหวหากิจ. 2543: 37; อ้างอิงจาก Bandura. 1977: 22 – 27) และผลงานวิจัยอื่นๆ และศึกษาตัวแปรเพศ จากแนวคิดของ เซฟเฟอร์ (เวรดี ศิรินคร. 2531: 20; อ้างอิงจาก Schaffer. 1981: 1 – 35) และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยนำมาจัดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้สารสนเทศที่จะนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย โดย วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2544: 150) ได้ให้แนวคิดที่ว่า พรหมวิหารสี่ เป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่ง มารศรี กลางประพันธ์ (2547: 106 – 129) ได้ให้แนวคิดในทำนองเดียวกันว่า พรหมวิหารสี่เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ประเสริฐ หรือผู้มีจิตใจดีงาม มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นธรรมที่เอื้อต่อการมีน้ำใจ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนความมีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้เนื่องจากถ้าทุกคนมีเมตตา กรุณา

มุทิตา โดยมีอุเบกขากำกับอยู่ ก็จะมีน้ำใจช่วยเหลือส่งเสริมด้วยความสัมพันธ์อันดี สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ การส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการพัฒนาไปสู่วัยผู้ใหญ่ เนื่องจากประสบการณ์ทางสังคมจะช่วยให้เด็กมีความสามารถเข้าใจตนเอง สังคม และสภาพแวดล้อมของตนเองอย่างถูกต้อง และจะช่วยให้เด็กเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดจนค้นพบวิถีชีวิต รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ละเอียด ชูประยูร (2523: 51) ที่ว่า การขาดทักษะทางสังคม มีสาเหตุมาจากการขาดประสบการณ์ทางสังคมที่จะเรียนรู้ ให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียา เกตุทัต (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2545: 243) ซึ่งให้แนวคิดในทำนองเดียวกันว่า บุคคลที่มีประสบการณ์ทางสังคมน้อย จะทำให้มีทักษะทางสังคมน้อย นอกจากนั้น เชฟเฟอร์ (เวดี ศิรินคร. 2531: 20; อ้างอิงจาก Schaffer. 1981: 1 – 35) กล่าวถึง เพศเป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคมระหว่างบุคคล เพศชายและเพศหญิงมีการเรียนรู้ และมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแตกต่างกัน รวมถึงจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศและทักษะทางสังคม พบว่า มีการรายงานเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับทักษะทางสังคมแตกต่างกัน และเนื่องจากความแตกต่างทางด้านเพศ ที่เป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคมระหว่างบุคคล เพศชายและเพศหญิงมีการเรียนรู้ และแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งแนวความคิด ความเชื่อของแต่ละบุคคลนั้นเป็นภาวะภายในจิตใจย่อมมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะความคิด ความเชื่อในเรื่องของพุทธศาสนา ที่ในปัจจุบันบริบทของสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก บุคคลมุ่งเข้าหาเทคโนโลยี ความล้ำสมัยเพื่อความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตมากกว่าแต่ก่อน ทำให้แนวความคิดความเชื่อดั้งเดิมทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักธรรมด้านพรหมวิหารสี่ของแต่ละบุคคลยิ่งทวีความแตกต่างมากขึ้น ประกอบกับบุคคลที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน มีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน มีประสบการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีผลต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศแตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

- 1.นักเรียนที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน
- 2.มีผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับประสบการณ์ทางสังคม ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียน
- 3.มีผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับเพศ ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียน
- 4.มีผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางสังคมกับเพศ ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียน
- 5.มีผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศ ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ทักษะทางสังคม (Social Skills)** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ทั้งโดยการใช้ถ้อยคำ (Verbal) และไม่ใช่ถ้อยคำ (Non - verbal) ซึ่งครอบคลุมในการรับ การส่ง และการควบคุมการสื่อสารระหว่างบุคคล แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ตามแนวคิดของ ริกจิโอ (Riggio, 1986: 649 - 660) ดังนี้

1.1 การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยไม่ใช่ถ้อยคำ เป็นการสื่อความหมายทางอารมณ์ และภาษาท่าทาง โดยรวมถึงการแสดงเจตคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมระหว่างบุคคลโดยไม่ใช่ถ้อยคำ สามารถสื่อความหมายด้วยแวตาท่าทาง อากัปกริยา อารมณ์ ให้นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่ต้องการสื่อออกไปได้อย่างถูกต้อง

1.2 ความไวในการรับรู้อารมณ์บุคคลอื่น (Emotional Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ตลอดจนสามารถตีความหมายการแสดงออกทางอารมณ์ และภาษาท่าทางของบุคคลอื่น โดยที่บุคคลนั้นไม่ต้องใช้ถ้อยคำแสดงออกมา สามารถรับรู้ เข้าใจ และตีความหมายจากแวตาท่าทาง อากัปกริยา อารมณ์ของบุคคลอื่นได้

1.3 การควบคุมทางอารมณ์ของตนเอง (Emotional Control) หมายถึง ความสามารถในการกำกับ สะกดกลั่น และปรับอารมณ์ของตนเอง สามารถควบคุมแวตาท่าทาง อารมณ์ของตนเอง รวมถึงการซ่อน หรือปิดบังความรู้สึกไว้ภายในได้

1.4 การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อความหมายโดยใช้ภาษาพูด

ในการเข้าร่วมสนทนา อภิปรายกับบุคคลอื่น สามารถสื่อความหมายด้วยคำพูดให้บุคคลอื่นสามารถรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่ต้องการสื่อออกไปให้ทราบได้ มีความคล่องแคล่วในการใช้ถ้อยคำ มีความเป็นมิตรกับบุคคลอื่น มีความสามารถในการเริ่มต้นสนทนากับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม

1.5 ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจ ตลอดจนสามารถตีความหมายจากการติดต่อสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำของบุคคลอื่นได้ สามารถรับรู้ เข้าใจ และตีความหมายจากการเข้าร่วมสนทนา การอภิปรายกับบุคคลอื่นได้

1.6 การควบคุมทางสังคม (Social Control) หมายถึง ความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคมอย่างเหมาะสม มีทักษะในการแสดงตน และสามารถควบคุมพฤติกรรม การแสดงออกของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถเข้าร่วมสนทนา อภิปรายกับบุคคลอื่นได้อย่างคล่องแคล่ว มีไหวพริบ สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ

ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามทักษะทางสังคม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจากแบบสอบถามทักษะทางสังคม ฉบับข้อความของ ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง (2546)

2.การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ (Moral Reasoning : The Four – State Divinity) หมายถึง ความสามารถในการให้เหตุผลที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลในจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ โดยที่เหตุผลนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล ซึ่งจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประกอบด้วย

เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดี ต้องการเห็นบุคคลอื่นดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นปกติสุข ซึ่งอาจแสดงออกได้ด้วยการช่วยเหลือทางกาย โดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนที่ขาด ช่วยเพื่อนทบทวนบทเรียนและการบ้าน ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองทำงานบ้าน ช่วยเหลือเด็กหรือคนชราในระหว่าง การจราจร หรือแสดงออกทางวาจาด้วยความปรารถนาดี โดยการพูดปลอบใจ พูดให้กำลังใจบุคคลอื่น เมื่อบุคคลอื่นประสบปัญหา หรือพูดตักเตือนเมื่อบุคคลอื่นกระทำไม่เหมาะสม

กรุณา คือ ความสงสาร ต้องการช่วยเหลือบุคคลอื่นให้พ้นจากความทุกข์ ซึ่งอาจแสดงออกได้ด้วยการช่วยเหลือทางกาย โดยการช่วยเหลือบุคคลอื่นเมื่อมีโอกาส ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหาด้านการเรียนหรือปัญหาส่วนตัว หรือแสดงออกได้ด้วยการช่วยเหลือทางวาจา โดยการตักเตือน หรือชี้แจงให้เกิดความรู้สึกที่เหมาะสม ช่วยปลอบใจบุคคลอื่นยามมีเรื่องไม่สบายใจ ช่วยแสดงความคิดเห็นเพื่อหาทางออกให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น ตามความเหมาะสมของตนเอง

มุทิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดีเมื่อเห็นบุคคลอื่นมีความสุข หรือประสบความสำเร็จ ก็ยินดีไปกับบุคคลนั้นด้วยอย่างจริงใจ ด้วยการแสดงความยินดีทางกาย โดยการปรบมือให้เกียรติ การจับมือแสดงความยินดี การลุกขึ้นยืนต้อนรับเมื่อเพื่อนมีความสุข หรือประสบความสำเร็จอย่างจริงใจ

หรือการแสดงความคิดเห็นทางวาจา โดยการกล่าวคำแสดงความยินดีกับเพื่อน กล่าวคำชื่นชมเพื่อน เมื่อเพื่อนมีความสุข หรือประสบความสำเร็จอย่างจริงใจ

อุเบกขา คือ การวางตนเป็นกลาง ตามหลักความถูกต้อง ยุติธรรม ให้การช่วยเหลือบุคคลอื่นในกรณีที่สามารถช่วยเหลือได้ และเมื่อช่วยเหลือแล้วตนเองไม่เป็นทุกข์เดือดร้อนตามไปด้วย และในกรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือได้ ก็ไม่เสียใจ ไม่ดีใจ ไม่ซ้ำเติมเมื่อบุคคลอื่นได้รับความทุกข์ มองว่าเป็นเหตุที่เกิดขึ้นตามปัจจัยที่ประกอบ โดยการตักเตือน ห้ามปรามบุคคลใกล้ชิดหรือเพื่อนเมื่อกระทำการที่ไม่ถูกต้อง ช่วยเหลือบุคคลใกล้ชิดหรือเพื่อนเมื่อประสบปัญหา และเมื่อไม่สามารถช่วยเหลือได้ ก็ไม่เป็นทุกข์หรือเสียใจ ให้มองว่าเป็นผลจากการกระทำของเขาเอง และได้พยายามช่วยเหลืออย่างเต็มที่แล้ว

ซึ่งการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ตามทฤษฎีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ ไคลเบิร์ก (Kohlberg, 1969) ดังนี้

1. ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre - Conventional Level) หมายถึง ระดับที่บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยผู้มีอำนาจเหนือตน มุ่งตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น โดยการมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ ยอมทำตามคำสั่งผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน เลือกกระทำเพื่อให้ตนเองได้รับของรางวัล เลือกกระทำในสิ่งที่นำความพึงพอใจมาให้ตนเท่านั้น

2. ระดับตามเกณฑ์ (Conventional Level) หมายถึง ระดับที่บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ทางสังคม โดยยอมรับ กระทำตามกฎเกณฑ์ที่บุคคลอื่น กลุ่ม หรือสังคมส่วนใหญ่เห็นว่าดี การดำเนินและการยกย่องชมเชยจากกลุ่ม หรือสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั้น ระดับนี้ยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่ก็ยังมีความสามารถในการแสดงบทบาทที่สังคมต้องการได้ โดยเป็นการทำตามในสิ่งที่บุคคลอื่นเห็นว่าดี คล้อยตามการชักจูงของบุคคลอื่น ทำตามบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมจึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมกำหนดหรือคาดหวัง

3. ระดับเหนือเกณฑ์ (Post - Conventional Level) หมายถึง ระดับที่บุคคลมีจริยธรรมเป็นของตนเอง สามารถตัดสินใจเหตุการณ์ต่างๆ โดยใช้ความคิดไตร่ตรองอย่างลึกซึ้งด้วยตนเอง มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ มีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนเองซึ่งเป็นไปตามจริยธรรมสากลที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นที่ยอมรับของสังคม

ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.ประสบการณ์ทางสังคม (Social Experiences) หมายถึง การเรียนรู้ทางสังคมจากการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมของนักเรียนร่วมกับบุคคลอื่น ได้แก่ กิจกรรมด้านการเรียน กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมศึกษานอกสถานที่ กิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางสังคม การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสพการณ์ทางสังคม และเพศ และนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม
 - 1.1 ความหมายของทักษะทางสังคม
 - 1.2 ความสำคัญของทักษะทางสังคม
 - 1.3 องค์ประกอบของทักษะทางสังคม
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม
 - 1.5 สาเหตุและความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม
 - 1.6 การวัดทักษะทางสังคม
 - 1.7 เพศกับทักษะทางสังคม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่
 - 2.1 ความหมายและองค์ประกอบของพรหมวิหาร
 - 2.2 ความสำคัญของพรหมวิหาร
 - 2.3 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.4 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับทักษะทางสังคม
 - 2.5 การวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.6 การวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับประสพการณ์ทางสังคม
 - 3.1 ความหมายของประสพการณ์ทางสังคม
 - 3.2 ความสำคัญของประสพการณ์ทางสังคม
 - 3.3 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประสพการณ์ทางสังคม
 - 3.4 ประสพการณ์ทางสังคมกับทักษะทางสังคม
 - 3.5 การวัดประสพการณ์ทางสังคม
 - 3.6 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสพการณ์ทางสังคม และเพศกับทักษะทางสังคม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

1.1 ความหมายของทักษะทางสังคม

ได้มีผู้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

สมโภช เอี่ยมสุภาสิต (2540: 2) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะปฏิบัติกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกของตนเองตามประสิทธิภาพและความพึงพอใจ ตลอดจนทำให้ความต้องการแห่งตนสามารถบรรลุได้โดยไม่ละเมิดสิทธิและความพึงพอใจของบุคคลอื่น

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2542: 40) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดี สามารถอ่านสถานการณ์ทางสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้อย่างแม่นยำ มีปฏิสัมพันธ์ที่ราบรื่นได้สามารถใช้ทักษะเหล่านี้ในการชักจูงและเป็นผู้นำในการประนีประนอมและยุติข้อโต้แย้งเพื่อการร่วมมือกันและทำงานเป็นทีมได้

อุษณีย์ โพธิสุข (2545: 120) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคม เป็นความสามารถที่เรา รู้จัก เข้าใจความรู้สึก ความต้องการทางจิตใจ หรือความต้องการต่างๆ ของคนเราที่เกี่ยวข้องด้วย รวมทั้งรู้จักที่จะสร้างสานสายสัมพันธ์ให้มั่นคงด้วยความรัก ความเอาใจใส่ เอื้ออาทรต่อผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง รู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสมต่อสภาพการณ์ต่างๆ

ฮาร์กีย์ และ แมคคาร์ตัน (วนิดา เดียวพานิช. 2537: 32; อ้างอิงจาก Hargie; & McCartan. 1986) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคมหมายถึง ทักษะที่ใช้เมื่อบุคคลมีการกระทำระหว่างกัน ในระดับของการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ริกจิโอ (Riggio. 1986: 651) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ทักษะในการติดต่อสื่อสารทางสังคมในด้านอารมณ์และสังคม ซึ่งจัดหมวดหมู่ไว้ 3 ด้าน คือ ทักษะในการรับสาร ทักษะในการส่งสาร และทักษะในการควบคุมการสื่อสารระหว่างบุคคล

อาร์จีล (Argyle. 1995: 99) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคม เป็นแบบแผนของพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งทำให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันในสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคมได้โดยสามารถประเมินได้จากการแสดงบทบาททางสังคม การสัมภาษณ์ และการประเมินโดยบุคคลอื่น

โกลแมน (Goleman. 1998: 95) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า ทักษะทางสังคม เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพและสายสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตลอดจนสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่พื้นฐานร่วมกันของคนในองค์กร และทำให้คนในองค์กรมีความสามัคคี ประองตองกัน

มหาวิทยาลัยซินซินเนติ (ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง. 2546: 9 – 10; อ้างอิงจาก The University of Cincinnati. 2002: Online) แสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม ว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารระหว่างบุคคลและการตีความหมายของข่าวสาร
2. ทักษะทางสังคมสำคัญมากต่อการพัฒนาการเรียนรู้ และทำให้บรรลุเป้าหมายที่บุคคลมุ่งหวังที่จะถ่ายทอด การปฏิสัมพันธ์จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ประสบการณ์เดิม และสิ่งที่ประทับใจในตัวบุคคลอื่นที่ได้พบเห็น
3. ประกอบด้วยคำที่มีรายละเอียดซับซ้อนมาก (เกี่ยวกับความหมายของคำในภาษาคำศัพท์ และประโยค) และพฤติกรรมที่นอกเหนือจากการใช้ภาษา (การใช้กิริยาท่าทาง เช่น สายตาสีแดงการแสดงออกทางใบหน้า)
4. มีอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูและสังคมที่เป็นสมาชิกอยู่
5. สามารถเพิ่มขึ้นได้จากการเสริมแรงทางสังคมจากบุคคลอื่น ซึ่งการให้รางวัลนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่น่าพอใจ
6. เป็นการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามธรรมชาติ ซึ่งแสดงออกในโอกาสและเวลาที่เหมาะสม
7. เป็นผลมาจากองค์ประกอบของสภาวะแวดล้อม ตลอดจนอายุ เพศ และสถานภาพ

จากความหมายของทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึงความสามารถของบุคคลในการติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ทั้งโดยการใช้ถ้อยคำ (Verbal) และไม่ใช้ถ้อยคำ (Non - verbal) ซึ่งครอบคลุมในการรับ การส่ง และการควบคุมการสื่อสารระหว่างบุคคล

1.2 ความสำคัญของทักษะทางสังคม

ปัทมาวดี บุญยสวัสดิ์ (2535: 19) กล่าวถึง ทักษะทางสังคมมีส่วนช่วยพัฒนาบุคคลและสังคม มีส่วนช่วยพัฒนาบุคคล ได้แก่ การที่ทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น ตลอดจนนำไปแสวงหาความรู้ใหม่ด้วย มีส่วนช่วยพัฒนาสังคม ได้แก่ การที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้และพัฒนาให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

สุขุมาล เกษมสุข (2535: 10 – 11) กล่าวถึง ทักษะทางสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถที่จะอยู่ได้ตามลำพัง ต้องมีเพื่อน มีกลุ่มสังคมที่จะต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่สังคมการทำงาน จนถึงสังคมชุมชน ประเทศและโลก ทุกสังคมต้องมีการติดต่อสัมพันธ์ ฟังพาดำกันซึ่งต้องอาศัยทักษะทางสังคม ทักษะทางสังคมมีความสำคัญทั้งทางด้านส่วนบุคคล และทางด้านสังคม

ความสำคัญทางด้านส่วนบุคคล ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ยิ่งสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปมากเท่าไร ทักษะทางสังคมยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น บุคคลต้องมีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถสื่อความหมาย ความเข้าใจกัน สามารถทำงานร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาได้โดยสันติวิธีเมื่อเกิดความขัดแย้ง รู้จักคิดและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคมได้ สามารถปรับตัวได้ในทุกสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่จะช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและมั่นคง

ความสำคัญทางด้านสังคม สังคมใดที่สมาชิกเป็นผู้ที่มีทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี สมาชิกรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมที่ตนอยู่ สังคมนั้นย่อมเป็นสังคมที่สงบสุข มีความเจริญมั่นคง แต่ถ้าสังคมในลักษณะตรงกันข้าม ถ้าสมาชิกขาดทักษะทางสังคม สังคมนั้นย่อมมีปัญหา ไม่สงบสุข และมีแต่ความเสื่อม ทักษะทางสังคมจึงมีความสำคัญ ช่วยพัฒนาทั้งบุคคลและสังคมก็ย่อมสงบสุขและเจริญก้าวหน้าไปด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 220) ให้แนวคิดว่า ทักษะทางสังคมนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางสังคมของเด็กเป็นอย่างมาก และส่งผลต่อตัวเด็กทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านจิตใจ สังคม การเรียน การปรับตัว และสุขภาพจิตของเด็ก ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขและพัฒนาทักษะทางสังคมโดยที่ครูร่วมมือกับบุคลากรที่พัฒนาเด็กทุกฝ่าย

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 90 – 91) ให้แนวคิดว่า การจะให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพื่อนำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาในชีวิตประจำวัน เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนรู้ คือ ความรู้พื้นฐานทักษะอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิต และทักษะทางสังคม เพื่อการประสานสัมพันธ์และอยู่ร่วมกันอย่าง

สันติ ซึ่งทักษะเหล่านี้ คือ ทักษะชีวิต (Life Skills) ที่ทุกคนต้องมี ต้องเรียนรู้ และเรียนรู้อยู่ทุกขณะของชีวิต

อุษณีย์ โพธิสุข (2545: 120) กล่าวถึง ทักษะทางสังคมเป็นทักษะสำคัญที่ทำให้คนประสบความสำเร็จในชีวิตในอนาคตได้ ทักษะทางสังคมจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของความสามารถทางฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของมนุษย์

ทักษะทางสังคมเป็น 1 ใน 3 ของสิ่งนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิต โดยงานวิจัยทางจิตวิทยาได้แสดงให้เห็นว่าเป็นจริง คนที่เรียนได้เกรด C+ อาจมีเงินเดือนหรือตำแหน่งงานที่สูงกว่าคนที่เรียนได้เกรด A- ถ้าเขามีทักษะทางสังคมเหนือกว่า และ IQ หรือความฉลาดนั้น เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานได้ ส่วนประการสุดท้ายจะมาจากความทะเยอทะยาน ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงาน กิจกรรม ที่บุคคลนั้นเลือกกระทำ (ดราวรณ กล่อมเกลี้ยง. 2546: 11)

จากความสำคัญของทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็จำเป็นที่จะต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ต้องดำรงชีวิต และทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ ทักษะทางสังคมจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเมื่อบุคคลในสังคมสามารถดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข ก็จะทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่น่าอยู่ สงบสุข

1.3 องค์ประกอบของทักษะทางสังคม

ริกจิโอ (Riggio. 1986) ได้แบ่งทักษะทางสังคมออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยไม่ใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อความหมายทางอารมณ์ และภาษาท่าทางโดยรวมถึงการแสดงเจตคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมระหว่างบุคคลโดยไม่ใช้ถ้อยคำ
2. ความไวในการรับรู้อารมณ์บุคคลอื่น (Emotional Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ตลอดจนสามารถตีความการแสดงออกทางอารมณ์ และภาษาท่าทางของบุคคลอื่น โดยที่บุคคลนั้นไม่ต้องใช้ถ้อยคำแสดงออกมา
3. การควบคุมทางอารมณ์ของตนเอง (Emotional Control) หมายถึง ความสามารถในการกำกับ สะกดกลั้น และปรับอารมณ์ของตนเองได้
4. การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity) หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อความหมายโดยใช้ภาษาพูดในการเข้าร่วมสนทนา อภิปรายกับบุคคลอื่น

5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Sensitivity) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ตลอดจนสามารถตีความหมายจากการติดต่อสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำของบุคคลอื่นได้

6. การควบคุมทางสังคม (Social Control) หมายถึง ความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคมอย่างเหมาะสม มีทักษะในการแสดงตน และสามารถควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกของตนเอง

ทาบา (ปาริชาติ โชคพิพัฒน์. 2538: 34; อ้างอิงจาก Taba. 1967) กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะทางสังคมว่า ทักษะทางสังคมเน้นในเรื่อง

1. การทำงานกลุ่ม
2. ความสามารถในการร่วมกันอภิปราย
3. ความสามารถในการพัฒนาความคิดในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ
4. ความสามารถในการร่วมมือกันวางแผน

จาโรลิเมก (Jarolimiek. 1977: 10 - 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะทางสังคมไว้ ดังนี้

1. การใช้ชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. การรู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับ
3. การเคารพต่อข้อตกลง
4. การรู้จักใช้โอกาสให้เหมาะสม
5. การเคารพในสิทธิของผู้อื่น
6. การตระหนักถึงการสร้างสังคม

โกลแมน (Goleman. 1998: 27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะทางสังคม ดังนี้

1. การโน้มน้าว (Influence) มีอิทธิพล และสามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม
2. การสื่อสารที่ดี (Communication) เปิดใจกว้างในการรับฟัง และสื่อสารโต้ตอบด้วยความชัดเจนและน่าเชื่อถือ
3. มีความเป็นผู้นำ (Leadership) สามารถผลักดันและชักนำบุคคลและกลุ่มคนได้ดี
4. กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Catalyst) มีความคิดริเริ่มและเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ได้ดี
5. การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) มีความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้ง หาทางยุติความไม่เข้าใจกัน

6. การสร้างความสัมพันธ์ (Building Bonds) เสริมสร้างความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น ช่วยและสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์

7. การร่วมมือร่วมใจกัน (Collaboration and Cooperation) การช่วยเหลือและร่วมมือโดยการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน

8. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม (Team Capabilities) การสร้างพลังร่วมของกลุ่มในการปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของกลุ่ม

วารี ธีระจิตร (2530: 88 - 89) ได้แบ่งทักษะทางสังคมออกเป็นด้านใหญ่ๆ ดังนี้

1. ทักษะทางด้านคุณธรรม ทักษะทางสังคมด้านคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กๆ คือ

1.1 ไม่เห็นแก่ตน รู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

1.2 ไม่เบียดเบียนผู้อื่น การเบียดเบียนผู้อื่นไม่ได้หมายถึงเฉพาะแต่สิ่งของหรือการกระทำอย่างเดียว ควรให้นักเรียนมองเห็นว่า การเบียดเบียนเวลาของผู้อื่นก็เป็นสิ่งไม่ควรกระทำ

1.3 การรู้จักเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมในโรงเรียน

1.4 มีความสามัคคี มีเหตุผล รู้จักแพ้ รู้จักชนะ และรู้จักให้อภัย

1.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น ใฝ่รู้อยู่เสมอ

2. ทักษะทางด้านความสามารถ

2.1 การรู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2.2 การรู้จักอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ที่ดีงามของท้องถิ่นและของชาติ

2.3 การรู้จักแก้ปัญหา

2.4 การรู้จักติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 การสามารถหาเลี้ยงดำรงชีพของตนเองและครอบครัว

2.6 การขจัดปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นพิษต่อสังคม

2.7 การรู้ค่าของเวลา รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.8 การรู้จักและปฏิบัติตนได้ตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนอยู่

สุขุมาล เกษมสุข (2535: 14) ได้เสนอทักษะทางสังคมที่ควรมุ่งเน้นให้เกิดแก่นักเรียนในชั้นประถมศึกษาไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ทักษะการคิดสร้างสรรค์
2. ทักษะการทำงานกลุ่ม
3. ทักษะการแสวงหาความรู้
4. ทักษะการสื่อสาร
5. ทักษะการแก้ปัญหา

อรพรรณ พรสีมา (2540: 66 - 67) กล่าวถึง การพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อความสำเร็จของการเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ จะต้องพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ทักษะการติดต่อสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย
 - การสื่อสารที่ถูกต้องและเที่ยงตรง
 - การใช้เสียงค่อยๆ
 - การใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสมกับโอกาส
 - การแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็น
 - การแยกแยะและสรุปความคิดเห็นของผู้อื่น
 - การเชื่อมโยงความรู้เก่ากับใหม่
 - การตั้งคำถามและการตอบคำถาม
 - การวิจารณ์ความคิดเห็น ไม่ใช่วิจารณ์เจ้าของความคิดเห็น
 - การให้กำลังใจในการทำงานร่วมกันด้วยคำพูด หรือการแสดงออกสนใจ
2. ทักษะการอยู่ร่วมกันและการทำงานเป็นกลุ่ม ได้แก่
 - การให้ความสำคัญและเอาใจใส่ต่อทุกคนเท่าเทียมกัน
 - สามารถหลีกเลี่ยงข้อขัดแย้ง
 - ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - มีน้ำใจและความกระตือรือร้นในการช่วยเหลือผู้อื่น
 - รู้จักให้กำลังใจเพื่อนๆ
 - การเป็นผู้นำที่ดี การชี้แนะ และการทำงานกลุ่ม
 - การเป็นผู้ตามที่ดี

3. การรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ได้แก่

- การทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จด้วยดี
- ดูแลเพื่อนๆ ให้ปฏิบัติตามหน้าที่
- ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของผู้อื่น
- การรักษากฎระเบียบในการทำงานและการรักษาเวลา

จากองค์ประกอบของทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในด้านต่างๆ ทั้งการพูด การกระทำ และความรู้สึก ที่จะก่อให้เกิดการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม และการทำงานร่วมกันในกลุ่ม หรือองค์กรได้อย่างสงบสุข โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของ ริกจิโอ (Riggio) มาเป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่ามีความครอบคลุมทางด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีความเหมาะสมกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.4 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

คาร์ตเลจ (Cartledge, 1995: 5) กล่าวถึง ระดับพัฒนาการด้านบุคลิกภาพสามารถใช้อธิบายการมีทักษะทางสังคมได้เหมือนกัน โดยนักทฤษฎีพัฒนาการได้เน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมมีดังต่อไปนี้

1.4.1 ทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Personal Development Theory)

ทฤษฎีนี้อธิบายบุคลิกภาพในลักษณะของการเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่วัยทารกไปจนถึงโต ถือว่าพัฒนาการที่เกิดขึ้นในวัยแรกของชีวิตจะเป็นผลให้เกิดโครงสร้างบุคลิกภาพที่คงอยู่ จะมีการเปลี่ยนแปลงได้น้อยและยากได้ในภายหลัง ลักษณะที่ปรากฏในเด็กย่อมเป็นลักษณะของผู้ใหญ่ในวันหน้าได้มาก ทฤษฎีนี้เชื่อว่าบุคลิกภาพของมนุษย์พัฒนาขึ้นเป็นขั้นๆ ไป และการพัฒนาที่ราบรื่นไปตลอดทุกขั้น นำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพที่เรียกว่า บรรลุถึงอัตลักษณ์แห่งตน (Identity)

ในการพัฒนาตามลำดับขั้นถ้าหากอุปสรรคเกิดขึ้นนับว่าเกิดภาวะวิกฤตขึ้นแล้ว มีผลทำให้เกิดการชะงักงัน (Fixation) บุคคลไม่สามารถพัฒนาผ่านขั้นและบรรลุวุฒิภาวะด้านใดด้านหนึ่งหรืออาจมีการหลงเหลือของขั้นติดอยู่จนโตเป็นบางส่วน เช่น คนที่ไม่ได้รับความปรารถนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อโตขึ้นก็มักจะมีอาการย้ำทำในสิ่งนั้น บุคคลที่ขาดรักในวัยเด็ก ครั้นเติบโตก็จะมีจิตใจหลงมกมาย ฆ่าซากอยู่กับเรื่องรักจนเกินขนาด อย่างไรก็ตามการชะงักนี้จะเกิดเป็นเรื่องราวเท่านั้น ในด้านอื่นๆ บุคคลก็จะงอกงามตามปกติ

ลักษณะทฤษฎีพัฒนาการของ فروยด์ (สถิต วงศ์สวรรค์. 2539: 35 – 42; อ้างอิงจาก Freud. 1974) เชื่อว่ามีลักษณะของบุคลิกภาพด้านนิสัยที่ฝังติด ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งผู้ใหญ่ แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. บุคลิกภาพแบบย้ำคิดย้ำทำ (Compulsive Personality) ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบย้ำคิดย้ำทำจะได้รับอิทธิพลตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งมีศูนย์กลางความพอใจอยู่ที่ส่วนต่างๆ ตามขั้นพัฒนาการ ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ มี 5 ขั้นด้วยกัน فروยด์ให้ชื่อทฤษฎีพัฒนาการของเขาว่า Psychosexual Stage และได้แบ่งพัฒนาการออกเป็น 5 ลำดับ ดังนี้ (สุชา จันทรโสม. 2540: 32 – 33; อ้างอิงจาก Freud. n.d.) ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นแสวงหาความสุขจากปาก (Oral Stage) ช่วงนี้คือระยะเวลาประมาณตั้งแต่แรกคลอดจนถึง 1 ปี ทารกมีความสุขในชีวิตโดยทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยปาก เช่น การดูด เคี้ยว กัด เล่นด้วยเสียง ผู้ที่พัฒนาการขั้นนี้ไม่สมบูรณ์ในช่วงอายุ 1 ปี เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็ยังคงชอบแสวงหาความสุขด้วยปากอยู่อีก เช่น ชอบกินจุบจิบ ชอบพูดคุ้ย ชอบเคี้ยวหมากฝรั่ง ชอบนิทาน ชอบสูบบุหรี่ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหาความสุขจากทวารหนัก (Anal Stage) ช่วงนี้อยู่ในระยะเวลาประมาณ 1 ถึง 2 ปี เป็นช่วงที่ทารกหาความสุขโดยทำกิจกรรมที่ใช้ทวารหนัก หากช่วงเวลานี้มีพัฒนาการไม่สมบูรณ์ทารกจะโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพเป็นคนเจ้าระเบียบ จู้จี้พิถีพิถัน รักความสะอาดอย่างมาก

ขั้นที่ 3 ขั้นแสวงหาความสุขจากอวัยวะเพศปฐุมภูมิ (Phallic Stage) ช่วงนี้อยู่ในระยะเวลาประมาณ 3 ถึง 5 ปี เด็กมีความพึงใจทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศ เช่น เล่นกับอวัยวะเพศของตน เริ่มเลียนแบบบทบาททางเพศ และสำนึกถึงลักษณะทางเพศของตน เป็นต้น เด็กยังมีการพัฒนาความก้าวร้าว และความอยากเป็นตัวของตัวเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นแสวงหาความสุขจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Latency Stage) ช่วงนี้อยู่ในระยะเวลาประมาณ 6 ถึง 12 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาพักพัฒนาทักษะใหม่ ระยะเวลานี้ เด็กเริ่มพัฒนาชีวิตสังคมนอกครอบครัว ดังนั้น เด็กจึงแสวงหาความพึงพอใจจากการติดต่อกับผู้คนรอบตัวและเพื่อนร่วมวัย เพื่อนสนิทเป็นคนเพศเดียวกันมากกว่าคนต่างเพศ และเด็กเริ่มรู้จักการใช้เหตุผล

ขั้นที่ 5 ขั้นแสวงหาความสุขจากแรงกระตุ้นของทฤษฎีทางเพศ (Genital Stage) ช่วงนี้อยู่ในระยะเวลาประมาณ 13 ถึง 20 ปี ย่างเข้าสู่วัยรุ่นและเริ่มเป็นผู้ใหญ่ ลักษณะทฤษฎีทางเพศบรรลุลักษณะสมบูรณ์ ทำงานได้เต็มที่ เป็นระยะที่เด็กพยายามประพடுத்தตนให้เหมาะสมกับบทบาททางเพศโดยเลียนแบบคนเพศเดียวกันที่ตนนิยม

2. บุคลิกภาพแบบชอบแสดงอำนาจเผด็จการ (Authoritarian Personality) ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบชอบแสดงอำนาจ ชอบเยาะเย้ยถากถางผู้อื่น ชอบทำลายล้าง ลักษณะฝังติดอยู่ เคย

ถูกเลี้ยงแบบบีบบังคับ ควบคุมและมีความไม่พอใจมาก เก็บกดมาตั้งแต่เด็ก จะแสดงออกเมื่อตนเองเป็นอิสระจากพ่อแม่แล้ว

1.4.2 ทฤษฎีจิตสังคมตามแนวคิดของอีริกสัน (Erikson)

อีริกสันได้เน้นเรื่องการปรับตัวต่อสังคมในพัฒนาการของเด็กตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ พัฒนาการของมนุษย์แต่ละวัยจะมีอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและสังคมเป็นตัวกำหนด พัฒนาการจะดำเนินไปได้ตามปกติหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับสังคม ซึ่งมีผลกระทบเช่นเดียวกับอิทธิพลของความขัดแย้งระหว่างส่วนต่างๆ ภายในจิตใจ ความรู้สึกต่อสังคมและความรู้สึกที่ว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจะทำให้มนุษย์ปรับตัวได้และเกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต (ศรีธรรม ธนะภูมิ. 2535: 20 – 24; อ้างอิงจาก Erikson. n. d.)

อีริกสัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2524: 23 – 26; อ้างอิงจาก Erikson. 1951) ให้ความสำคัญของสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนระยะเวลาของการเจริญเติบโตของคนเราตั้งแต่วัยทารกจนถึงกระทั่งวัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ และมีขั้นพัฒนาการทั้งหมด 8 ขั้น ดังนี้

ตาราง 1 หลักทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน

ขั้น	อายุ	พัฒนาการทางสังคม
1	ทารก	ความรู้สึกไว้วางใจ หรือความรู้สึกไม่ไว้วางใจ
2	1 – 3 ปี	ความสามารถที่จะช่วยตนเอง หรือความขลาด ละอาย และสงสัย
3	3 – 6 ปี	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือความรู้สึกผิด
4	6 – 12 ปี	ความขยันขันแข็ง หรือความรู้สึกด้อย
5	วัยรุ่น	ความเป็นตัวของตัวเอง หรือความรู้สึกสับสนในบทบาทของตนเอง
6	วัยผู้ใหญ่ตอนต้น	ความรู้สึกรักใคร่ใกล้ชิด หรือความรู้สึกโดดเดี่ยว
7	วัยผู้ใหญ่	ความมั่นคง เป็นหลักให้ผู้อื่นได้ หรือความเฉื่อยชา
8	วัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์	ความมั่นคงทางจิตใจ หรือความรู้สึกท้อแท้หมดหวัง

จากตาราง 1 พัฒนาการทางสังคมของคนเราอาจจะพัฒนาออกมาในเชิงบวก โดยเริ่มจากความรู้สึกไว้วางใจ ความสามารถที่จะช่วยตนเองให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความขยันขันแข็ง หรืออาจจะพัฒนาออกมาในเชิงลบ โดยเริ่มจากความรู้สึกไม่ไว้วางใจ ความขลาด ละอาย และสงสัย ไปเป็นความรู้สึกผิด แล้วก็ไปเป็นความรู้สึกด้อย และขั้นต่อไปนั้นจะขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ สิ่งแวดล้อม เช่น บุคคลอื่น สภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของเด็ก เด็กที่มีพื้นฐานอบอุ่นมากในครอบครัว จะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาในเชิงบวก แต่ถ้าพื้นฐานเริ่มแรกในครอบครัวไม่อบอุ่น เด็กจะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาในเชิงลบ

ขั้นพัฒนาการทางสังคมตามทฤษฎีของอีริคสัน มีดังนี้

วัยทารก

เป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะรักและไว้วางใจในบุคคลที่เลี้ยงดูตนเอง ถ้าได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักใคร่ โอบอุ้มอย่างทะนุถนอม พุดจาหยอกเหยา เด็กจะพัฒนาความรู้สึกเป็นมิตร ไว้วางใจผู้อื่น เมื่อเติบโตขึ้นจะเป็นคนมองโลกในแง่ดี ตรงกันข้าม ถ้าผู้เลี้ยงดูทอดทิ้ง แสดงอารมณ์ข่มขู่เด็ก เด็กก็จะพัฒนาความรู้สึกไม่ไว้วางใจใคร่ใจใคร่ๆ เป็นคนมองโลกในแง่ร้าย เป็นคนขี้อาย สงสัย

วัย 1 – 3 ปี

หลักสำคัญในวัยนี้ คือ การเริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือตนเอง อีริคสันย้ำว่าเด็กวัยนี้อยากที่จะแต่งตัวเอง ป้อนอาหารให้ตนเอง เด็กจะมีความภาคภูมิใจมากที่ได้ทำอะไรด้วยตนเองบ้าง ซึ่งผู้เลี้ยงดูควรยอมให้เด็กหัดติดกระดุมเสื้อบางเม็ด หัดใช้ช้อน เด็กจะได้พัฒนาความรู้สึกมั่นใจในความสามารถของตนเอง แต่ถ้าเด็กถูกพ่อแม่หรือคนเลี้ยงคอยห้ามหรือใช้คำว่า “อย่า อย่า” ตลอดเวลาแล้ว เด็กอาจพัฒนาความรู้สึกขลาดกลัว และสงสัยในสิ่งต่างๆ กลายเป็นคนไม่กล้าทำอะไร

วัย 3 – 6 ปี

ระยะนี้เด็กได้รับการสนับสนุนให้หัดใช้ความสามารถของตนเอง มีแนวโน้มที่จะพัฒนาในเชิงลบ เด็กจะมีความใคร่รู้ อยากทดลองทำสิ่งต่างๆ ตามความนึกคิดของตน มีจินตนาการสูง เด็กมักจะใช้คำถาม ทำไม อะไร อยู่ตลอดเวลา เป็นระยะของการหัดเลียนแบบผู้ใหญ่ เด็กมักจะคิดอะไรเป็นเรื่องจริงจังไปหมด การหลอกเด็กหรือขู่ในเรื่องต่างๆ จึงไม่ควรกระทำ เพราะจะพัฒนา ความขลาดกลัว ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์

วัย 6 – 12 ปี

เป็นระยะที่เด็กเริ่มไปโรงเรียน สังคมของเด็กขยายวงกว้างขึ้นไปอีก การที่เด็กมีรากฐานจากความเป็นคนที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาในเชิงลบ เด็กจะเกิดความขยันขันแข็ง มุมานะในการเรียน การร่วมกิจกรรมในโรงเรียน พ่อแม่จะต้องคอยส่งเสริม และเป็นกำลังใจให้เด็ก เพราะยังเด็กประสบ

ความสำเร็จในการเรียน ยิ่งจะมีความมั่นใจในตนเอง แต่เด็กที่ล้มเหลวจะมีความรู้สึกผิด ไม่กล้า กลัวที่จะทำอะไร เมื่อมาถึงขั้นนี้ก็จะยิ่งพัฒนาความรู้สึกด้อย รู้สึกเป็นคนไม่มีความสามารถ ท้อถอย เพราะความไม่เชื่อในความสามารถของตน

วัยรุ่น

ระยะนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง เด็กต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม ต้องการความเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ พ่อแม่ของเด็กวัยนี้จึงต้องเรียนรู้ที่จะปล่อยหรือควบคุมเด็กเมื่อไรและอย่างไร ควรยึดหลักสายกลาง ไม่ควบคุมหรือปล่อยจนเกินไป เด็กที่พัฒนาขึ้นมาในเชิงลบ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะยังมีความรู้สึกสับสน วุ่นวาย ไม่เข้าใจบทบาทที่ถูกต้องของตนเอง จึงมักแสดงพฤติกรรมไม่สมวัยหรือว่าวุ่นใจมาก

วัยผู้ใหญ่ตอนต้น

เป็นระยะที่พัฒนาความรู้สึกรักใคร่กับใครสักคนหนึ่ง โดยเฉพาะเพศตรงข้าม มีความรักที่ลึกซึ้ง เข้าใจ และแบ่งปันทุกสิ่งกับคนที่ตนรัก แต่ถ้าพัฒนาในเชิงลบก็จะเป็นคนที่ขาดมิตรสนธิ จะมีความรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่อยากคบค้าสมาคมกับใคร มีลักษณะเก็บตัว

วัยผู้ใหญ่

เป็นระยะที่จะมีครอบครัวเป็นปึกแผ่น สร้างความมั่นคงให้กับชีวิต มีสำนึกของความเป็นพ่อและแม่คน มีความเสียสละ ในทางตรงกันข้ามคนที่พัฒนาในเชิงลบมักจะเห็นแก่ตัว ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของบุคคลอื่น ไม่ยอมผูกมิตรกับใคร และมีลักษณะของความเฉื่อยชา ไม่ยินดียินร้ายกับผู้ใด

วัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์

เป็นระยะสุดท้ายของชีวิต เป็นผู้ที่พัฒนาในเชิงบวกตลอด มีความมั่นคงทางจิตใจอย่างเต็มที่ เป็นผู้ที่มีสำนึกถึงความจริงแห่งชีวิต ได้รู้และเข้าใจถึงภาวะความเป็นไปของมนุษย์ ตรงข้ามกับผู้ที่พัฒนาในเชิงลบ จะรู้สึกท้อถอย หมดหวังในชีวิต ไม่ต้องการทำประโยชน์แก่ใครนอกจากตนเอง มองดูชีวิตเหมือนสิ่งที่ไม่มีความหมาย ไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของชีวิต

1.4.3 ทฤษฎีสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ (Communication Theory : Interaction)

ทฤษฎีสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ (Communication Theory : Interaction) แนวคิดของทฤษฎีนี้มาจากแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาสังคมพื้นฐานที่สำคัญ 2 ทฤษฎี คือ Balance Congruity และ Cognitive Dissonance Theories ซึ่งในทฤษฎีสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์นี้ได้ให้แนวคิดว่าการสื่อสารหรือปัจจัยทางการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างปฏิกริยา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่าง

เนื้อหาข่าวสารกับบุคคล ปฏิบัติการแสดงออกมาทางพฤติกรรมต่างๆ ดังนั้น พฤติกรรมทั้งหลายจึงเกิดจากพฤติกรรมทางการสื่อสารทั้งสิ้น

ในการสื่อสารจะมีปัจจัยหรือตัวแปร ได้แก่ บุคลิกภาพ ความน่าเชื่อถือ เจตคติ ความคิด อิทธิพลข่าวสาร อิทธิพลของสังคม และลักษณะของเนื้อหาข่าวสาร

การปฏิสัมพันธ์เป็นกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างผู้รับและผู้ส่งสาร ตามทฤษฎีนี้พฤติกรรมใดๆ ก็ตามมีอิทธิพลต่อกระบวนการปฏิสัมพันธ์เสมอ เช่น อากัปกริยา พื้นอารมณ์ แรงขับ ทักษะ ความขัดแย้ง ระยะทางระหว่างบุคคล หรือความใกล้ชิดระหว่างบุคคล กลุ่มอิทธิพล ความไว้วางใจ ตลอดจนบทบาท ทักษะที่มีต่อปฏิสัมพันธ์ (ธนธร เจริญราช. 2546: 12)

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมของบุคคลนั้นสามารถพัฒนาขึ้นตามวัยของบุคคล เมื่อบุคคลมีการเจริญเติบโตขึ้น ย่อมมีพัฒนาการทางร่างกายที่พร้อมจะนำไปสู่การพัฒนาทางสังคมของบุคคล ซึ่งการติดต่อสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลย่อมต้องอาศัยบุคลิกภาพ เจตคติ ความคิดของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาทางสังคม จึงจะทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตร่วมกัน และสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

1.5 สาเหตุและความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม

ความล้มเหลวของพฤติกรรมทางสังคม มีสาเหตุหลายประการ ดังที่ ฮาร์จิล (Hargie; & McCartan. 1986: 12 – 13; citing Argyle. 1972) อธิบายไว้ดังนี้

1. ขาดตัวแบบที่เหมาะสมในด้านทักษะทางสังคม เช่น บิดามารดาไม่สามารถเป็นผู้นำในการสังเกตทักษะทางสังคมที่เหมาะสมได้
2. มีตัวแบบในด้านทักษะทางสังคมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ดี ซึ่งมีผลให้มีความต้องการด้านทักษะทางสังคมน้อย ซึ่งอาจพบได้ในสถานที่ที่มีผู้ป่วยทางจิตเวช และผู้ป่วยพฤติกรรมแปรปรวน
3. ขาดการเสริมแรงที่ทำให้เกิดทักษะทางสังคมที่เหมาะสม
4. ทักษะทางสังคมที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ทุกคนอยากได้ แต่มักจะได้มาจากสถานการณ์ที่มีความจำกัด
5. การพัฒนาด้านความสามารถทางสมองหยุดชะงัก มีผลทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลและความคิดเห็นได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากสมองถูกกระทบกระเทือน (Brain Trauma) มารดาเป็นหัดเยอรมันขณะตั้งครรภ์ (Rubella During Pregnancy) และกรรมพันธุ์ (Heredity) เช่น ปัญญาอ่อนที่เกิดจากความผิดปกติของโครโมโซม (Down's Syndrome)

นอกจากนั้น ละเอียด ชูประยูร (2523: 51) กล่าวถึงสาเหตุของความบกพร่องทางด้านทักษะทางสังคมไว้ คือ

1. เนื่องจากมีความวิตกกังวลในการแสดงออกในสังคม (Social Anxiety) หรือกลัวสังคม (Social Phobia)
2. มีสาเหตุมาจากมีพฤติกรรมทางสังคมที่ผิดๆ หรือเนื่องมาจากการขาดประสบการณ์ทางสังคมที่จะเรียนรู้ให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ซึ่งพบได้ในคนไข้จิตเวชที่อยู่โรงพยาบาลนาน ทำให้ขาดแคลนสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จนต้องมีการฝึกพฤติกรรมทางสังคมใหม่
3. ความบกพร่องในด้านทักษะทางสังคม เป็นผลมาจากความผิดปกติทางด้านจิตเวช (Psychiatric Disorder) เช่น ความถดถอยจากสังคมที่พบในระยะเริ่มแรกของโรคจิตเภท (Schizophrenia) โรคคลั่ง – ซึมเศร้า (Manic Depressive) ที่มีการแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสม

จากสาเหตุและความบกพร่องทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า การขาดทักษะทางสังคม มีสาเหตุมาจากการขาดตัวแบบที่เหมาะสมในด้านทักษะทางสังคม การขาดแรงเสริมที่จะทำให้เกิดทักษะทางสังคมที่เหมาะสม การขาดประสบการณ์ทางสังคม การพัฒนาความสามารถทางสมองหยุดชะงัก และจากสาเหตุสมองถูกกระทบกระเทือน มารดาเป็นหัดเยอรมันขณะตั้งครรภ์ และกรรมพันธุ์

1.6 การวัดทักษะทางสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม และความสามารถทางสังคมเริ่มมากกว่า 75 ปีแล้ว (คันสนีย์ นาคะสนธิ์, 2545: 17) โดยมีนักจิตวิทยาได้พยายามให้นิยาม และทำการวัดเชาวน์สังคม อย่างไรก็ตามงานวิจัยในเรื่อง เชาวน์สังคมในก่อนหน้านี้นี้ ได้แบ่งแยกเชาวน์สังคมออกจากเชาวน์ทั่วไป โดยให้ความสำคัญไปที่ การมีไหวพริบทางสังคม ซึ่งได้แก่ ทักษะในการรับรู้ การแปลรหัส และความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวสารทางสังคม แต่ในขณะนี้เชาวน์สังคมได้มีการเกี่ยวพันมากไปกว่าการมีไหวพริบทางสังคมเพียงอย่างเดียว เพราะขอบเขตของโครงสร้างเชาวน์สังคม ได้ขยายเพิ่มเติมไปรวมกับทักษะการมีส่วนร่วมทางสังคม เช่น คำพูด การแสดงออกทางอารมณ์ กฎเกณฑ์พฤติกรรมทางสังคม และความสามารถในการแสดงบทบาททางสังคม หรือที่เรียกกันว่าเป็นทักษะพื้นฐานของการติดต่อสื่อสาร ซึ่งจัดว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของทักษะทางสังคม

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ที่ทำการศึกษาและวัดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม เช่น ริกจิโอ (Riggio, 1989: 842) ได้สร้างแบบสำรวจทักษะทางสังคม (Social Skills Inventory หรือ SSI) ซึ่งเป็นแบบสำรวจที่มีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในการประเมินทักษะขั้นพื้นฐานของ

การสื่อสารทางสังคม โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้ อารมณ์ของบุคคลอื่น การควบคุมทางอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคม ซึ่งในแบบสำรวจจะมีข้อคำถามรวมทั้งหมด 90 ข้อ สามารถใช้วัดกับผู้ที่ มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป หรือผู้ที่มีความสามารถในการอ่านตั้งแต่เกรด 8 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) ขึ้นไป เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ทั้งในการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล การฝึกการจัดการ และความเป็น ผู้นำ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานของฝ่ายบุคคล และในการศึกษาด้าน สุขภาพจิต โดยในการทดสอบแต่ละครั้งจะใช้เวลาในการทดสอบประมาณ 30 – 45 นาที

ฮาร์กี้ และแม็คคาร์ตัน (วนิดา เดียวพานิช. 2537: 44; อ้างอิงจาก Hargie; & McCartan. 1986: 73 – 84) กล่าวว่า วิธีการประเมินการฝึกทักษะทางสังคมมีหลายวิธี ซึ่งได้แก่

1. แบบสอบถามของคณะที่ทำงานร่วมกัน (Staff Questionnaires)
2. แบบการรายงานตนเอง (Self Report)
3. แบบสอบถาม (Questionnaires) ชนิดต่างๆ เช่น แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบสอบถามชนิดให้เติมข้อความ (Sentence Completion)
4. การสัมภาษณ์ (Interview of Patient) ตัวผู้ถูกวัด เพื่อนผู้ถูกวัด และผู้ที่เกี่ยวข้องกับ ผู้ถูกวัด

จากการวัดทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า การวัดทักษะทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้ เทคนิค วิธีการวัดที่แตกต่างกันออกไป เช่น การประเมินตนเองโดยการรายงานตนเอง (Self Report) ซึ่งสามารถประเมินตนเองโดยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การตอบแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) หรือการตอบแบบสอบถามแบบเติมข้อความ (Sentence Completion) เป็นต้น หรือ การประเมินโดยบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผู้ที่รับรู้และเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย และทราบถึงพฤติกรรมของผู้ที่ถูกวัด อย่างแท้จริง เช่น เพื่อน ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย เป็นต้น ซึ่งสามารถวัดโดยวิธีการ สัมภาษณ์ หรือการสังเกต ต่อมาริกจีโอ (Riggio) ได้สร้างแบบสอบถามทักษะทางสังคมขึ้นมา และเป็น แบบสอบถามที่ได้รับความนิยมในวงกว้างและมีชื่อเสียง โดยเป็นแบบมาตราประมาณค่าชนิด 5 ระดับ จำนวน 90 ข้อ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวัดทักษะทางสังคมแบบมาตราประมาณค่าชนิด 5 ระดับจำนวน 48 ข้อ ซึ่งแบ่งข้อคำถามออกเป็น 6 ด้านๆ ละ 8 ข้อ ตามแนวคิดของริกจีโอ (Riggio) ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้อารมณ์บุคคลอื่น การควบคุมทางอารมณ์ การ แสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคม โดยผู้วิจัยทำการพัฒนา มาจากแบบสอบถามทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ ของ ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง (2546)

1.7 เพศกับทักษะทางสังคม

เซฟเฟอร์ (เรวดี ศิรินคร. 2531: 20; อ้างอิงจาก Schaffer. 1981: 1 - 35) ได้ให้แนวคิดที่ว่า เพศเป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคมระหว่างบุคคล เพศชายและเพศหญิงมีการเรียนรู้ และมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น เพศหญิงจะมีความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ และความรู้สึก มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย เข้าใจความรู้สึกหรือจิตใจของเพื่อนหรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ชอบการอยู่ร่วมกัน และมักปิดบังความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง ส่วนเพศชายจะมีลักษณะของความเข้มแข็ง หนักแน่น สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่อ่อนไหว ก้าวร้าว ชอบใช้กำลังมากกว่า และมักให้ความสำคัญกับการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมแบบตรงไปตรงมามากกว่า แต่จะมีการควบคุมทางอารมณ์และทางสังคมได้น้อยกว่า เป็นต้น ดังนั้น เพศชายกับเพศหญิงจึงมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นหรือทักษะทางสังคมแตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศและทักษะทางสังคม พบว่า ได้มีการรายงานเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับทักษะทางสังคมไว้แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เช่น จากงานวิจัยของรังษี วิบูลย์อรชรกร (2534: 65 – 72) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส่วนทักษะทางสังคมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ ริกจีโอ (Riggio: 1986) ที่ได้ศึกษาทักษะทางสังคมโดยใช้แบบวัดทักษะทางสังคม (Social Skills Inventory : SSI) พบว่า เพศหญิงและเพศชายมีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน และ คັນสนีย์ นาคะสนธิ์ (2545: 45 – 50) ได้ศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม กรุงเทพมหานครมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน และจากงานวิจัยของ เสรี โอภาส (2532: 91 – 100) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนขนาดกลางมีแนวโน้มว่าจะมีทักษะทางสังคมสูงสุด รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กตามลำดับ ส่วนนักเรียนหญิงมีแนวโน้มว่าจะมีทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนชาย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพศและทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ในแต่ละพื้นที่ได้มีการรายงานเกี่ยวกับผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและทักษะทางสังคมแตกต่างกันไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึง

สนใจศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับทักษะทางสังคมของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในจังหวัดสุโขทัย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่

2.1 ความหมายและองค์ประกอบของพรหมวิหาร

ได้มีผู้ให้ความหมายของพรหมวิหารไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

พระศรีวิสุทธิกวี (2526: 73) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหารว่า พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมอันเป็นเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ หรือ ธรรมเป็นเครื่องอยู่อย่างพระพรหม ซึ่งถ้าใครมีพรหมวิหารแล้ว ผู้นั้นมีธรรมประจำจิตใจที่ประเสริฐ หรือมีธรรมประจำจิตใจเหมือนกับพระพรหม

กนก จันทร์ขจร (2533: 145) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหารว่า พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมเครื่องอยู่ของพรหม เป็นธรรมประจำใจอันประเสริฐ สำหรับผู้ใหญ่ที่ประเสริฐ 4 ประการ หรือ เป็นธรรมประจำใจอันประเสริฐสำหรับทุกคน เป็นธรรมประจำใจของท่านผู้มีความดียิ่งใหญ่

พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ สุตญาณโณ) (2538: 64) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหารว่า พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมเป็นหลักใจหรือเป็นเครื่องอยู่ของท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย ข้อนี้ว่ากันโดยฐานะแล้ว คนเราก็มีคนที่เล็กกว่าเราอยู่เสมอ พรหมวิหารจึงเป็นธรรมจำเป็นสำหรับทุกคนนั่นเอง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2545: 20) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหารว่า พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐหรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่ กว้างขวางดุจพระพรหม 4 อย่าง

พระวิวัฒน์ รอดสุโข (2545: 7) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหารว่า พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมเป็นเครื่องอยู่อย่างประเสริฐของมนุษย์ คอยกำกับความประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องและให้มีความเอื้อเพื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์

พรหมวิหาร หรือพรหมวิหารธรรม มี 4 ประการด้วยกัน ซึ่งมักเรียกว่า พรหมวิหารสี่ คือ (พระศรีวิสุทธิกวี. 2526: 73; สมเด็จพระญาณสังวร. 2532: 1-123; พระไตรปิฎก. 2539: 425; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2545: 20)

1. เมตตา หรือความรัก (Loving Kindness) คือ ความปรารถนาดี มีไมตรี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุขทั่วหน้า รวมไปถึงการละได้ซึ่งโทสะและพยาบาท อันเป็นเหตุก่อให้เกิดความทุกข์ ความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น การแผ่เมตตาต้องฝึกจากวงแคบให้กว้างขวางออกไปทุกที นับตั้งแต่รักตัวเองก่อน แล้วก็แผ่ความรักไปยังบิดามารดา ญาติพี่น้อง มิตรสหาย ตลอดจนจนถึงคนอื่นและสัตว์ต่างๆ ไป

2. กรุณา หรือความสงสาร (Compassion) คือ ความรู้สึกห่วงใยไปกับความทุกข์ของผู้อื่น ความอยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคน ไม่ว่าจะเป็นบุตร หลาน คนในบังคับบัญชา ตลอดจนศัตรูและสรรพสัตว์ก็มีจิตใจสงสารอยากจะช่วยให้พ้นทุกข์ คนเราจะเห็นอกเห็นใจกันจริงๆ ก็ในยามทุกข์ยาก สิ่งใดพอจะช่วยได้ก็ต้องช่วยกันตามกำลังความสามารถ

3. มุทิตา หรือความเบิกบานพลอยยินดี (Appreciative Gladness) เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดี มีสุข ก็มีจิตใจแช่มชื่นเบิกบาน เมื่อเห็นเขาประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย เห็นเขาได้เลื่อนตำแหน่ง ได้เงินเดือนขึ้นเป็นพิเศษ หรือประสบผลสำเร็จก็พลอยชื่นชมโสมนัสยินดีด้วย เพื่อส่งเสริมให้กำลังใจให้เขาทำความดียิ่งขึ้นไป การพลอยยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ทำจิตใจของเราให้แช่มชื่น เบิกบาน มีใช้พอเห็นเขาได้ดีเกินหน้าเกินตาตนแล้วก็เกิดความอิจฉาริษยา ผู้ที่มีความอิจฉาริษยาผู้ที่ได้ดีกว่าตน จะมีแต่ความทุกข์ จิตใจจะร้อนรุ่ม หากความสงบมิได้

4. อุเบกขา หรือความมีใจเป็นกลาง (Equanimity) คือ วางจิตใจวางเรียบสม่ำเสมอ มั่นคงเที่ยงตรงดุจตราขึง มองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดีหรือผลเสียตามเหตุปัจจัยที่ประกอบ ไม่เอนเอียงไปด้วยชอบหรือชัง ซึ่งเป็นคุณธรรมประจำใจที่ต้องถือปฏิบัติ เช่น เห็นคนที่ชอบพอกันทำความผิด แล้วถูกจับกุมลงโทษก็ไม่เข้าข้างกับคนผิดเพราะจะทำให้เสียความยุติธรรม ต้องวางใจเป็นกลาง ไม่หาวิธีปกปิดความผิดหรือหาทางช่วยในทางที่ผิด ต้องปล่อยไปตามเรื่องถือว่าเป็นกรรมของเขา เขาสร้างกรรมอย่างใดไว้ก็ต้องได้รับผลกรรมนั้นแต่ไม่คิดซ้ำเติม เมื่อคนที่เราไม่ชอบถึงซึ่งความวิบัติก็ไม่ดีใจเหยียบย่ำซ้ำเติมหรือรู้สึกสมน้ำหน้า

จากความหมายและองค์ประกอบของพรหมวิหารดังกล่าว สรุปได้ว่า พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ หรือผู้มีจิตใจดีงาม มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งเป็นธรรมที่มนุษย์ทุกคนพึงมีเพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งมี 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดี ต้องการให้บุคคลอื่นมีความสุข กรุณา คือ ความสงสาร ความปรารถนาดี ต้องการช่วยเหลือให้บุคคลอื่นพ้นจากความทุกข์ มุทิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดีไปกับความสุขความสำเร็จของบุคคลอื่นอย่างจริงใจ และอุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง มองเห็นการที่บุคคลอื่นจะได้รับผลดีผลเสียตามเหตุปัจจัยที่ประกอบ ไม่เอนเอียงไปด้วยชอบหรือชัง จริยธรรมของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดจากแรงขับพื้นฐานภายในตัวบุคคล และพัฒนาขึ้นตามกฎเกณฑ์ และค่านิยมจากการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคล โดยจริยธรรมสามารถพัฒนาขึ้นได้ตามอายุ เมื่อมีอายุมากขึ้นก็จะมีจริยธรรมมากขึ้นตามการเรียนรู้ทางสังคมที่มากขึ้นตามลำดับ ซึ่งการที่จะวัดจริยธรรมของบุคคลโดยตรงนั้นกระทำไม่ได้

ยาก และอาจใช้เวลานาน โคลเบอร์กจึงได้ใช้เหตุผลของบุคคลในการที่เลือกกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงการมีจริยธรรมของบุคคลนั้น

2.2 ความสำคัญของพรหมวิหาร

พรหมวิหารเป็นคุณธรรมพื้นฐานภายในจิตใจที่บุคคลพึงมี เป็นธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาความมีน้ำใจ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนความมีมนุษยสัมพันธ์ด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก ถ้าทุกคนมีเมตตา กรุณา มุทิตา โดยมีอุเบกขากำกับอยู่ ก็จะมีน้ำใจช่วยเหลือส่งเสริมด้วยความสัมพันธ์อันดี พร้อมทั้งดำรงรักษาความเป็นธรรมในสังคม และความเข้มแข็งรับผิดชอบในตัวตนไว้ได้ รวมทั้งดำรงรักษาสังคมเล็กในบ้าน สังคมสากลของมวลมนุษย์ ตลอดจนถึงอภิปาลโลกด้วย (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2542) อันความวุ่นวาย ความหายนะและความเดือดร้อนของมนุษย์ในปัจจุบันส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดพรหมวิหารอย่างเห็นได้ชัด จึงก่อให้เกิดความเคียดแค้น ความอิจฉาริษยา การเห็นประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ความพยายาบทจ้องล้างจ้องผลาญกันทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินสมบัติอย่างน่าสังเวชยิ่งนัก แต่หากมวลมนุษย์ในโลกจะอยู่กันด้วยพรหมวิหารธรรมแล้ว โลกนี้ก็จะมีความสุขยิ่งขึ้น จะไม่มีสงคราม ไม่มีการแก่งแย่ง ประทุษร้ายกัน แต่มนุษย์กลับจะมีความเอ็นดูช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนจะอยู่ด้วยความรัก ก็จะเกิดความสงบสุขขึ้นทั่วไป คุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคนจะสูงขึ้น โลกนี้ก็จะลดปัญหาความวุ่นวายต่างๆ ลงเป็นอันมาก และจะน่าอยู่ยิ่งขึ้น (พระศรีวิสุทธิกวี. 2526: 73)

2.3 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลให้เหตุผลในการเลือกกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล โดยที่บุคคลผู้มีระดับของจริยธรรมแตกต่างกัน อาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำที่แตกต่างกันได้ ซึ่งโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969) ได้ใช้การตัดสินใจเหตุการณ์และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการของบุคคลนั้น ทั้งนี้เพราะการศึกษาลักษณะทางจริยธรรมด้านอื่นนั้นทำได้ยาก และไม่สามารถแสดงพัฒนาการได้อย่างชัดเจน การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่า การที่บุคคลอาจจะกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากเขามีเหตุผลบางอย่างที่สำคัญ ซึ่งเหตุผลเพื่อตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่างๆ นี้เองที่โคลเบอร์กเห็นว่าจะแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางด้านจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผน ดังนั้นโคลเบอร์กจึงใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้เป็นสิ่งที่แสดงถึงจริยธรรมของบุคคล โดยได้มีการสร้างหลักหรือจัดตั้งจริยธรรมประเภท

ต่างๆ หลักหรือประเภทที่ใช้นี้จะแสดงออกให้เห็นถึงความเจริญทางจริยธรรมเป็นขั้นๆ ไป ซึ่งทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมมีหลายทฤษฎี และได้มีผู้กล่าวถึงหลายท่านดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (เกดศิริ บุญญะอดิชาติ. 2541: 38; อ้างอิงจาก Freud. n.d.) เป็นผู้นำคนสำคัญของทฤษฎีนี้ ฟรอยด์เชื่อว่าจริยธรรมของบุคคลเกิดจากแรงขับพื้นฐานของบุคคลในสองจิตสำนึก (Conscious) หรือส่วนจิตใต้สำนึก (Subconscious) และพัฒนาการตามกฎเกณฑ์ และค่านิยมทางสังคมแสดงเป็นพฤติกรรม โดยในวัยเด็กจะพัฒนาบุคลิกภาพลักษณะตามค่านิยม และมาตรฐานจริยธรรมของบิดามารดาและคนใกล้ชิด โดยการเลียนแบบและยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติ ถ้าพฤติกรรมใดขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ทางสังคม จะทำให้บุคคลเกิดความขัดแย้งในใจ ไม่สบายใจ เป็นการลงโทษตนเอง ทำให้บุคคลไม่ประพฤติเช่นนั้นอีก

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์สามารถนำมาอธิบายทัศนคติเชิงจริยธรรม ค่านิยมเชิงจริยธรรมและบุคลิกเชิงจริยธรรมได้ดี (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 9)

2.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ผู้นำคนสำคัญของทฤษฎีนี้คือ แบนดูรา (Bandura. 1977: 6) ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นพัฒนาการของจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นผลจากความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมตามกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมของสังคม โดยมีแรงขับพื้นฐานจากความต้องการทางชีวภาพ การตอบสนองต่อรางวัล และการหลีกเลี่ยงการลงโทษจากสังคม แบนดูราเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กันและประสบการณ์ที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ และมีผลต่อการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมในครั้งต่อไป ซึ่งการเรียนรู้อาจเกิดจากประสบการณ์โดยตรงหรือสังเกตจากตัวแบบ จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจะเห็นว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. สิ่ง que เรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ของตัวมนุษย์ ทั้งความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ และพฤติกรรมกับผลต่อพฤติกรรมทำให้มนุษย์สามารถคาดหวังผลที่จะเกิดตามมาของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมนั้นๆ ได้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจของมนุษย์ที่จะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมนั้นๆ เกิดเป็นความเชื่อ เพื่อเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรม

2. วิธีการเรียนรู้ อาจเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการสังเกตบุคคลที่มีประสบการณ์มาก หรือช่างสังเกต จะเป็นบุคคลที่มีโอกาสการเรียนรู้สูงและประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่แตกต่างกันทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายขึ้น

3. ความเชื่อ เมื่อผ่านประสบการณ์หรือการสังเกตมนุษย์จะยอมรับในรูปแบบของความเชื่อ ซึ่งความเชื่อจะเป็นองค์ประกอบซึ่งเป็นแนวทางการตัดสินใจที่จะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมความเชื่อของแต่ละบุคคลอาจเป็นความจริงหรือไม่ก็ได้

4. การควบคุมพฤติกรรมด้านความคิด เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมใด บุคคลนั้นสามารถนำประสบการณ์ ความเชื่อ เป็นแนวทางการนำมาวิเคราะห์ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และเลือกแสดงพฤติกรรมที่เกิดผลที่ตนเองคาดหวังหรือต้องการ ในการใช้วิจารณญาณในการเลือกแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

5. จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์สำหรับประเมินพฤติกรรมว่าดีหรือไม่ ถึงแม้มนุษย์จะใช้ความคิดวิเคราะห์และเลือกพฤติกรรมที่ตนเองตัดสินใจจะกระทำแล้ว มนุษย์ยังต้องเปรียบเทียบพฤติกรรมที่คาดว่าจะแสดงนั้นกับกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ตนอยู่ว่าจะเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่

6. การบังคับตนเอง การเรียนรู้กฎเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรม ทำให้สามารถประเมินพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้ และประเมินปฏิกิริยาตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้นได้ ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ตนได้เลือกแล้วหลังการประเมินตามกฎเกณฑ์ของพฤติกรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมนี้ ใช้อธิบายการเกิดและการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้มากกว่าลักษณะทางจริยธรรมอื่น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 9) นอกจากนั้นทฤษฎีนี้ยังเป็นแนวคิดที่นำมาใช้ศึกษาในลักษณะรูปธรรมได้ชัดเจนมากกว่าแนวคิดและหลักการของทฤษฎี (พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2527: 11)

2.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory)

ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget. 1967: 3 - 33) ซึ่งเชื่อว่าพัฒนาการทางปัญญาเกิดเป็นอันดับตามอายุ จากขั้นที่ใช้ภาษาไม่ได้จนถึงขั้นสามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีหลักการเป็นนามธรรมได้ เมื่อบุคคลโตขึ้นจริยธรรมของบุคคลจะเริ่มแสดงต่อเด่นชัดขึ้นตามลำดับ จริยธรรมในเด็กจะแฝงอยู่ในการเล่น ตั้งแต่การไม่รู้กฎเกณฑ์โดยใช้ตนเองเป็นศูนย์กลางมุ่งถึงชัยชนะ และเมื่อโตขึ้นรู้จักการเล่นกับบุคคลอื่น ให้ความร่วมมือกับผู้เล่น สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ด้วยความรู้สึกของการรับผิดชอบของตน การพัฒนาจริยธรรมของเด็กจะยึดหลักของความยุติธรรม การเคารพต่อกฎระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งเพียเจต์แบ่งขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (Pre – Moral Stage or Blind Obedience Stage) เป็นขั้นที่เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง เชื่อคำสั่ง โดยเฉพาะพ่อแม่ ไม่มีข้อโต้แย้ง และทำตามบุคคลอื่น ซึ่งขั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่วัยแรกเกิดถึง 3 ขวบ

2. **ขั้นยึดถือคำสั่ง (Heteronymous Stage or Interpretation of Mind Stage)** เด็กจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ และปฏิบัติตามคำสั่ง เพราะกลัวการถูกลงโทษ ซึ่งจะพบในเด็กอายุระหว่าง 3 – 8 ปี

3. **ขั้นยึดหลักแห่งตน (Autonomous Stage or Interpretation of Act Stage)** จะมีการพัฒนาจริยธรรมเป็นของตนเอง รับผิดชอบในพฤติกรรมต่างๆ ของตน ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยมุ่งหวังการได้รับรางวัลหรือสิ่งตอบแทน ซึ่งจะพบในเด็กอายุระหว่าง 8 – 12 ปี

ต่อมาโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจต์ และได้กลายเป็นผู้นำคนสำคัญของทฤษฎีนี้ โคลเบอร์ก เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากการพัฒนาของโครงสร้างทางพุทธิปัญญา โดยให้คำจำกัดความของจริยธรรมว่า เป็นความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความถูกต้อง และเกิดขึ้นจากกระบวนการทางความคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญา และโคลเบอร์กยังพบว่าส่วนมากการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กจะไม่ถึงขั้นสูงสุดในอายุ 10 ปี แต่จะมีการพัฒนาขึ้นอีกหลายขั้น จากอายุ 11 – 25 ปี การให้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำการบางอย่างโดยหนึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคล การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งเฉพาะ แต่เป็นการให้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิภาวะทางปัญญา

โคลเบอร์ก ได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนอเมริกัน อายุ 10 – 16 ปี และได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรม คือ ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre – Conventional Level) ระดับนี้บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ซึ่งผู้มีอำนาจทางกายเหนือตนเองกำหนดขึ้น จะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่เป็นหลักของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น จะพบในเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 – 10 ปี แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ใช้หลักการเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ บุคคลจะยอมทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจเหนือตน โดยไม่มีเงื่อนไขเพื่อไม่ให้ตนถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน บุคคลจะเลือกทำตามความพอใจของตนเอง โดยให้ความสำคัญของการได้รับรางวัลแทน ทั้งรางวัลที่เป็นวัตถุหรือการตอบแทนทางกายและใจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม

ระดับที่ 2 ระดับมีจริยธรรมตามกฎหมาย (Conventional Level) บุคคลปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนเองอยู่ตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะ

เกิดขึ้นขณะนั้นหรือภายหลังก็ตาม จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมโดยคำนึงถึงจิตใจของผู้อื่นจะพบ ในวัยรุ่นอายุ 10 – 16 ปี แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 3 ใช้หลักทำตามผู้อื่นเห็นชอบ บุคคลจะใช้เหตุผลเลือกทำในสิ่งที่กลุ่มยอมรับ โดยเฉพาะเพื่อน เพื่อเป็นที่ชื่นชอบและยอมรับของเพื่อน ไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น เพื่อต้องการรักษาสัมพันธภาพที่ดี พบในวัยรุ่นอายุ 10 – 15 ปี

ชั้นที่ 4 ใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคม บุคคลจะปฏิบัติตามระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัด เรียนรู้การเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคม เพื่อดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ในสังคม พบในเด็กอายุ 13 – 16 ปี

ระดับที่ 3 ระดับมีจริยธรรมเหนือเกณฑ์ (Post – Conventional Level) หรือมีจริยธรรมของตนเอง (Autonomous or Principle) ระดับนี้บุคคลตัดสินใจขัดแย้งโดยใช้ความคิด ไตร่ตรอง อาศัยค่านิยมที่ตนเชื่อและยึดถือ เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ จะปฏิบัติตามสิ่งที่สำคัญมากกว่าโดยมีกฎเกณฑ์เป็นของตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นจริยธรรมที่ยอมรับทั่วไป แบ่งเป็น 2 ชั้นคือ

ชั้นที่ 5 ใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงของสังคม บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ เคารพ ตัดสินใจที่จะกระทำด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมจากบุคคลอื่น มีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคม ถือว่ากฎเกณฑ์ต่างๆ เปลี่ยนแปลงได้โดยพิจารณาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก พบได้ในวัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่

ชั้นที่ 6 ใช้หลักการยึดอุดมคติสากล เป็นชั้นที่เลือกตัดสินใจที่จะกระทำโดยยอมรับความคิดที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ มีความยืดหยุ่น และเลือกหลักจริยธรรมของตนเอง อย่างมีสติด้วยความยุติธรรม และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ละอายและเกรงกลัวต่อบาป พบในวัยผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญา

เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 3 ระดับ ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 6 ชั้น ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง 2 ระดับและขั้นของทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟัง เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล และการแลกเปลี่ยน	ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ (2 – 10 ปี)
ขั้นที่ 3 หลักทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม	ระดับที่ 2 ระดับตามเกณฑ์ (10 – 16 ปี)
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา และข้อตกลงของสังคม ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล	ระดับที่ 3 ระดับเหนือเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)

จากการศึกษาแนวคิดของโคลเบอร์ก ซึ่งได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ และในแต่ละระดับแบ่งออกเป็นระดับละ 2 ขั้น รวมทั้งหมด 6 ขั้น โดยผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กในขั้นที่ 1 ซึ่งใช้หลักการเชื่อฟังเพื่อมิให้ตนเองถูกลงโทษ และขั้นที่ 2 ซึ่งใช้หลักการแสวงหาของรางวัลหรือการตอบแทนทางกายและใจ โดยทั้ง 2 ขั้นนี้เป็นการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยยึดถือตนเองเป็นหลัก ไม่ได้คำนึงถึงเหตุผลอื่น ซึ่งทั้งขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 จัดอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์ (Pre – Conventional Level) ตามแนวคิดของโคลเบอร์ก ส่วนขั้นที่ 3 ซึ่งใช้หลักการทำตามที่บุคคลอื่นเห็นชอบ เลือกทำในสิ่งที่กลุ่มยอมรับ ไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามการชักจูงของบุคคลอื่น และขั้นที่ 4 ซึ่งใช้หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม ทำตามกฎระเบียบของสังคมที่วางไว้ โดยทั้ง 2 ขั้นนี้ เป็นการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยยึดถือกฎเกณฑ์ของสังคม กระทำตามกฎเกณฑ์ที่บุคคลอื่น กลุ่ม หรือสังคมส่วนใหญ่เห็นว่าดี การดำเนินและการยกย่องชมเชยจากกลุ่มหรือสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลนั้น และยังต้องการการควบคุมจากปัจจัยภายนอก ซึ่งขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 จัดอยู่ในระดับตามเกณฑ์ (Conventional Level) ตามแนวคิดของโคลเบอร์ก นอกจากนั้นขั้นที่ 5 ซึ่งใช้หลักการทำตามข้อตกลงของสังคม เลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก สามารถควบคุมตนเองได้ ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมจากปัจจัยภายนอก และขั้นที่ 6 ซึ่งใช้หลักการยึดอุดมคติสากล มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ โดยทั้ง 2 ขั้นนี้ เป็นการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยยึดถือจริยธรรมที่อยู่ภายในตนเอง สามารถตัดสินใจโดยใช้

ความคิดไตร่ตรองอย่างลึกซึ้งด้วยตนเอง มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ สามารถควบคุมจิตใจของตนเองได้ ซึ่งทั้งขั้นที่ 5 และขั้นที่ 6 จัดอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์ (Post – Conventional Level) ตามแนวคิดของโคลเบอร์ก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาโดยใช้ระดับของจริยธรรมทั้ง 3 ระดับ ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของโคลเบอร์ก

จากแนวคิดของโคลเบอร์ก เหตุผลเชิงจริยธรรมในแต่ละขั้นนั้นเป็นผลมาจากการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถทางปัญญา การคิดไตร่ตรอง และการสังเกตของบุคคล เมื่อบุคคลมีโอกาสได้ติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในทัศนะใหม่ โดยเฉพาะจากบุคคลที่มีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมที่สูงกว่า ก็จะช่วยให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมที่สูงขึ้นได้ การพัฒนาทางจริยธรรมนั้นเกิดจากการผสมผสานความรู้ที่ได้จากการปรับตัวเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น บุคคลจะเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น บทบาทของบุคคลอื่นๆ และข้อกำหนดจากกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคม มาผสมผสานกันเกิดเป็นความเข้าใจใหม่ที่สามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด รู้จักใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นได้

เนื่องจากความหมายโดยทั่วไปของจริยธรรม หมายถึง ข้อพึงปฏิบัติที่บุคคลควรมีในการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข ซึ่งได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดทนอดกลั้น เป็นต้น แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เน้นศึกษาจริยธรรมในกรอบของพรหมวิหารสี่ ซึ่งเป็นคุณธรรมสำหรับผู้ประเสริฐ หรือผู้ที่มีจิตใจดีงาม มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นธรรมที่เอื้อต่อการมีน้ำใจ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าบุคคลมีจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่อยู่ภายในจิตใจ และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแล้ว ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลให้มีการดำเนินชีวิต และปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ด้วย

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมดังกล่าว สรุปได้ว่า จริยธรรมของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดจากแรงขับพื้นฐานภายในตัวบุคคล และพัฒนาขึ้นตามกฎเกณฑ์ และค่านิยมจากการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคล โดยจริยธรรมสามารถพัฒนาขึ้นได้ตามอายุ เมื่อมีอายุมากขึ้นก็จะมีจริยธรรมมากขึ้น ซึ่งการที่จะวัดจริยธรรมของบุคคลโดยตรงนั้นกระทำได้ยาก และอาจใช้เวลานาน โคลเบอร์กจึงได้ใช้เหตุผลของบุคคลในการที่เลือกกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงการมีจริยธรรมของบุคคลนั้น

2.4 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับทักษะทางสังคม

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทย คนไทยส่วนใหญ่จึงมีวิถีการดำเนินชีวิตโดยยึดแนวทางในพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นความสงบและสันติภาพ ไม่นิยมความรุนแรงและสงคราม (พระศรีวิสุทธิกวี. 2526: 75) ทำให้บุคคลในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเน้นให้บุคคลที่มีหลักธรรมอยู่ภายในจิตใจทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ โดยเฉพาะหลักธรรมพรหมวิหารสี่ ซึ่งได้แก่ เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข กรุณา คือ ความสงสาร อยากช่วยเหลือบุคคลอื่นให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยาก เดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง มุทิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดีเมื่อเห็นบุคคลอื่นอยู่ดีมีสุข ก็มีใจแช่มชื่น เบิกบาน เมื่อเห็นบุคคลนั้นประสบผลสำเร็จ งามงามยิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย และ อุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง มองตามความจริง โดยวางจิตราบเรียบสม่ำเสมอ มั่นคง เทียบตรง ดูดตาซึ่ง มองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดีหรือผลเสียตามเหตุปัจจัยที่ประกอบ ไม่เอนเอียงด้วยชอบหรือชัง เนื่องจากพรหมวิหารสี่ เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ประเสริฐ หรือผู้ที่มีจิตใจดีงาม มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นธรรมที่เอื้อต่อการมีน้ำใจ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนความมีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้เนื่องจากถ้าทุกคนมีเมตตา กรุณา มุทิตา โดยมีอุเบกขากำกับอยู่ ก็จะมีน้ำใจช่วยเหลือส่งเสริมกันด้วยความสัมพันธ์อันดี สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (มารศรี กลางประพันธ์. 2547: 106 – 129) ซึ่งวิลาสลักษณ์ ชั่ววลี (2544: 150) ได้ให้แนวคิดในทำนองเดียวกันว่า พรหมวิหารสี่ เป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นั่นคือ หลักธรรมพรหมวิหารสี่ เป็นหลักธรรมที่ทำให้บุคคลที่มีหลักธรรมนี้อยู่ภายในจิตใจเป็นบุคคลที่มีทักษะทางสังคมนั่นเอง แต่ในสภาพการณ์จริงการวัดหลักธรรมพรหมวิหารสี่ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลนั้นกระทำได้ยาก และอาจใช้เวลานาน ผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดของ โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969) ที่ได้ใช้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นการให้เหตุผลของบุคคลในการที่จะเลือกกระทำหรือเลือกไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่แสดงถึงจริยธรรมของบุคคลแทน

จากแนวคิดของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า พรหมวิหารสี่เป็นหลักธรรมภายในจิตใจของบุคคล ที่จะทำให้บุคคลเป็นคนดี ส่งเสริมให้บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งนั่นคือ ทักษะทางสังคมนั่นเอง

2.5 การวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ เพียเจต์ และโคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 3 อ้างอิงจาก Piaget. 1932 ; & Kohlberg. 1969) ทั้งนี้เพราะการศึกษาลักษณะทางจริยธรรมด้านอื่นนั้นทำได้ยาก และไม่สามารถแสดงพัฒนาการได้อย่างชัดเจน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 29) ซึ่งวิธีการวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่นิยมใช้เป็นวิธีการวัดตามแนวคิดของเพียเจต์ และโคลเบอร์ก โดยเน้นที่พัฒนาการทางการคิดและการตัดสินใจทางจริยธรรม มี 3 วิธีการ ดังนี้

2.5.1 วิธีการตอบโดยอิสระ

วิธีนี้ใช้การเล่าเรื่องให้ผู้ถูกวัดฟังทีละเรื่อง โดยเรื่องที่ใช้นี้เป็นเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับกฎเกณฑ์ของหมู่คณะหรือสังคม เช่น การให้ยาทำลายชีวิตแก่ผู้เจ็บป่วยทรมานที่อยากตาย หรือผู้ขัดสนทรัพย์สินมียารักษาโรคมาเร็งมาให้ภรรยา เป็นต้น ผู้ถูกวัดจะต้องให้เหตุผลในการที่ได้ตัดสินใจให้ตัวเอกในเรื่องกระทำ หรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เหตุผลที่ผู้ตอบให้เกี่ยวเรื่องที่เล่าให้ฟังทั้งหมด 6 ถึง 9 เรื่อง จะถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้ชำนาญการ เพื่อจัดเข้าจริยธรรมขั้นที่ 1 ถึง 6 ตามทฤษฎีพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก โดยมีวิธีการให้คะแนนเป็น 2 ประเภท คือ ระบบให้คะแนนรวม และระบบให้คะแนนละเอียด ซึ่งระบบให้คะแนนรวมนั้น ผู้ตรวจจะตัดสินว่าเนื้อหาในคำตอบแต่ละเรื่องได้พาตพิงในเหตุผลขั้นใดมากที่สุดก็ให้คะแนนขั้นนั้น ดังนั้น เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้ตอบแต่ละคนจึงเป็นคะแนนฐานนิยม หรือขั้นที่ผู้ตอบใช้บ่อยที่สุดจากคำถามทั้งหมด 6 ถึง 9 เรื่องนั่นเอง สำหรับระบบให้คะแนนแบบละเอียด ผู้ตรวจจะให้คะแนนความคิดแต่ละหน่วยว่าอยู่ในขั้นใด ซึ่งคำถามแต่ละเรื่องอาจประกอบด้วยความคิดหลายหน่วย เมื่อตรวจครบทุกเรื่องแล้วจึงหาค่าความถี่รวมของแต่ละขั้น แล้วรายงานเป็นเปอร์เซ็นต์ในแต่ละขั้น รวม 6 ขั้น เป็น 100 เปอร์เซ็นต์ สำหรับผู้ตอบแต่ละคน

วิธีการตอบโดยอิสระนี้มีประโยชน์ในการศึกษาความคิดเห็น และธรรมชาติของจริยธรรมของผู้ตอบแต่ละคนอย่างละเอียด แต่มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ดังที่มีผู้วิจารณ์ไว้ (ดวงพร พิณรุักษ์. 2545: 35; อ้างอิงจาก Kurtines; & Greif. 1974; & Rest. 1976) คือ ความไม่มีแบบแผนที่แน่นอนของคำถาม เพราะผู้สัมภาษณ์สามารถกระตุ้นให้ผู้ตอบให้รายละเอียดของคำตอบไปในแนวทางที่ต้องการศึกษาได้ ส่วนการตรวจให้คะแนนก็ค่อนข้างยากและซับซ้อน ต้องให้ผู้ตรวจที่ผ่านการฝึกฝนมาอย่างดี ไมเช่นนั้นจะเกิดความลำเอียงในการตรวจได้มาก นอกจากนี้การรายงานผลคะแนนที่ได้ก็มีหลายระบบ ทำให้ยากแก่การตีความ และยังต้องใช้เวลามากในการวัดด้วย ทำให้วิธีนี้มีความไม่คล่องตัวในการใช้ และไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการวิจัยที่ต้องการวัดตัวแปรอื่นๆ อีกด้วย

2.5.2 วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก

วิธีนี้ใช้การกระตุ้นความคิดของผู้ตอบด้วยเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรม แล้วจัดหาคำตอบให้ผู้ตอบเลือกชี้ตฤกในคำตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดของตนมากที่สุด เพียง 1 คำตอบในแต่ละเรื่อง ซึ่งฮาน, สมิท และบล็อก (ดวงพร พิณรุักษ์. 2545: 35; อ้างอิงจาก Haan, Smith; & Block. 1968) เป็นผู้เริ่มใช้ โดยมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ในแต่ละเรื่อง สำหรับในประเทศไทย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจัน (2521: 86) ได้ทำการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย โดยใช้การวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีนี้ เพื่อความคล่องตัว โดยใช้เรื่อง 10 เรื่อง ที่เป็นสามัญสำหรับเยาวชนไทย เช่น การบริจาคโลหิต การคืนเงินที่พ่อค้าทอนเกิน การข้ามถนนที่ทางม้าลาย เป็นต้น และในแต่ละเรื่องจะมีตัวเลือกเหตุผลที่จะกระทำหรือไม่กระทำ 6 ตัวเลือก ซึ่งเป็นตัวเลือกประจำในแต่ละชั้นตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก

วิธีวัดแบบนี้มีลักษณะเป็นปรนัย สามารถสร้างและใช้ได้อย่างมีมาตรฐานสูง เนื่องจากมีการจัดให้ชี้คำตอบ และการให้คะแนนเป็นแบบแผนเดียวกันหมด ทำให้สามารถจัดความลำเอียงในการสัมภาษณ์และการให้คะแนนได้ ดังที่ ยัสเซน (ดวงพร พิณรุักษ์. 2545: 35; อ้างอิงจาก Yassen. 1976) ได้รายงานผลการวิจัยที่ใช้วิธีการวัดแบบปรนัย 12 ตัวเลือก ซึ่งปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง แต่การวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแบบปรนัย 6 ตัวเลือก หรือ 12 ตัวเลือกนี้ ก็ยังมีข้อจำกัดในการใช้ โดยที่จะมีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาของตัวเลือกว่าจะตรงกับขั้นทั้ง 6 ของโคลเบอร์กหรือไม่ และการที่มีคำตอบให้เลือกนั้น จะเป็นการเร้าให้ผู้ตอบเลือกตอบในขั้นที่สูงกว่า หรือต่ำกว่าจริยธรรมที่แท้จริงของตนมากนักน้อยเพียงใด ดังเช่นผลการวิจัยของ เรสท์, ทูเรียล และโคลเบอร์ก (ดวงพร พิณรุักษ์. 2545: 36; อ้างอิงจาก Rest; Turiel; & Kohlberg. 1969) ที่แสดงว่าผู้ตอบจะเข้าใจประโยคที่ใช้หลักจริยธรรมต่ำกว่าขั้นของตนทุกชั้น รวมทั้งเข้าใจประโยคที่ใช้หลักจริยธรรมตรงกับชั้นจริยธรรมของตนเอง นอกจากนี้ยังเข้าใจประโยคที่มีชั้นจริยธรรมสูงกว่าขั้นของตนอีกหนึ่งถึงสองชั้น และผู้ที่เข้าใจประโยคที่ใช้หลักจริยธรรมสูงกว่าชั้นจริยธรรมของตนได้ ก็จะเลือกประโยคที่ใช้หลักจริยธรรมสูงกว่าตนหนึ่งถึงสองชั้น แทนที่จะเลือกประโยคที่ตรงกับชั้นจริยธรรมที่แท้จริงของตน ดังนั้นคะแนนที่ได้จากการวัดด้วยวิธีนี้ จึงอาจเป็นคะแนนที่สูงเกินกว่าความเป็นจริงไปได้ประมาณหนึ่งชั้นในทฤษฎีของโคลเบอร์ก

2.5.3 วิธีประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา

วิธีนี้เป็นการปรับปรุงวิธีการตอบ จากวิธีการตอบแบบจัดหาคำตอบให้เลือกแบบปรนัย (วิธีที่ 2) โดยเรสท์ (ดวงพร พิณรุักษ์. 2545: 36; อ้างอิงจาก Rest. 1976) เห็นว่า วิธีการที่มีผู้ใช้อยู่เดิมนั้น ตัวเลือกจะมีลักษณะชักจูงให้ยอมรับเหตุผลในขั้นต่างๆ แต่ในการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมยังขึ้นอยู่กับทฤษฎีการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง และการเห็นความสำคัญของประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่อง

นั้นอย่างกว้างขวาง เรสท์และคณะจึงได้พัฒนาวิธีการวัด ชื่อ Defining Issues Test (DIT) ขึ้น ซึ่งวิธีนี้สามารถวัดได้ว่าประเด็นทางจริยธรรมประเด็นใดที่สำคัญในเรื่องหนึ่งๆ โดยให้คำตอบมาหลายประเด็นที่เข้าอยู่ในขั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างๆ และในแต่ละเรื่องจะให้ผู้ตอบประเมินค่าประเด็นต่างๆ ทุกประเด็นที่ให้ไว้ แล้วให้นำ 4 ประเด็นที่ผู้ตอบเห็นว่าสำคัญที่สุดมาเรียงลำดับความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง สำหรับวิธีการให้คะแนนแก่ผู้ถูกวัดแต่ละคนนั้น เรสท์ได้แนะนำไว้ 3 ประเภท คือ ใช้ดัชนีประเมินค่า ดัชนีเรียงลำดับ และดัชนีขั้นพัฒนาการ ซึ่งเมื่อได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของดัชนีทั้ง 3 ประเภทนี้ ก็ทำให้ทราบว่า ดัชนีเรียงลำดับ ให้ค่าความเชื่อมั่นสูงที่สุด และมีความสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุดกับความสามารถในการเข้าใจเรื่องด้วย ดังนั้น จึงควรใช้ดัชนีเรียงลำดับมากที่สุด

จะเห็นได้ว่า วิธีการวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแต่ละวิธี มีการเสนอสิ่งไว้ให้กับผู้ตอบ การตอบ การให้คะแนน การตีความ และการดำเนินการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแต่ละวิธีก็มีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้น การที่จะเลือกใช้วิธีการใดเพื่อวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจึงต้องพิจารณาทั้งข้อดี และข้อจำกัดของแต่ละวิธี และยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของวิธีการวัดกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องศึกษาด้วย ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก (วิธีที่ 2) เนื่องจากเป็นวิธีการวัดที่มีความคล่องตัว มีลักษณะเป็นปรนัย จัดความลำเอียงในการสัมภาษณ์และการให้คะแนน จัดความยุ่งยาก ซับซ้อนในการตอบ เพราะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ต้องตอบแบบสอบถามหลายชุด อีกทั้งยังมีความเหมาะสมกับวัยของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เพียเจต์ ยังไม่ถึงระยะปฏิบัติการนามธรรม ประสบการณ์การรู้คิดยังไม่มากพอ รวมถึงเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน ซึ่งคะแนนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องอยู่ในมาตราอันตรภาค (Interval Scale) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคิดว่าวิธีการวัดแบบมีตัวเลือกเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้มากที่สุด

2.6 การวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นการให้เหตุผลของบุคคลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงการมีจริยธรรมของบุคคลนั้นได้ ตามแนวคิดของโคลเบอร์ก โดยวิธีการวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่นิยมใช้เป็นวิธีการวัดตามแนวคิดของเพียเจต์ และโคลเบอร์ก ซึ่งจะเน้นที่พัฒนาการทางการคิดและการตัดสินใจทางจริยธรรม มี 3 วิธีการ คือ วิธีการตอบโดยอิสระ วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก และวิธีประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา ซึ่งวิธีการวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแต่ละวิธีนั้นจะมีการเสนอ

สิ่งเร้าให้กับผู้ตอบ การตอบ การให้คะแนน การตีความ และการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแต่ละวิธีจะมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน และในประเทศไทยนิยมใช้วิธีการวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2 วิธี คือ วิธีการตอบโดยอิสระ และวิธีการวัดแบบมีตัวเลือก โดยคำนึงถึงสารสนเทศที่ได้จากการวัดเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวิจัยต่อไป

สังคมไทยเป็นสังคมแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นสังคมที่ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี และยึดหลักของพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องและดำเนินชีวิตต่อเนื่องสืบกันมาช้านาน คือ การทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ดังนั้น คนไทยจึงมีกรอบของพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมเพื่อความสงบสุขของสังคมไทย คนไทยจึงคุ้นเคยกับการถูกอบรมสั่งสอนให้เป็นคนมีจริยธรรม ซึ่งเป็นจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เน้นศึกษาจริยธรรมในกรอบของพรหมวิหารสี่ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซึ่งเป็นจริยธรรมสำหรับผู้ประเสริฐ หรือผู้ที่มีจิตใจดีงาม มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นธรรมที่เอื้อต่อการมีน้ำใจ ถ้าบุคคลมีจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่แล้ว จะทำบุคคลในสังคมมีน้ำใจต่อกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และจะทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่น่าอยู่ สงบสุข

การวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ จึงเป็นการวัดจากการให้เหตุผลของบุคคลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ที่ทำการศึกษาและวัดเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ เช่น พูนสิริ เกษสังข์ (2539) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ที่มีรูปแบบต่างกัน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 3 กรุงเทพมหานคร โดยได้สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ฉบับสถานการณ์ที่เป็นภาษา ฉบับสถานการณ์ที่เป็นการ์ตูน และฉบับข้อความ โดยแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ฉบับสถานการณ์ที่เป็นภาษา เป็นแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ ที่มี 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 80 คะแนน มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.928 ส่วนแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ฉบับสถานการณ์ที่เป็นการ์ตูน เป็นแบบทดสอบชนิดสถานการณ์ ที่มี 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 80 คะแนน มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.921 และแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ฉบับข้อความ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 3 ระดับ จำนวน

40 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 80 คะแนน มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.896 เป็นต้น

จากการวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ สรุปได้ว่าเป็นการวัดจากการให้เหตุผลของบุคคลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ทำให้ทราบว่า แบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ฉบับสถานการณ์ที่เป็นภาษามีค่าความเชื่อมั่นสูงที่สุด จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางสังคม

3.1 ความหมายของประสบการณ์ทางสังคม

สงวนศรี วิรัชชัย (2527: 52) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์ทางสังคมว่า ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้สภาพการดำเนินชีวิต ทั้งปัญหา อุปสรรค และความต้องการของคนในสังคม ทราบว่าการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อทั้งในทางดีและไม่ดีต่อสังคมอย่างไร หากบุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมโดยการได้เห็น ได้ยิน ได้สัมผัส ได้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ข่าวสารต่างๆ และบุคคลสามารถประเมินและตีความหมายไปในทิศทางที่ดี เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง และความ เป็นไปของสังคม ก็จะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางสังคมสูง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531: 12) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์ทางสังคมว่า ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การคิดหรือการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง มีโอกาสได้คบหาสมาคมกับเด็กวัยใกล้เคียงกัน เช่น เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เล่นรวมกับผู้อื่น โดยไม่เอาแต่ใจตนเอง ให้รู้จักสังเกตปฏิกิริยา ฟังเหตุผล และความต้องการของบุคคลอื่น เล่าประสบการณ์ชีวิตตนเองและของผู้อื่นที่ตนประสบมาให้ผู้อื่นฟัง ไปทัศนศึกษาเป็นครั้งคราว เพื่อได้เรียนรู้ถึงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากบ้าน และมีโอกาสได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนประเภทต่างๆ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนทัศนคติ และค่านิยมของบุคคลโดยทั่วไปในสังคม โดยผ่านทางสื่อสารมวลชนที่เหมาะสม เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

สมดุล ชาญนวงศ์ (2533: 10) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์ทางสังคมว่า ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้สภาพการดำเนินชีวิต ปัญหา อุปสรรค ความต้องการของคนในสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม ทราบว่าการกระทำของตนส่งผลกระทบต่อทั้งในทางดีและไม่ดีอย่างไร

สุรพงษ์ ชูเดช (2534: 41) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์ทางสังคมว่า ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่นและกลุ่ม ที่เกิดขึ้นกับบุคคลในชีวิตประจำวันและจากการฝึกอบรม ประสบการณ์ทางสังคมที่ได้จากชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน เช่น การถูกอบรมเลี้ยงดู การได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เช่น เพื่อน การได้รับสื่อมวลชนต่างๆ การได้รับการศึกษา การมีกิจกรรมพิเศษต่างๆ เช่น ทักษะการ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬา เป็นต้น

จากความหมายของประสบการณ์ทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การเรียนรู้ของบุคคลเกี่ยวกับบุคคลอื่น กลุ่ม และสังคมจากการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลในด้านต่างๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดู การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การรับรู้ข่าวสารจากสื่อสารมวลชนต่างๆ การศึกษา การทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

3.2 ความสำคัญของประสบการณ์ทางสังคม

ประสบการณ์ทางสังคม เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาทางจิตของบุคคล การที่บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมจะทำให้มีความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น และสามารถนำตนเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของผู้อื่นได้ เรียกว่า ความสามารถในการสวมบทบาท (Role Taking) ประสบการณ์จากการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมาก จะทำให้บุคคลมีความคิดเห็นที่กว้างขวางลึกซึ้ง มองเห็น และเข้าใจบทบาทของตนเองและผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับตนในสังคม และความเข้าใจนี้เอง จะเอื้ออำนวยให้บุคคลมีการพัฒนาทางจิตใจในระดับสูงได้ การที่บุคคลขาดประสบการณ์ทางสังคมและขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้ หรือสวมบทบาทอื่นๆ น้อย จะนำไปสู่การปฏิเสธทางจิตต่อบทบาทที่ไม่คุ้นเคย คือ การไม่ยอมรับ ไม่เข้าใจ ไม่ไว้วางใจ ซึ่งลักษณะดังกล่าวเท่ากับเป็นการปิดกั้นข่าวสาร และข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาทางด้านจิตวิทยาและด้านสังคม ดังนั้น ถ้าต้องการที่จะให้บุคคลมีพัฒนาการทางจิต จะต้องส่งเสริมให้บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวาง และเหมาะสมกับอายุของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลมีการพัฒนาทางจิตแล้วย่อมส่งผลมาสู่การพัฒนาทางด้านพฤติกรรมของบุคคล ให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคมและพัฒนาไปเป็นบุคลิกภาพของบุคคลต่อไป

3.3 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางสังคม

3.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

แบนดูรา (สุภัก ไหวหาภิจ. 2543: 37; อ้างอิงจาก Bandura. 1977: 22 – 27) ได้ให้แนวคิดว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีการเรียนรู้พฤติกรรมจากประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งโดยทางตรง คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และโดยทางอ้อม คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นหรือการเรียนรู้จาก

ตัวแบบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการสังเกต การเรียนรู้ส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสังเกตตัวแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. กระบวนการสนใจ เป็นกระบวนการเลือกและรับรู้ลักษณะพฤติกรรมของตัวแบบ โดยผู้สังเกตจะต้องให้ความสนใจ และรับรู้ลักษณะที่สำคัญให้ถูกต้อง แล้วนำสิ่งที่ได้จากการสังเกตมาสรุปรวบรวมไว้เป็นขั้นตอน เพื่อถ่ายทอดการจำ ซึ่งความสนใจนี้จะสามารถจำแนกพฤติกรรมที่สำคัญออกจากพฤติกรรมอื่นของตัวแบบ การรับรู้จะเกิดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสนใจจากตัวผู้สังเกตหรือจากโครงสร้างหรือลักษณะของตัวแบบ ได้แก่ ความซับซ้อน ความน่าสนใจของตัวแบบรวมทั้งองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพระหว่างตัวแบบกับผู้สังเกต

2. กระบวนการคงไว้ เป็นกระบวนการของการจำ เป็นการรวบรวมลักษณะพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตไว้ในระบบความจำในรูปของสัญลักษณ์ อันได้แก่ จินตภาพ และภาษา เมื่อบุคคลได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบที่ตนสนใจ การรับรู้จะเกิดขึ้น และเมื่อพฤติกรรมนั้นสิ้นสุดลงมโนภาพและพฤติกรรมดังกล่าวจะคงอยู่ในความจำ และถูกดัดแปลงเป็นสัญลักษณ์ทางภาษา ซึ่งสามารถจดจำง่ายและนานกว่า

3. กระบวนการแสดงออก เป็นกระบวนการแปลงสัญลักษณ์ในระบบความจำออกมาเป็นพฤติกรรม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะถูกต้องหรือใกล้เคียงกับตัวแบบหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปริมาณการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต และความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้น

4. กระบวนการจูงใจ การเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ในสังคมนั้น มนุษย์ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนรับรู้มาทั้งหมด แต่จะเลือกพฤติกรรมของตัวแบบที่ก่อให้เกิดผลดีตอบแทนมากกว่าทำมากกว่าพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสีย การประเมินพฤติกรรมของตัวแบบจึงเป็นไปในรูปของการรับเอาสิ่งที่ตนพึงพอใจและปฏิเสธสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย หรือไม่พึงพอใจ

นอกจากนี้ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการสังเกตตัวแบบที่มีองค์ประกอบ 4 กระบวนการแล้ว แบนดูรา (จรรยา สุวรรณทัต; และคณะ. 2533: 18; อ้างอิงจาก Bandura. 1969) ยังได้อธิบายแนวคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. พฤติกรรมทั้งหลายทั้งสิ้นของมนุษย์นอกจากปฏิกิริยาสะท้อน ล้วนเป็นผลที่ได้รับจากการเรียนรู้

2. สิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ โดยเรียนรู้จากผลที่จะเกิดตามมา กล่าวคือ เรียนรู้ว่าเมื่อเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นจะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นตามมา หรือเมื่อกระทำพฤติกรรมใดแล้ว ผลที่ได้รับตามมาจากกระทำนั้นจะเป็นอย่างไร อย่างแรกจัดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ อย่างที่สองเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลที่เกิดจาก

พฤติกรรม ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้จากสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะกลายมาเป็นความเชื่อที่มีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล

3. การเรียนรู้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์และการเรียนรู้จากการสังเกต

4. การเรียนรู้จากการกระทำต้นแบบหรือแบบอย่าง โดยเฉพาะตัวแบบที่ใกล้ชิด คือ พ่อแม่ และการเรียนรู้จากการกระบวนกรสังเกต

5. ผลจากการเรียนรู้ของมนุษย์จะกลายมาเป็นความเชื่อ ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมสำคัญ และควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้สอดคล้องกับความเชื่อดังกล่าว

6. การควบคุมพฤติกรรมด้วยการรู้คิด การรู้คิดของบุคคลในเชิงประเมินค่าที่วางอยู่บนข้อสมมติฐานความเชื่ออันเกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งได้ และจะนำไปสู่การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนเองตั้งใจไว้ได้

7. หลังจากการเรียนรู้แล้ว มนุษย์จะเลือกเลียนแบบเฉพาะพฤติกรรมที่ตนเห็นคุณค่ามากกว่าพฤติกรรมที่ถูกกลบเกลื่อนหรือไม่ได้รับรางวัลหรือแรงเสริม การเห็นผลจากการกระทำในเชิงบวกย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้นอีก ตลอดจนเกิดความคาดหวังต่อแรงเสริมที่จะได้รับการคาดหวังนี้จะทำให้บุคคลตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม เพื่อให้ผลบังเกิดขึ้นตามความต้องการ คือ ต้องการมีการควบคุมและประเมินตนเอง

8. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลถูกควบคุม โดยผลที่ตามมาจากการประเมินตนเอง ซึ่งจะมีทั้งทางดีและไม่ดี ทำให้เกิดการรับรู้ตนเองในแต่ละด้านแตกต่างกันออกไป การประเมินตนเองนี้จะทำให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองให้กระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

9. พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลทำต่อตนเองอันเนื่องมาจากการประเมินตนเองที่ดี และจากปฏิกิริยาต่อตนเองทั้งทางบวกและทางลบ ล้วนเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการมีต้นแบบหรือแบบอย่าง การให้แรงเสริมต่อตนเองเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะมีผลต่อความพยายามของบุคคลที่จะกระทำให้ถึงมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ และสามารถพัฒนาทักษะในการควบคุมตนเอง สามารถปรับปรุงและคงรักษาพฤติกรรมนั้นต่อไปได้

3.3.2 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531: 12 – 18) ได้สร้างทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยมีพื้นฐานทางความคิดของทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และจากการประมวลผลข้อมูลทางการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมจริยธรรมประเภทต่างๆ ของคนไทยมากกว่า

30 เรื่อง ซึ่งได้ทำการวิจัยคนไทยในช่วงอายุที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ 6 ปี ถึง 60 ปี ทั้งเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา ข้าราชการ ครูอาจารย์ นักธุรกิจ กรรมการ และเกษตรกร จำนวนกว่าหมื่นคนทั้งในกรุงเทพ และต่างจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาสาเหตุทางจิตใจของผู้ที่มีพฤติกรรมจริยธรรมต่างๆ ด้วยการเปรียบเทียบกับผู้ที่มีพฤติกรรมเหล่านั้นน้อยต่างๆ ที่อยู่ในระบบงานเดียวกัน หรืออยู่ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน จากการศึกษา ประมวลผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้พบลักษณะทางจิต 8 ประการ ที่เกี่ยวข้องกับและอาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมจริยธรรมดังกล่าว และนำเสนอทฤษฎีนี้ในรูปของต้นไม้ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนประกอบที่สำคัญและองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. ส่วนที่เป็นใบ ดอก และผล ก็คือ พฤติกรรมจริยธรรมต่างๆ เป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของคนไทย ได้แก่

- 1.1 พฤติกรรมการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อหน้าที่ ต่อสังคม
- 1.2 พฤติกรรมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง
- 1.3 พฤติกรรมในการพัฒนาตนเอง ผู้อื่น ผลงาน พัฒนากลุ่ม องค์กร และ

ประเทศชาติ

- 1.4 พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม และจริยธรรมสูง

2. ส่วนที่เป็นลำต้น ซึ่งเป็นส่วนที่ต้องค้ำจุนใบ ดอก และผล จึงต้องเป็นส่วนที่แข็งแกร่ง ส่วนที่เป็นลำต้น ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม
- 2.2 ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน
- 2.3 ความเชื่ออำนาจในตนเอง
- 2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 2.5 ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น และสถานการณ์นั้น

3. ส่วนที่เป็นราก ซึ่งเป็นฐานรากที่สำคัญที่จะดูดซับอาหาร เปรียบได้ว่าเป็นประสบการณ์ของชีวิตที่สำคัญ ประกอบด้วย

- 3.1 สถิติปัญญา ความเฉลียวฉลาดที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เป็นต้นทุน เป็นอาหารของต้นไม้
- 3.2 ประสบการณ์ทางสังคม
- 3.3 สุขภาพจิตที่จะปะทะกับความกดดันของสังคม

ลักษณะของจิตทั้งสามนี้ อาจใช้เป็นสาเหตุสำคัญของการพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ด้านที่ลำต้นของต้นไม้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน คือ สถิติปัญญา

ประสบการณ์ทางสังคมและสุขภาพจิต ในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ด้านที่ลำดับขั้นของต้นไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 ด้านนี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้โดยวิธีการอื่นๆ ด้วย ฉะนั้น จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ คือสติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต จึงเป็นสาเหตุของคนดีและคนเก่ง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2531)

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ประสบการณ์ทางสังคม เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล จนพัฒนาเป็นพฤติกรรมตามแนวคิด ความเชื่อของแต่ละบุคคล

3.4 ประสบการณ์ทางสังคมกับทักษะทางสังคม

สังคมของบุคคลจะเริ่มจากสังคมเล็กๆ ภายในบ้านตั้งแต่แรกเกิด จากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่ใกล้ชิด และเมื่อเติบโตขึ้นสังคมของบุคคลก็จะขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ ผู้สังคมรอบบ้าน มีการพบปะพูดคุย การเล่น การคบหาสมาคมกับเพื่อนในละแวกบ้าน จากนั้นจึงเริ่มเข้าสู่สังคมในสถานศึกษา ได้รับการศึกษา มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากขึ้น มีการทำงานร่วมกัน มีการแก้ไขข้อขัดแย้ง ปัญหา และอุปสรรค จนกระทั่งถึงสังคมของการทำงาน ทำให้บุคคลมีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เมื่อบุคคลมีการเรียนรู้มากขึ้นก็จะเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมของบุคคลมากขึ้นไปด้วย ประสบการณ์ทางสังคมจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะหล่อหลอมบุคคลจากการเรียนรู้ และพัฒนามาเป็นพฤติกรรมของบุคคล การส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการพัฒนาไปสู่ผู้ใหญ่ เนื่องจากประสบการณ์ทางสังคมจะช่วยให้เด็กมีความสามารถเข้าใจตนเอง สังคม และสภาพแวดล้อมของตนอย่างถูกต้อง และจะช่วยให้เด็กเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดจนค้นพบวิถีชีวิต รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมได้ ซึ่งนั่นคือทำให้บุคคลมีทักษะทางสังคมนั่นเอง ละเอียต ชูประยูร (2523: 51) กล่าวถึง การขาดทักษะทางสังคม มีสาเหตุมาจากการขาดประสบการณ์ทางสังคมที่จะเรียนรู้ให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรีชา เกตุทัต (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545: 243) ซึ่งได้ให้แนวคิดในทำนองเดียวกันว่า บุคคลที่มีประสบการณ์ทางสังคมน้อย จะทำให้มีทักษะทางสังคมน้อย บุคคลที่ขาดทักษะทางสังคมจะรู้สึกว่าคุณเองขาดความสามารถ และมักถอยหนีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับกลุ่มและสังคม ทำให้

บุคคลนั้นยังคงมีทักษะทางสังคมที่บกพร่องต่อไป และจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งกลายเป็นคนไม่กล้าเข้าสังคม เก็บตัว เก็บกด และกลายเป็นคนที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตได้ โดยเฉพาะวัยรุ่น เป็นวัยที่มีสภาวะทางอารมณ์ที่รุนแรง แปรปรวน และเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ซึ่งอาจทำให้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาประเทศชาติต่อไปได้

จากแนวคิดของประสบการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมาในชีวิตประจำวันของบุคคล ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งนั่นก็คือ ประสบการณ์ทางสังคม นั่นเอง

3.5 การวัดประสบการณ์ทางสังคม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ที่ทำการศึกษาและวัดเกี่ยวกับประสบการณ์ทางสังคม เช่น งามตา วนิทนันทน์และคณะ (2529) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการหยั่งลึกทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในกรุงเทพฯ โดยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 20 ถึง 100 คะแนน โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.70 ต่อมา ศิริอร นพกิจ (2545) ได้ทำการศึกษาเอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา โดยได้พัฒนาแบบสอบถามการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมของ งามตา วนิทนันทน์และคณะ (2529) มาเป็นแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 20 ถึง 100 คะแนน โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.64 หลังจากนั้น จารุณี นุ่มพูล (2547) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีสุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน โดยได้พัฒนาแบบสอบถามประสบการณ์ทักษะทางสังคมของ ศิริอร นพกิจ (2545) มาเป็นแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 6 ระดับ จำนวน 9 ข้อ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 9 ถึง 54 คะแนน โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.72 และสุรพงษ์ ชูเดช (2534) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต โดยได้สร้างแบบสอบถามประสบการณ์

ด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 6 ระดับ จำนวน 24 ข้อ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 24 ถึง 144 คะแนน โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.82

จากการวัดประสพการณ์ทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสพการณ์ทางสังคม ส่วนใหญ่นิยมใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการวัดประสพการณ์ทางสังคม เพราะสามารถวัดได้ครอบคลุม สะดวก และรวดเร็ว โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามประสพการณ์ทางสังคมแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสพการณ์ทางสังคม และเพศกับทักษะทางสังคม

เซฟเฟอร์ (เรวดี ศิรินคร. 2531: 20; อ้างอิงจาก Schaffer. 1981: 1 - 35) ได้ให้แนวคิดที่ว่า เพศเป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคมระหว่างบุคคล เพศชายและเพศหญิงมีการเรียนรู้ และมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น เพศหญิงจะมีความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ และความรู้สึก มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย เข้าใจความรู้สึกหรือจิตใจของเพื่อนหรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ชอบการอยู่ร่วมกัน และมักปิดบังความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง ส่วนเพศชายจะมีลักษณะของความเข้มแข็ง หนักแน่น สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่อ่อนไหว ก้าวร้าว ชอบใช้กำลังมากกว่า และมักให้ความสำคัญกับการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมแบบตรงไปตรงมามากกว่า แต่จะมีการควบคุมทางอารมณ์และทางสังคมได้น้อยกว่า เป็นต้น ซึ่งแนวความคิดความเชื่อของแต่ละบุคคลนั้นเป็นภาวะภายในจิตใจ จึงมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะแนวความคิดความเชื่อในทางพุทธศาสนา ซึ่งเมื่อก่อนนั้นคนไทยส่วนใหญ่มีวิถีการดำเนินชีวิตโดยยึดแนวทางในพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นความสงบและสันติภาพ ไม่นิยมความรุนแรงและสงคราม (พระศรีวิสุทธิกวี. 2526: 75) ทำให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเน้นให้บุคคลที่มีหลักธรรมอยู่ภายในจิตใจทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ โดยเฉพาะหลักธรรมพรหมวิหารสี่ ซึ่งได้แก่ เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข กรุณา คือ ความสงสาร อยากช่วยเหลือบุคคลอื่นให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยาก เดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง มุทิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดีเมื่อเห็นบุคคลอื่นอยู่ดีมีสุข ก็มีใจแช่มชื่นเบิกบาน เมื่อเห็นบุคคลนั้นประสบผลสำเร็จ ออกงามยิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย และ อุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง มองตามความจริง โดยวางจิตราบเรียบสม่ำเสมอ มั่นคง เทียงตรงดุจตาชั่ง

มองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดีหรือผลเสียตามเหตุปัจจัยที่ประกอบ ไม่เอนเอียงด้วยชอบหรือชัง เนื่องจากพรหมวิหารสี่ เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ประเสริฐ หรือผู้มีจิตใจดีงาม มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นธรรมที่เอื้อต่อการมีน้ำใจ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนความมีมนุษยสัมพันธ์ แต่ในปัจจุบันบริบทในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก บุคคลมุ่งเข้าหาความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เข้าสู่ระบบวัตถุนิยมอย่างเต็มตัว ทำให้บุคคลมีแนวความคิดความเชื่อดั้งเดิมทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักธรรมพรหมวิหารสี่ของแต่ละบุคคลยิ่งทวีความแตกต่างมากขึ้น ประกอบกับบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน มีสังคมที่แตกต่างกัน เนื่องจากสังคมของบุคคลจะเริ่มจากสังคมเล็กๆ ภายในบ้านตั้งแต่แรกเกิด จากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่ใกล้ชิด และเมื่อเติบโตขึ้นสังคมของบุคคลก็จะขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ สู่สังคมนอกบ้าน มีการพบปะพูดคุย การเล่น การคบหาสมาคมกับเพื่อนในละแวกบ้าน จากนั้นจึงเริ่มเข้าสู่สังคมในสถานศึกษา ได้รับการศึกษา มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากขึ้น มีการทำงานร่วมกัน มีการแก้ไขข้อขัดแย้ง ปัญหา และอุปสรรค จนกระทั่งถึงสังคมของการทำงาน ทำให้บุคคลมีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เมื่อบุคคลมีการเรียนรู้มากขึ้นก็จะเป็นการสั่งสมประสบการณ์ทางสังคมของบุคคลมากขึ้นไปด้วย ประสบการณ์ทางสังคมจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะหล่อหลอมบุคคลจากการเรียนรู้ และพัฒนามาเป็นพฤติกรรมของบุคคล ทำให้บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าน่าจะมีผลต่อทักษะทางสังคมของนักเรียน

จากแนวคิดของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมดังกล่าว สรุปได้ว่า ความแตกต่างทางด้านเพศ ซึ่งเป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคมระหว่างบุคคล และบุคคลซึ่งมีความคิดความเชื่อในทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักธรรมพรหมวิหารสี่ ที่เป็นหลักธรรมที่ทำให้มีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกัน ประกอบกับบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน มีประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงคาดว่าน่าจะมีผลต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนด้วย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

งานวิจัยในประเทศ

วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธุ์ (2540: 78 – 83) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ โดยกลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาทักษะทางสังคมสูงขึ้น ภายหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ในด้านทักษะการสร้าง

สัมพันธภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะในการแก้ปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน และการรับรู้ที่ดีต่อตนเอง

อำพัน จารุทัศนางกูร (2541: 74 – 81) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลที่มีต่อการแสดงความคิดเห็นในผู้ป่วยทางจิตเวชของพยาบาลเทคนิค โรงพยาบาลสมเด็จพระยา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลเทคนิคที่มีการแสดงความคิดเห็นในผู้ป่วยทางจิตเวชต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 16 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่ม และกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบรายบุคคล กลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลเทคนิคกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่ม และพยาบาลเทคนิคกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมแบบรายบุคคล มีการแสดงความคิดเห็นในผู้ป่วยจิตเวชสูงขึ้น

คันสนีย์ นาคะสนธิ์ (2545: 45 – 50) ได้ศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทองธรรม กรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาระดับทักษะทางสังคม เปรียบเทียบทักษะทางสังคม จำแนกตามเพศ ลำดับการเกิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนก่อนและหลังเข้ากลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทองธรรม กรุงเทพมหานคร มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน ส่วนทักษะทางสังคมของนักเรียนเมื่อจำแนกตามลำดับการเกิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน และนักเรียนมีทักษะทางสังคมดีขึ้นภายหลังการเข้ากลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม

ทวีศักดิ์ ยูชูป (2546: 50 – 56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความสามารถทางภาษาของนักเรียนอนุบาลที่ได้รับการให้ประสบการณ์การส่งเสริมความสามารถทางภาษากับนักเรียนอนุบาลที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยศึกษากับนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 80 คน จากโรงเรียนอนุบาลบ้านโคม และแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับการให้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาและมีระดับสติปัญญาสูง กลุ่มที่ได้รับการให้การสอนแบบปกติและมีระดับสติปัญญาสูง กลุ่มที่ได้รับการให้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาและมีระดับสติปัญญาต่ำ และกลุ่มที่ได้รับการให้การสอนแบบปกติและมีระดับสติปัญญาต่ำ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนอนุบาลที่ได้รับการให้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษามีทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนอนุบาลที่ได้รับการให้การสอนแบบปกติ ทั้งในกลุ่มระดับสติปัญญาสูงและกลุ่มระดับสติปัญญาต่ำ

ธนธร เจริญราช (2546: 63 – 67) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมและความเครียดของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะ ของโรงเรียนอัสสัมชัญ (แผนกประถม) จำนวน 12 คน โดยใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสูงขึ้น

พวงเพชร พวงศลิทธิ (2546: 75 – 79) ได้ศึกษาการสร้างแผนและสื่อการสอนทักษะทางสังคมโดยวิธีเรื่องราวทางสังคม และศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกที่ได้รับการสอนโดยวิธีเรื่องราวทางสังคม โดยศึกษากับนักเรียนออทิสติกที่มีความบกพร่องทางด้านทักษะทางสังคมจำนวน 2 คน ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนออทิสติกทั้ง 2 คน ที่ได้รับการสอนทักษะทางสังคมโดยวิธีเรื่องราวทางสังคมมีทักษะทางสังคมในการรับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่นดีขึ้น

พิมลวรรณ สมมาตย์ (2546: 94 – 102) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะทางสังคมด้านการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2545 จำนวน 378 คน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมด้านการสื่อสารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตมโนทัศน์ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ความสัมพันธ์ระหว่างครู – นักเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และระดับชั้น แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะทางสังคมด้านการสื่อสาร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม สรุปได้ว่า งานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางสังคมของบุคคลที่จำเป็นต้องมีทักษะทางสังคมสูง เช่น พยาบาล กลุ่มเด็กพิเศษ หรือกลุ่มเด็กเล็ก เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นมีทักษะทางสังคมในระดับสูง โดยใช้วิธีการพัฒนาทักษะทางสังคมที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่มบุคคล

งานวิจัยในต่างประเทศ

ไวท์เทินเบอร์ก (Whitenberg, 1995: 1884) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการควบคุมตนเองกับการฝึกทักษะทางสังคมที่มีความกังวลในการเข้าสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายจำนวน 14 คน และเพศหญิงจำนวน 22 คน ซึ่งได้ทำการประเมินก่อนและหลังการทดลอง มีการติดตามผล 12 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ทั้งการฝึกทักษะทางสังคมและการควบคุมตนเองมีผลต่อความวิตกกังวลในการเข้าสังคม

เลทท์เวส (ธนธร เจริญราช. 2546: 16; อ้างอิงจาก Leichtweis. 1996: Abstrsct) ได้ศึกษาถึงผลของการฝึกทักษะทางสังคมในการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่ถูกรบกวนทางอารมณ์อย่างรุนแรง ซึ่งจะสำรวจประสิทธิภาพของโปรแกรมการฝึกทักษะทางสังคมในการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีปัญหาทางอารมณ์ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของรักเรียน โดยทำการทดลองในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในช่วงฤดูร้อน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ซึ่งนักเรียนที่มีปัญหาทางอารมณ์จะได้รับการสอนทักษะทางสังคมประจำวันจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้หลักสูตรทักษะทางสังคมของวอล์กเกอร์ (Walker) ในโปรแกรมจะมีการบำบัด แก้ไขปัญหาของนักเรียนทั้งแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมในการเห็นคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น

โอ ฮอลโลแรน (ธนธร เจริญราช. 2546: 16; อ้างอิงจาก O' Halloran. 1996: Abstract) ได้ศึกษาการเสริมทักษะทางสังคมในการเข้าค่ายภาคฤดูร้อนของเด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ โดยการคัดเลือกเด็กและวัยรุ่นที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้จำนวน 94 คน มาเข้าค่ายในภาคฤดูร้อน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะกระบวนการสื่อสารทางสังคมของผู้ที่มีการรับรู้ด้วยตนเองได้ดีจะสูงขึ้นกว่าผู้ที่มีการรับรู้ด้วยตนเองไม่ดี และเด็กอายุ 8 – 13 ปี มีการรับรู้ด้วยตนเองในทักษะกระบวนการสื่อสารได้ช้า และไม่ได้นำทักษะทางสังคมมาใช้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกต สรุปว่า โครงสร้างทางธรรมชาติที่ดีจะสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และการรับรู้ได้อย่างแท้จริง จะต้องเกิดก่อนที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้

โอกาดะ โกโตะ และอุเอโนะ (Okada; Goto; & Ueno. 2005: Online) ได้ศึกษาผลของการฝึกทักษะทางสังคม (SST) โดยใช้การฝึกการเล่นเกมนักเรียนชายในระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 3 คนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ความผิดปกติทางความสนใจ (มากเกินไป / น้อยเกินไป) และอาการชอบความรุนแรง พฤติกรรมมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กชายในระหว่างเวลาว่างนั้นถูกแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม และระดับของทักษะทางสังคมหลังการฝึก พบว่า เด็กชายจำนวน 2 คนมีพฤติกรรมทำให้ความร่วมมือดีขึ้น มีความก้าวร้าวและพฤติกรรมทางลบน้อยลง แต่เด็กชายอีก 1 คนที่เหลือ มีพฤติกรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลงไป เพราะหลังจากการฝึกทักษะทางสังคมด้วยการฝึกการเล่นเกมนพฤติกรรมของเด็กบางคนจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความผิดปกติแต่ละอย่างจะต้องได้รับวิธีการฝึกทักษะทางสังคมที่แตกต่างกัน

โพห์ล เบนเดอร์ และลาชแมน (Pohl; Bender; & Lachman. 2005: Online) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจำเกี่ยวกับอัตชีวประวัติ และทักษะทางสังคม 2 ประการ คือ ความร่วมมือรู้สึก และความแน่นแฟ้น จำแนกตามเพศ ซึ่งศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชายจำนวน 114 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 114 คน ทำการทดสอบโดยแบบสอบถามความสามารถใน

การจำเกี่ยวกับอัตชีวประวัติ และแบบสอบถามความร่วมรู้สึก และความแน่นแฟ้น ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความสามารถในการจำเกี่ยวกับอัตชีวประวัติและทักษะทางสังคมทั้ง 2 ประการ และเพศหญิงมีความสามารถในการจำเกี่ยวกับอัตชีวประวัติ และทักษะทางสังคมด้านความร่วมรู้สึกสูงกว่า แต่เพศชายมีทักษะทางสังคมด้านความแน่นแฟ้นสูงกว่า

วอลทอลล์ โคโนลด์ และเพียนต้า (Walthall; Konold; & Pianta. 2005: Online) ได้ศึกษาระบบการให้คะแนนทักษะทางสังคม (The Social Skills Rating System : SSRS) โดยจัดให้มีผู้ประเมินหลายคนทำการประเมินพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถทางสังคม และการปรับเปลี่ยนบทบาททางสังคม โดยได้ศึกษาในหัวข้อเกี่ยวกับรูปแบบของครูในระบบการให้คะแนนทักษะทางสังคม (SSRS) ซึ่งมีผู้ชี้แนะที่เหมาะสมของทักษะทางสังคมทั้ง 3 มิติที่ถูกเสนอโดยผู้วิจัย นอกจากนั้นยังใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้วิธีการแบบหลายกลุ่ม (Multi – Group Method) ถูกใช้เพื่อตรวจสอบความคงที่ขององค์ประกอบของแต่ละเพศและชาติพันธุ์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนั้นมีความคงที่ในกลุ่มคนผิวขาวและคนผิวสี และเกือบคงที่ในกลุ่มเพศชายและเพศหญิง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายที่มุ่งศึกษาผลหลัก และผลปฏิสัมพันธ์ ระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศ ที่มีต่อทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย โดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจเปรียบเทียบ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และแม่นยำในการอ้างอิงผลการวิจัยสู่ประชากรเป้าหมาย ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการวิจัย เพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการวิจัย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 27 โรงเรียน และจำนวนนักเรียนทั้งหมด 4,986 คน จำแนกเป็นเพศชาย 2,414 คน และเพศหญิง 2,572 คน ซึ่งแบ่งตามขนาดโรงเรียน ตามเกณฑ์ขนาดโรงเรียนของสำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 25) มีรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 รายชื่อโรงเรียน และจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ขนาด 6 และ 7	สุโขทัยวิทยาคม	458	142	600
	สวรรคค่อนันตวิทยา	221	304	525
	อุดมครุณี	11	450	461
	เมืองเซียง	177	183	360
	ศรีสำโรงชนูปถัมภ์	159	161	320
	ทุ่งเสลี่ยมชนูปถัมภ์	168	179	347
ขนาด 5	กงไกรลาศวิทยา	121	142	263
	ศรีมาศพิทยาคม	142	121	263
	บ้านด่านลานหอยวิทยา	112	105	217
	ชัยมงคลพิทยา	59	59	118
	บ้านแก่งวิทยา	53	36	89
	ศรีนคร	108	157	265
	ท่าชัยวิทยา	61	47	108
	บ้านไร่พิทยาคม	93	84	177
ขนาด 2, 3 และ 4	ลิไทพิทยาคม	61	52	113
	เมืองดงวิทยา	52	48	100
	บ้านสวนวิทยาคม	51	28	79
	ยางซ้ายพิทยาคม	49	41	90
	หนองตูมวิทยา	31	33	64
	ไกรโนวิทยาesm รัชมังคลาภิเษก	37	42	79
	บ้านใหม่เจริญผลพิทยาคม	35	41	76
	วังทองวิทยา	31	42	73
	หนองกล้วยพิทยาคม	38	29	67
	หนองปลาหมอวิทยาesm	34	17	51
	ตลิ่งชันวิทยานุสรณ์	20	6	26
	สวรรคค่อนันตวิทยา 2	17	10	27
	ขุนไกรพิทยาคม	15	13	28
รวมทั้งหมด		2,414	2,572	4,986

หมายเหตุ เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาแล้วว่า โรงเรียนขนาด 6 และขนาด 7 ในจังหวัดสุโขทัยนั้น และโรงเรียนขนาด 2 ขนาด 3 และขนาด 4 ในจังหวัดสุโขทัยนั้นมีสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการจัดการศึกษามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และมีจำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาดโรงเรียนจำนวนน้อย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณานำโรงเรียนขนาด 6 และขนาด 7 และพิจารณานำเอาโรงเรียนขนาด 2 ขนาด 3 และขนาด 4 ในจังหวัดสุโขทัยมาศึกษาารวมเป็นขนาดเดียวกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุโขทัย โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น 2 มิติ (Two - Phase Random Sampling) ซึ่งมีรายละเอียดการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สํารวจหน่วยข้อมูลสมาชิกของประชากรจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ แล้วทำการกำหนดกรอบของการสุ่ม (Sampling Frame) โดยอาศัยแบ่งตามขนาดโรงเรียน

2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (มยุรีศรีชัย. 2538: 105) โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเฉลี่ย (Limit of Error: e) และระดับความเชื่อมั่น (Level of Confidence: $1 - \alpha$) ที่ใช้ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 2.1 กำหนดให้ระดับระดับความเชื่อมั่น (Level of Confidence: $1 - \alpha$) ที่ .95

- 2.2 กำหนดให้ขนาดของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเฉลี่ย ($e = Z_{.05/2} S_x$) เท่ากับ 1.5 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบสอบถามทักษะทางสังคม เท่ากับ 147 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่า ขนาดของความคลาดเคลื่อนดังกล่าวพอเพียงสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

- 2.3 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ได้มาจากการประมาณค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น (S_x^2) จากการทดลอง (Try-Out) แบบสอบถามทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย จำนวน 192 คน พบว่าค่าประมาณความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนขนาด 6 และขนาด 7 เพศชาย มีค่าเท่ากับ 134.545 และเพศหญิง มีค่าเท่ากับ 126.800 ค่าประมาณความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนขนาด 5 เพศชาย มีค่าเท่ากับ 180.487 และเพศหญิง 150.692 ค่าประมาณ

ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนขนาด 2, 3 และ 4 เพศชาย มีค่าเท่ากับ 189.030 และเพศหญิง มีค่าเท่ากับ 161.226 ตามลำดับ

จากข้อมูลจำนวนประชากร ขนาดของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (e) และค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ผู้วิจัยนำไปคำนวณการประมาณค่ากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดโรงเรียนและเพศเป็นชั้น (Strata) และมีนักเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 252 คน จำแนกเป็นเพศชาย 122 คน และเพศหญิง 130 คน

3. ขั้นตอนของการสุ่ม

ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น 2 มิติ (Two - Phase Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นและเพศชั้น (Strata) และมีนักเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) โดยดำเนินการสุ่มโรงเรียนเป็นจำนวน 1 ใน 3 ของโรงเรียนแต่ละขนาด ได้โรงเรียนจำนวน 8 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาด 6 และขนาด 7 จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาด 5 จำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาด 2 ขนาด 3 และขนาด 4 จำนวน 3 โรงเรียน แล้วดำเนินการสุ่มนักเรียนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาด โดยจำแนกตามเพศ ได้นักเรียนเพศชายจำนวน 122 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 130 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามโรงเรียนและเพศ

ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ขนาด 6 และ 7	สววรรค์อนันต์วิทยา	35	47	82
	ศรีสำโรงชนูปถัมภ์	25	25	50
ขนาด 5	กงไกรลาศวิทยา	12	15	27
	คีรีมาศพิทยาคม	15	12	27
	บ้านด่านลานหอยวิทยา	11	11	22
ขนาด 2, 3 และ 4	บ้านใหม่เจริญผลพิทยาคม	7	7	14
	บ้านสวนพิทยาคม	10	5	15
	ไกรโนวิทยา รังษีคลาภิเษก	7	8	15
รวมทั้งรวม		122	130	252

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่

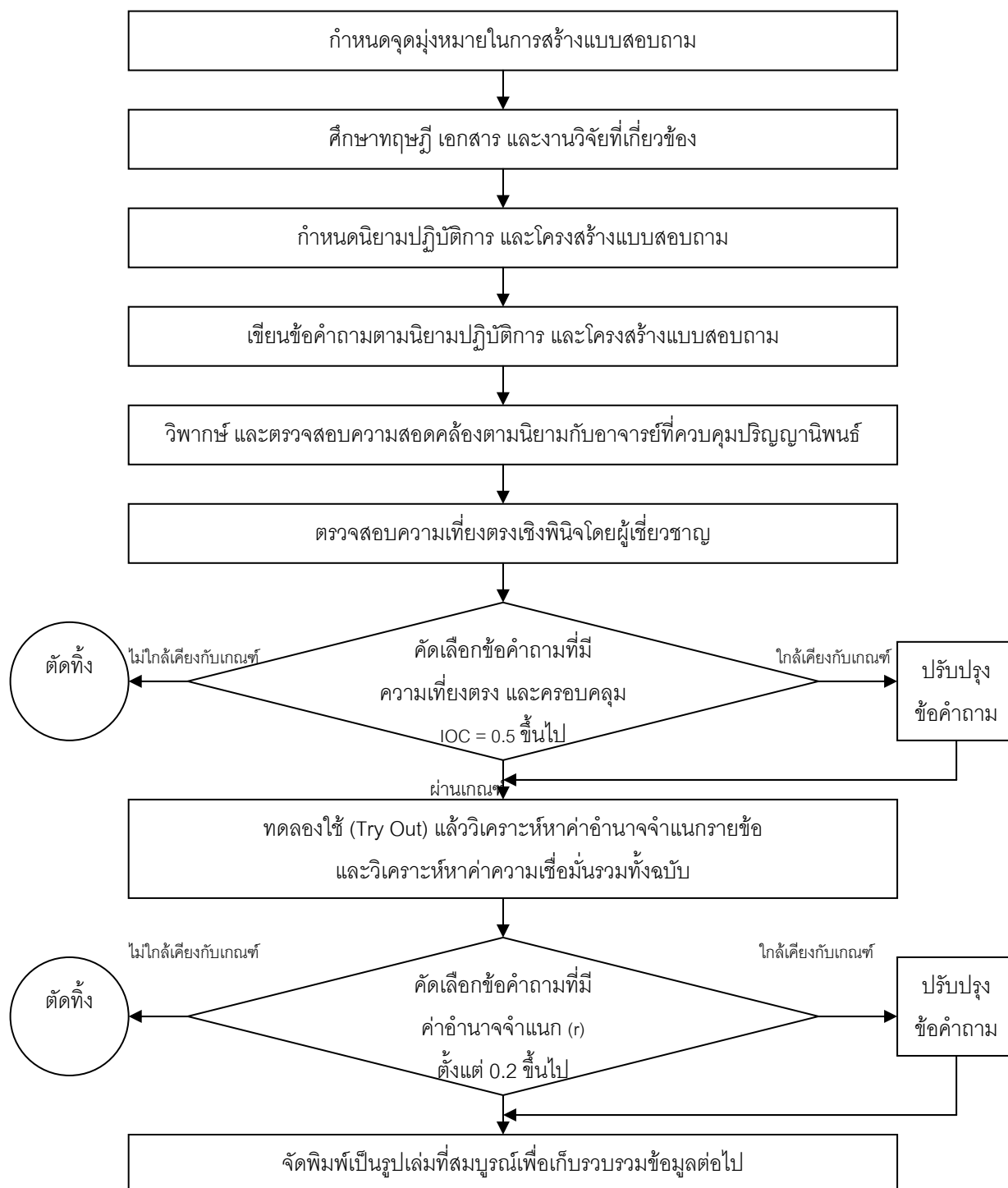
ฉบับที่ 2 แบบสอบถามประสพการณ์ทางสังคม

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามทักษะทางสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และนิยามของนักวิชาการต่างๆ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และแบบสอบถามประสพการณ์ทางสังคม และผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามทักษะทางสังคม ฉบับข้อความ ของ ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง (2546)

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และแบบสอบถามประสพการณ์ทางสังคม ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคม

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคม คือ เพื่อใช้วัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามต่อไป

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคม โดยพิจารณาสรุปการให้ความหมาย แนวคิดของนักวิชาการ จากการศึกษาองค์ความรู้และบริบทที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

4. สร้างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคม ให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ จะเป็นแบบสอบถามชนิดกำหนดสถานการณ์ให้เลือกตอบที่มี 3 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้มีข้อคำถามของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ จำนวน 40 ข้อ และผู้วิจัยดำเนินการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ จำนวน 52 ข้อ ส่วนแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม โดยให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม จะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 3 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้มีข้อคำถามของแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม จำนวน 30 ข้อ และผู้วิจัยดำเนินการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม จำนวน 40 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาวิพากษ์ และตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามกับอาจารย์ที่ควบคุมปริญญาโท โดยการตรวจสอบข้อคำถามว่าวัดพฤติกรรมหรือคุณลักษณะ (Trait) ตรงตามนิยามปฏิบัติการหรือไม่ ตลอดจนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อคำถาม และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำ จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม

6. นำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคมที่สร้างขึ้น และผ่านกระบวนการตามข้อ 5 เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความครอบคลุมตามโครงสร้างและเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency : IOC)

7. พิจารณาคัดกรองข้อคำถามที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และเป็นข้อคำถามที่มีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความครอบคลุมตามเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมของภาษา โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ จำนวน 52 ข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.6 – 1.0 และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม จำนวน 40 ข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.6 – 1.0

8. นำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่ได้มาจากการสุ่มจากประชากรเป้าหมายเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง จำนวน 192 คน

9. นำผลการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคมของนักเรียน มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item – Total Correlation) ด้วยสูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation: r_{XY}) โดยแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.035 – 0.628 พิจารณาคัดเลือกไว้ 49 ข้อ โดยพิจารณาตามโครงสร้างของแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.214 – 0.628 และแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ -0.084 – 0.515 พิจารณาคัดเลือกไว้ 34 ข้อ โดยพิจารณาตามโครงสร้างของแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.203 – 0.515

10. นำผลการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) โดยแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.923 และแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.831

11. จัดทำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคมฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามในแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) เลือกตอบลงในข้อที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องกับความคิด ความเห็น ความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

เมตตา

0. เจนมาโรงเรียนสาย เธอจึงรีบร้อนมากเพราะกลัวถูกทำโทษ ขณะที่รอข้ามถนนบริเวณหน้าโรงเรียน เจนได้หันไปเห็นคนแก่กำลังจะข้ามถนนโดยไม่มีคนให้ความช่วยเหลือ เจนจึงตัดสินใจช่วยพาคนแก่ข้ามถนน ถ้านักเรียนเป็นเจน นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเป็นสิ่งที่สมควรทำ (2)
- ข. เพราะทำให้ตนเองข้ามถนนง่ายขึ้น (1)
- ค. เพราะคนแก่จะได้ข้ามถนนอย่างปลอดภัย (3)

กรุณา

00. ในขณะที่มดกำลังขับรถจักรยานยนต์กลับมาจากตลาดได้พบกับโอ ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านกัน กำลังเดินกลับจากตลาดและถือของหนัก มดจึงชวนโอนั่งรถจักรยานยนต์กลับบ้านด้วยกัน ถ้านักเรียนเป็นมด นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะจะได้ให้โอช่วยเหลือของให้ ทำให้ขับขี่สะดวกขึ้น (1)
- ข. เพราะโอจะได้ไม่เหนื่อยที่ต้องถือของหนักและเดินไกล (3)
- ค. เพราะจะได้เป็นที่ชื่นชมของผู้ที่พบเห็น (2)

มุทิตา

000. ไพศาลได้ลงแข่งขันป้องกันอันตรายในงานกีฬาสีของโรงเรียนรอบชิงชนะเลิศ ผลปรากฏว่าไพศาลเป็นฝ่ายชนะอันดับไปอย่างเฉียดฉิว อนันต์จึงเข้าไปแสดงความยินดีกับไพศาล ถ้านักเรียนเป็นอนันต์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะอยู่ต่อหน้าคนมากมาย (1)
- ข. เพราะเป็นมารยาทของนักกีฬา (2)
- ค. เพราะรู้สึกยินดีด้วยกับไพศาลอย่างจริงใจ (3)

อุเบกขา

0000. วิชัยได้พร้อบรรมและตักเตือนวิฑูรย์บุตรชายของเขาที่ติดยาเสพติดว่าให้เลิกเสพ แต่วิฑูรย์ก็ยังคงเสพยาโดยไม่ฟังคำตักเตือนของผู้เป็นพ่อเลย ต่อมาวิฑูรย์ถูกตำรวจจับในคดียาเสพติด วิชัยจึงไม่เข้าไปช่วยเหลือวิฑูรย์และวางเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นวิชัย นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเข้าใจและยอมรับว่าบุตรของตนทำผิดกฎหมายจริง (3)
- ข. เพราะกลัวว่าบุคคลอื่นจะหาว่าเข้าข้างบุตรของตนเอง (2)
- ค. เพราะกลัวถูกดำเนินคดีฐานมีส่วนรู้เห็นกับบุตรด้วย (1)

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่

การให้คะแนนในคำตอบแต่ละข้อจะตรงกับระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 3 ระดับ ตามแนวความคิดของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969) ถ้าคำตอบนั้นตรงกับระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ระดับใด ผู้สอบก็จะได้คะแนนเท่ากับระดับนั้น

ให้คะแนน	3	คะแนน	ถ้าระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ อยู่ในระดับเหนือเกณฑ์
ให้คะแนน	2	คะแนน	ถ้าระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ อยู่ในระดับที่ตามเกณฑ์
ให้คะแนน	1	คะแนน	ถ้าระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ อยู่ในระดับที่ก่อนเกณฑ์

เกณฑ์การจำแนกระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การจำแนกระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ โดยอาศัยการพิจารณาจากการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่แบบสุ่มนิยม ซึ่งจะพิจารณาจากการตอบแบบสอบถามว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับใดมากที่สุด ผู้วิจัยก็จะทำการพิจารณาจำแนกระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ของผู้ตอบแบบสอบถามตามระดับนั้น เนื่องจากหากบุคคลใช้เหตุผลแบบใดในการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งบ่อยครั้ง แสดงว่าบุคคลนั้นมีลักษณะการดำเนินชีวิต

โดยการตัดสินใจที่จะใช้เหตุผลนั้นเป็นหลัก และการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะนำมาจำแนกระดับนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเลือกตอบโดยใช้เหตุผลนั้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 ของจำนวนข้อคำถามทั้งหมด หากผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเหตุผลในการตอบมีจำนวนเท่ากัน ไม่สามารถจำแนกระดับได้ ผู้วิจัยตัดสินใจไม่นำเอาบุคคลนั้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์

เกณฑ์การแปลความหมายของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ โดยอาศัยการพิจารณาค่าคะแนนรวมที่ได้จากการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ จำนวน 49 ข้อ

123.00 - 147.00	หมายถึง	มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ อยู่ในระดับเหนือเกณฑ์
74.00 - 122.99	หมายถึง	มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ อยู่ในระดับตามเกณฑ์
49.00 - 73.99	หมายถึง	มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ อยู่ในระดับก่อนเกณฑ์

ตัวอย่างแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม

คำชี้แจง: ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามในแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่องที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องระดับการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริงเป็นบางครั้ง	ไม่จริง
0.	เพื่อนๆ มักให้ข้าพเจ้าเป็นตัวแทนไปนำเสนอรายงานหน้าชั้น.....			
00.	ข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างด้านการเรียนให้รุ่นน้องและเพื่อน.....			
000.	ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับคำชมเชยหรือรางวัลทางด้านวิชาการ.....			
0000.	ข้าพเจ้ามักได้รับอนุญาตไปเที่ยวสถานที่ต่างๆ.....			
00000.	ข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างให้เพื่อนในการทำกิจกรรมทางศาสนา.....			

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม

แบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคมมีจำนวน 34 ข้อ คะแนนเต็ม102 คะแนน โดยกำหนดระบบคะแนนเป็น 3 ระดับ ตามระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติของนักเรียน ดังนี้

ระดับพฤติกรรม	ข้อความทางบวก			ข้อความทางลบ		
จริง	ให้	3	คะแนน	ให้	1	คะแนน
จริงเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน	ให้	2	คะแนน
ไม่จริง	ให้	1	คะแนน	ให้	3	คะแนน

เกณฑ์การจำแนกระดับของประสบการณ์ทางสังคม

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การจำแนกระดับของประสบการณ์ทางสังคม โดยอาศัยการพิจารณาค่าคะแนนรวมที่ได้จากการตอบแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม จำนวน 34 ข้อ

80.00 - 102.00	หมายถึง	มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง
57.00 - 79.99	หมายถึง	มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง
34.00 - 56.99	หมายถึง	มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับต่ำ

เกณฑ์การแปลความหมายของประสบการณ์ทางสังคม

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของประสบการณ์ทางสังคม โดยอาศัยการพิจารณาค่าคะแนนรวมที่ได้จากการตอบแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม จำนวน 34 ข้อ

85.00 - 102.00	หมายถึง	มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง
51.00 - 84.99	หมายถึง	มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง
34.00 - 50.99	หมายถึง	มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับต่ำ

ขั้นตอนการพัฒนาแบบสอบถามทักษะทางสังคม

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จากแบบสอบถามทักษะทางสังคมฉบับข้อความของ ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง (2546) ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของ ริกจิโอ (Riggio, 1986) โดยมีคุณลักษณะของประชากรที่ศึกษาในลักษณะเดียวกัน และมีธรรมชาติของประชากรที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งแบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 3 ระดับ มีจำนวนข้อคำถามรวม 66 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.8779 โดยมีขั้นตอนการพัฒนาแบบสอบถามทักษะทางสังคม ดังนี้

1. ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการใช้แบบสอบถามทักษะทางสังคม คือ เพื่อใช้ในการวัดทักษะทางสังคมของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย
2. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม จากนั้นปรับปรุงข้อคำถาม (Statement) ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยได้กำหนดให้มีข้อคำถามของแบบสอบถามทักษะทางสังคม จำนวน 66 ข้อ

โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 3 ระดับ

3. นำแบบสอบถามที่พิจารณาแล้วมาวิพากษ์กับอาจารย์ที่ควบคุมปริญญาโท และปรับปรุงตามคำแนะนำ

4. นำแบบสอบถามทักษะทางสังคมที่ผ่านการปรับปรุงตามข้อ 2 แล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่ได้มาจากการสุ่ม จากประชากรเป้าหมาย เดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง จำนวน 192 คน

5. นำผลการตอบแบบสอบถามทักษะทางสังคมของนักเรียน มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item – Total Correlation) ด้วยสูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation: r_{xy}) โดยแบบสอบถามทักษะทางสังคม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ -0.293 – 0.498 พิจารณาคัดเลือกไว้ 49 ข้อ โดยพิจารณาตามโครงสร้างของแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.213 – 0.498

6. นำผลการตอบทักษะทางสังคม มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยแบบสอบถามทักษะทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.866

7. จัดทำแบบสอบถามทักษะทางสังคมฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

ตัวอย่างแบบสอบถามทักษะทางสังคม

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามในแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่องที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องกับความคิด ความเห็น ความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เป็น ประจำ	ค่อนข้าง บ่อย	ปาน กลาง	น้อย ครั้ง	น้อย ที่สุด
0. 00.	<u>การแสดงออกทางอารมณ์</u> ข้าพเจ้าเป็นผู้สร้างสีสันและความรื่นเริงในหมู่เพื่อนฝูง..... ข้าพเจ้าสามารถทำให้บุคคลรอบข้างรับรู้ได้ว่าข้าพเจ้ากำลังมี อารมณ์เช่นไร.....					
0. 00.	<u>ความไวในการรับรู้อารมณ์บุคคลอื่น</u> เวลาเพื่อนไม่สบายใจ ข้าพเจ้าจะสังเกตเห็นได้ทันที..... ข้าพเจ้าสามารถรับรู้ความรู้สึกของบุคคลใกล้ชิดได้ โดยสังเกตจาก แวตตาและน้ำเสียงของบุคคลนั้น.....					
0. 00.	<u>การควบคุมทางอารมณ์ของตนเอง</u> เมื่อเริ่มจะรู้สึกหงุดหงิด ข้าพเจ้าจะรีบปรับอารมณ์และทำตัวให้เป็น ปกติได้..... ไม่ว่าข้าพเจ้าจะทำอะไร ความรู้สึกของคนรอบข้าง เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้า คำนึงถึงเป็นอันดับแรก.....					
0. 00.	<u>การแสดงออกทางสังคม</u> ข้าพเจ้าสามารถพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองให้บุคคลอื่นเข้าใจ ได้..... เป็นการยากสำหรับข้าพเจ้า ที่จะเข้าไปพูดคุยกับบุคคลอื่นก่อน.....					
0. 00.	<u>ความไวในการรับรู้ทางสังคม</u> ข้าพเจ้าไม่แย่งผู้อื่นพูดขณะที่เขายังพูดไม่จบ..... ถ้าพบว่าเพื่อนกำลังมีธุระส่วนตัว ข้าพเจ้าจะไม่เข้าไปรบกวนเขา ขณะนั้น.....					
0. 00.	<u>การควบคุมทางสังคม</u> ข้าพเจ้าปรับตัวได้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ ข้าพเจ้าไม่สามารถตอบคำถามอาจารย์ด้วยน้ำเสียงที่ชัดเจนได้ เนื่องจากขาดความมั่นใจ.....					

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามทักษะทางสังคม

แบบสอบถามทักษะทางสังคมมีจำนวน 49 ข้อ คะแนนเต็ม 147 คะแนน กำหนดระบบคะแนนเป็น 3 ระดับ โดยอาศัยการพิจารณาจากระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติของนักเรียน ดังนี้

ระดับพฤติกรรม	ข้อความทางบวก			ข้อความทางลบ		
จริง	ให้	3	คะแนน	ให้	1	คะแนน
จริงเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน	ให้	2	คะแนน
ไม่จริง	ให้	1	คะแนน	ให้	3	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของทักษะทางสังคม

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายแบบสอบถามทักษะทางสังคม โดยอาศัยการพิจารณาค่าคะแนนรวมที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทักษะทางสังคม จำนวน 49 ข้อ

123.00 - 147.00	หมายถึง	มีทักษะทางสังคมในระดับสูง
74.00 - 122.99	หมายถึง	มีทักษะทางสังคมในระดับปานกลาง
49.00 - 73.99	หมายถึง	มีทักษะทางสังคมในระดับต่ำ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการวางแผนเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงหัวหน้าสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ในระหว่างวันที่ 25 – 29 กุมภาพันธ์ 2551

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลยื่นต่อผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่จะให้ข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลา ที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้มีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 600 คน เพื่อใช้ในการคัดเลือกแบบสอบถาม ในกรณีที่นักเรียนตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ไม่มีความตั้งใจในการตอบ และไม่สามารถจำแนกระดับของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้

4. นำแบบสอบถามทักษะทางสังคม แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ แบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม ไปให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำการตอบ ภายในเวลา 2 คาบเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด และมีความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการวัด (Error of Measurement) น้อยที่สุด ดังนี้

4.1 สร้างแรงจูงใจของนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยแจ้งให้ทราบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามเสมือนเป็นตัวแทนของโรงเรียนในการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะเป็นผลดีโรงเรียนกับตัวนักเรียนเอง อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปทำการศึกษาวิจัยอีกด้วย

4.2 อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ชี้แจงวิธีการตอบให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจตรงกัน และเห็นความสำคัญในการตอบก่อนลงมือทำแบบสอบถาม

4.3 ในขณะที่นักเรียนตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลพร้อมทั้งบันทึกการสังเกต เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกับคำตอบของนักเรียน

5. นำแบบสอบถามที่ดำเนินการเก็บข้อมูลตามข้อ 4 มาตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ หรือที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนไม่มีความตั้งใจในการตอบแบบสอบถาม

6. ตรวจให้คะแนน ลงรหัส และจัดระบบข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science) เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยวิเคราะห์จากคะแนนดิบ (Raw Score) โดยการจำแนกตามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย ($S_{\bar{X}}$) และการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

4.2 ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามตามข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumption) ของการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) ได้แก่ การทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normality) ของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม โดยใช้การทดสอบโคลโมโกรอฟ – สเมอร์นอฟ (Kolmogorov – Smirnov Test) และการทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน (Variance Homogeneity) ของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม โดยใช้การทดสอบของเลวิน (Levene's Test) โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science)

4.3 วิเคราะห์ผลหลักและผลปฏิสัมพันธ์ตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 – 5 โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง (Three – Way ANOVA) และทดสอบภายหลัง (Posteriori Test) เพื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้สถิติทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe' Test) โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 (มยุรี ศรีชัย. 2538: 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 \sigma_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\frac{\alpha}{2}}^2} + \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมดทั้งหมด
	N_g	แทน	จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้น (Strata)
	σ_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของประชากรในแต่ละชั้นโดยใช้ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น โดยพิจารณาจากค่า (S_g^2)
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
	W_g	แทน	สัดส่วนระหว่างขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละชั้นกับขนาดของกลุ่มประชากร $\left(\frac{N_g}{N} \right)$

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.2.1 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency : IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 248)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.2.2 การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทุกข้อ (Item – total Correlation) ด้วยสูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540: 173)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของ X กับ Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

5.2.3 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538: 200)

$$\alpha = \left[\frac{N}{N-1} \right] \left[1 - \frac{\sum_{i=1}^N \sigma_{Y_i}^2}{\sigma_X^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	N	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sigma_{Y_i}^2$	แทน	ค่าความแปรปรวนสำหรับประชากรของคะแนนข้อที่ i ซึ่งประมาณค่า โดยใช้ค่าความแปรปรวนสำหรับกลุ่มตัวอย่างของคะแนนข้อที่ i (S_i^2)
	σ_X^2	แทน	ค่าความแปรปรวนสำหรับประชากรของคะแนนรวมทั้งฉบับ ซึ่งประมาณค่า โดยใช้ค่าความแปรปรวนสำหรับกลุ่มตัวอย่างของคะแนนรวมทั้งฉบับ (S_X^2)

5.3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น

5.3.1 การทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normality) ของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม โดยใช้การทดสอบโคลโมโกรอฟ – สเมอร်นอฟ (Kolmogorov – Smirnov Test) (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2548: 252)

$$D = \max[F(x) - S(x)]$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าความแตกต่างสูงสุดระหว่าง $F(x)$ และ $S(x)$
	$F(x)$	แทน	ความน่าจะเป็นสะสมของตัวอย่าง $\left(\int_{-\infty}^x f(x) dx \right)$
	$S(x)$	แทน	ความน่าจะเป็นสะสม เมื่อสมมติฐาน H_0 เป็นจริง

5.3.2 การทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวน (Variance Homogeneity) ของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม โดยใช้การทดสอบของบาร์ทเล็ทท์ (Bartlett's Test) (กัลยา วาณิชยปัญญา. 2544: 145 - 146)

$$B = \left[\ln S_p^2 \right] \left[\sum_{i=1}^k (n_i - 1) \right] - \sum_{i=1}^k (n_i - 1) \ln S_i^2$$

เมื่อ

B แทน ค่าบาร์ทเล็ทท์

n_i แทน ขนาดตัวอย่างชุดที่ i เมื่อ $i = 1, 2, \dots, k$

S_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนตัวอย่างชุดที่ $i = \left(\frac{\sum_{j=1}^k (X_{ij} - \bar{X}_i)^2}{n_i - 1} \right)$

S_p^2 แทน ค่าประมาณของ σ^2 ซึ่งมีค่าเท่ากับ $\left(\frac{\sum_{i=1}^k (n_i - 1) S_i^2}{\sum_{i=1}^k (n_i - 1)} \right)$

$\ln$ แทน ล็อกการิทึมธรรมชาติ ฐาน e

5.4 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

5.4.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

5.4.2 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย ($S_{\bar{X}}$) (กัลยา วาณิชยปัญญา. 2539: 180)

$$S_{\bar{X}} = \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ $S_{\bar{X}}$ แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย

σ แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับประชากร ซึ่งประมาณค่าโดยใช้ความเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับกลุ่มตัวอย่าง (S)

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

5.4.3 การประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่น $(1-\alpha)$ 100% (กัลยา วาณิชย์บัญชา. 2539: 180)

$$\bar{X} - Z_{1-\alpha/2} S_{\bar{X}} < \mu < \bar{X} + Z_{1-\alpha/2} S_{\bar{X}}$$

เมื่อ	μ	แทน	ค่าเฉลี่ยของประชากร
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	$Z_{1-\alpha/2}$	แทน	คะแนนมาตรฐานที่ระดับ $1-\alpha/2$
	$S_{\bar{X}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ $\bar{X}$

5.4.4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (Two – Way Analysis of Variance: Two – Way ANOVA) (นิคม ตั้งคะพิภพ. 2543: 149 – 150)

5.4.4.1 ค่าเฉลี่ยกำลังสองของแต่ละแหล่งความแปรปรวน (Mean Square) ได้แก่

$$\begin{aligned} MS_A &= \frac{SS_A}{I-1} \\ MS_B &= \frac{SS_B}{J-1} \\ MS_{AB} &= \frac{SS_{AB}}{(I-1)(J-1)} \\ MS_W &= \frac{SS_W}{IJ(n-1)} \end{aligned}$$

เมื่อ	SS_A	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลหลักที่เกิดจากปัจจัยที่ 1
	SS_B	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลหลักที่เกิดจากปัจจัยที่ 2
	SS_{AB}	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากปัจจัยที่ 1 และ 2
	SS_W	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลความคลาดเคลื่อนภายในกลุ่มย่อย
	I	แทน	ระดับของปัจจัยที่ 1
	J	แทน	ระดับของปัจจัยที่ 2

5.4.4.2 ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F - test) ของแต่ละแหล่งความแปรปรวน ได้แก่

$$\begin{aligned} F_A &= \frac{MS_A}{MS_W} \\ F_B &= \frac{MS_B}{MS_W} \\ F_{AB} &= \frac{MS_{AB}}{MS_W} \end{aligned}$$

5.4.5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง (Three – Way Analysis of Variance: Three – Way ANOVA) (นิคม ตั้งคะพิภพ. 2543: 186 - 193)

5.4.5.1 ค่าเฉลี่ยกำลังสองของแต่ละแหล่งความแปรปรวน (Mean Square) ได้แก่

$$\begin{aligned} MS_A &= \frac{SS_A}{I - 1} \\ MS_B &= \frac{SS_B}{J - 1} \\ MS_C &= \frac{SS_C}{K - 1} \\ MS_{AB} &= \frac{SS_{AB}}{(I - 1)(J - 1)} \\ MS_{AB} &= \frac{SS_{AB}}{(I - 1)(J - 1)} \\ MS_{AC} &= \frac{SS_{AC}}{(I - 1)(K - 1)} \\ MS_{BC} &= \frac{SS_{BC}}{(J - 1)(K - 1)} \\ MS_{ABC} &= \frac{SS_{ABC}}{(I - 1)(J - 1)(K - 1)} \\ MS_W &= \frac{SS_W}{IJK(n - 1)} \\ MS_T &= \frac{SS_T}{nIJK - 1} \end{aligned}$$

เมื่อ	SS_A	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลหลักที่เกิดจากปัจจัยที่ 1
	SS_B	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลหลักที่เกิดจากปัจจัยที่ 2
	SS_C	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลหลักที่เกิดจากปัจจัยที่ 3
	SS_{AB}	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากปัจจัยที่ 1 และ 2
	SS_{AC}	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากปัจจัยที่ 1 และ 3
	SS_{BC}	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากปัจจัยที่ 2 และ 3
	SS_{ABC}	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากปัจจัยที่ 1, 2 และ 3
	SS_W	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลความคลาดเคลื่อนภายในกลุ่มย่อย
	SS_T	แทน	ผลบวกกำลังสองสำหรับผลรวม
	I	แทน	ระดับของปัจจัยที่ 1
	J	แทน	ระดับของปัจจัยที่ 2
	K	แทน	ระดับของปัจจัยที่ 3

5.4.5.2 ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F - test) ของแต่ละแหล่งความแปรปรวน ได้แก่

$$\begin{aligned}
 F_A &= \frac{MS_A}{MS_W} \\
 F_B &= \frac{MS_B}{MS_W} \\
 F_C &= \frac{MS_C}{MS_W} \\
 F_{AB} &= \frac{MS_{AB}}{MS_W} \\
 F_{AC} &= \frac{MS_{AC}}{MS_W} \\
 F_{BC} &= \frac{MS_{BC}}{MS_W} \\
 F_{ABC} &= \frac{MS_{ABC}}{MS_W}
 \end{aligned}$$

5.4.6 การทดสอบภายหลัง (Posteriori Test) เพื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้สูตรของเซฟเฟ (Scheffe' Test) (Kirk. 1995: 154)

$$FS = \frac{\left(\sum_{j=1}^p c_j \bar{Y}_{\cdot j} \right)^2}{MS_{error} \sum_{j=1}^p \frac{c_j^2}{n_j}}$$

เมื่อ	FS	แทน	ค่าสถิติทดสอบของเซฟเฟ
	MS_{error}	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน
	c_j	แทน	สัมประสิทธิ์ของการเปรียบเทียบในระดับที่ j
	$\bar{Y}_{\cdot j}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในระดับที่ j
	n_j	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่างในระดับที่ j

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)
k	แทน	คะแนนเต็มของแบบสอบถาม
μ	แทน	ค่าเฉลี่ยของประชากร (Population Mean)
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Mean)
S	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation)
$SE_{\bar{X}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย (Standard Error of Mean)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนกับค่าเฉลี่ยของแต่ละแหล่ง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนกับค่าเฉลี่ยของแต่ละแหล่ง (Mean Square)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F - test)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษาโดยรวม และผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
2. ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะทางสังคม และผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำแนกตามเพศ ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคม
3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีเพศระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน

4. ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวน
5. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีเพศกับประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และประสบการณ์ทางสังคม ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 252 คน ดังตาราง 5

ตาราง 5 ความถี่และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และประสบการณ์ทางสังคม

ตัวแปร	n	ร้อยละ
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่		
ก่อนเกณฑ์	0	0
ตามเกณฑ์	99	39.29
เหนือเกณฑ์	153	60.71
รวม	252	100.00
ประสบการณ์ทางสังคม		
ต่ำ	5	1.98
ปานกลาง	138	54.76
สูง	109	43.26
รวม	252	100.00
เพศ		
ชาย	122	48.41
หญิง	130	51.59
รวม	252	100.00

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.71 รองลงมาเป็นระดับตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 39.29 และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับก่อนเกณฑ์ พบว่า ไม่มีนักเรียนคนใดได้คะแนนในระดับก่อนเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 0 ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย มีระดับประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.76 รองลงมาเป็นระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 43.26 และมีนักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 1.98 ส่วนนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย คิดเป็นร้อยละ 48.41 และนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย คิดเป็นร้อยละ 51.59

จากนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาตามกลุ่มย่อยของตัวแปรการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศ พบว่า มีจำนวนนักเรียนน้อยมากในกลุ่มย่อยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับก่อนเกณฑ์ และประสบการณ์ทางสังคมในระดับต่ำ เพื่อป้องกัน มิให้เกิดผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกิดความคลาดเคลื่อน อันเนื่องจากการเอนเอียงของข้อมูลในด้านความเท่ากันของความแปรปรวนของประชากรของกลุ่มที่จะนำวิเคราะห์ความแปรปรวน และการนำค่าสถิติของกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน ผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และประสบการณ์ทางสังคมที่มีนักเรียนในจำนวนที่น้อยมากออกจากกระบวนการวิเคราะห์ โดยตัดตัวแปรการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่เหลือเพียงสองระดับ คือ ระดับเหนือเกณฑ์ และระดับตามเกณฑ์ และตัดตัวแปรประสบการณ์ทางสังคมเหลือเพียงสองระดับ คือ ระดับสูง และระดับปานกลาง และปรับรูปแบบของการวิเคราะห์ความแปรปรวนเป็นแบบ $2 \times 2 \times 2$ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษาโดยรวม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย ($SE_{\bar{X}}$) และผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษาโดยรวม และผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตัวแปร	k	$\bar{X}$	S	$SE_{\bar{X}}$	ผลของการประมาณ ค่าเฉลี่ยของประชากร	การแปล ความหมาย
ทักษะทางสังคม	147	114.060	12.844	0.809	$112.474 \leq \mu \leq 115.646$	ปานกลาง
การให้เหตุผลเชิง จริยธรรมด้าน พรหมวิหารสี่	147	123.910	18.445	1.162	$121.633 \leq \mu \leq 126.188$	เหนือเกณฑ์
ประสบการณ์ ทางสังคม	102	75.992	9.073	0.572	$74.871 \leq \mu \leq 77.113$	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม (147 คะแนน) มีค่าอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 112.474 ถึง 115.646 นั่นคือ มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่สูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม (147 คะแนน) มีค่าอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 121.633 ถึง 126.188 นั่นคือ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่อยู่ในระดับเหนือเกณฑ์ และมีค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ทางสังคมสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม (102 คะแนน) มีค่าอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 74.871 ถึง 77.113 นั่นคือ มีประสบการณ์ทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะทางสังคม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ย ($SE_{\bar{X}}$) และผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำแนกตามเพศ ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และประสบการณ์ทางสังคม ดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะทางสังคม และผลการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำแนกตามตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	n	$\bar{X}$	S	$SE_{\bar{X}}$	ผลการประมาณค่าเฉลี่ย ของประชากร	การแปล ความหมาย
การให้เหตุผล						
ตามเกณฑ์	99	105.530	10.490	1.054	$103.464 \leq \mu \leq 107.596$	ปานกลาง
เหนือเกณฑ์	153	119.590	11.103	0.898	$117.829 \leq \mu \leq 121.350$	ปานกลาง
ประสบการณ์						
กลุ่มปานกลาง	138	107.440	10.426	0.887	$105.701 \leq \mu \leq 109.179$	ปานกลาง
กลุ่มสูง	109	123.110	9.817	0.940	$121.268 \leq \mu \leq 124.952$	สูง
เพศ						
ชาย	122	111.480	14.352	1.299	$108.934 \leq \mu \leq 114.026$	ปานกลาง
หญิง	130	116.480	10.753	0.943	$114.632 \leq \mu \leq 118.328$	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 111.480 และ 116.480 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาทักษะทางสังคม จำแนกตามระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์ และนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์ มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 119.590 และ 105.530 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาทักษะทางสังคม จำแนกตามระดับประสบการณ์ทางสังคม พบว่า นักเรียนที่มีระดับประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีระดับประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับสูง ซึ่งนักเรียนที่มีระดับประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 123.110 ส่วนนักเรียนที่มีระดับประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 107.440

4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีเพศ ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และประสบการณ์ทางสังคม แตกต่างกัน ตามแบบแผนการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three – Way Analysis of Variance) ตารางขนาด $2 \times 2 \times 2$ ดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม ตามแบบแผนการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางขนาด $2 \times 2 \times 2$

ประสบการณ์ทางสังคม		การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่				รวม	
		ตามเกณฑ์		เหนือเกณฑ์			
		n	$\bar{X}$	n	$\bar{X}$	n	$\bar{X}$
กลุ่มปานกลาง	ชาย	69	103.740	4	109.250	73	104.040
	หญิง	15	104.800	50	113.200	65	111.260
รวม		84	103.930	54	112.910	138	107.440
กลุ่มสูง	ชาย	7	118.710	38	125.740	45	124.640
	หญิง	4	122.250	60	122.020	64	122.030
รวม		11	120.000	98	123.460	109	123.11
รวม	ชาย	76	105.120	42	124.170	118	119.900
	หญิง	19	108.470	110	118.010	129	116.600
รวม		95	105.790	152	119.710	247	114.360

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณานักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมและเพศแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 124.640 และ 122.030 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม (147 คะแนน) โดยทั้งสองกลุ่มนี้มีทักษะทางสังคมใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณานักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และเพศแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับ

ตามเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 105.120 และ 108.470 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม โดยทั้งสองกลุ่มนี้มีทักษะทางสังคมใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณานักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง กับนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 120.000 และ 123.460 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม โดยทั้งสองกลุ่มนี้มีทักษะทางสังคมใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณานักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคม และเพศแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนหญิงที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง กับนักเรียนหญิงที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์ และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 122.250 และ 122.020 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม โดยทั้งสองกลุ่มนี้มีทักษะทางสังคมใกล้เคียงกัน ส่วนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 103.740 และ 104.800 ซึ่งมีค่าสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม โดยทั้งสองกลุ่มนี้มีทักษะทางสังคมใกล้เคียงกัน ส่วนนักเรียนชายที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์ และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมสูงสุด เท่ากับ 125.740 รองลงมา คือ นักเรียนหญิงที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์ และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 122.250 ส่วนนักเรียนชายที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์ และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมต่ำสุด เท่ากับ 103.740

ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนมีข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ คือ ประชากรต้องมีการแจกแจงเป็นแบบปกติและประชากรมีความแปรปรวนเท่ากัน นักเรียนในแต่ละกลุ่มควรมีจำนวนใกล้เคียงกัน จากตาราง 8 จะเห็นว่าในกลุ่มของนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง จำแนกตามเพศ กับกลุ่มของนักเรียนชายที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์และมีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลางนั้น มีขนาดกลุ่มตัวอย่างน้อยมาก และแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ มาก ผู้วิจัยพิจารณาว่ากลุ่มตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นอาจไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากรที่ศึกษาซึ่งจะส่งผลถึง

ความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย และผู้ที่จะนำผลการวิจัยไปพิจารณาตัดสินใจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดสินใจวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – Way Analysis of Variance)

ผู้วิจัยทำการพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสพการณ์ทางสังคม และเพศแตกต่างกัน โดยอาศัยค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมตามแบบแผนการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – Way Analysis of Variance)

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณานักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่แตกต่างกัน พบว่า นักเรียนชายที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมสูงสุด เท่ากับ 124.170 รองลงมา คือ นักเรียนหญิงที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 118.010 ส่วนนักเรียนชายที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมต่ำสุด เท่ากับ 105.120 รองลงมา คือ นักเรียนหญิงที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 108.470

เมื่อพิจารณานักเรียนที่มีประสพการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนชายที่มีประสพการณ์ทางสังคมสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมสูงสุด เท่ากับ 124.640 รองลงมา คือ นักเรียนหญิงที่มีประสพการณ์ทางสังคมสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 122.030 ส่วนนักเรียนชายที่มีประสพการณ์ทางสังคมปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมต่ำสุด เท่ากับ 104.040 รองลงมา คือ นักเรียนหญิงที่มีประสพการณ์ทางสังคมปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 111.260

เมื่อพิจารณานักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับประสพการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์และมีประสพการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมสูงสุด เท่ากับ 123.460 รองลงมา คือ นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์และมีประสพการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 120.000 ส่วนนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์และมีประสพการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมต่ำสุด เท่ากับ 103.930 รองลงมา คือ นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์และมีประสพการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคม เท่ากับ 112.910

ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนมีข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ คือ ประชากรต้องมีการแจกแจงเป็นแบบปกติและประชากรมีความแปรปรวนเท่ากัน นักเรียนในแต่ละกลุ่มควรมีจำนวนใกล้เคียงกัน จากตาราง 8 จะเห็นว่าในกลุ่มของนักเรียนหญิงที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์ มีขนาดกลุ่มตัวอย่างน้อยมาก และแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ มาก และจะเห็นว่าในกลุ่มของนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์และมีประสบการณ์ทางสังคมในกลุ่มสูงนั้น มีขนาดกลุ่มตัวอย่างน้อยมาก และแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ มาก ผู้วิจัยพิจารณาว่ากลุ่มตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นอาจไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากรที่ศึกษาซึ่งจะส่งผลถึงความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย และผู้ที่จะนำผลการวิจัยไปพิจารณาตัดสินใจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดสินใจไม่วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางระหว่าง เพศกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่กับประสบการณ์ทางสังคม

5. ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อให้ผลการทดสอบสมมติฐานทางการวิจัยสามารถนำไปอ้างอิง (Inference) ไปยังกลุ่มประชากรเป้าหมาย (Hypothetical Population) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงปฏิบัติตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยพิจารณาว่าคะแนนทักษะทางสังคมได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรดังรายละเอียดของการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล อีกทั้งมีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

5.1 การกระจายของคะแนนทักษะทางสังคมของกลุ่มประชากรเป็นโค้งปกติ (Normal Curve) ผู้วิจัยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นประการนี้ โดยใช้ Komogorov - Smirnov Test พบว่าผลการพิจารณาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีค่าสถิติ Komogorov - Smirnov เท่ากับ 0.057 มีค่านัยสำคัญของการทดสอบเท่ากับ 0.045 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ (α) .05 แสดงว่าคะแนนทักษะทางสังคมของกลุ่มประชากรไม่มีการกระจายเป็นโค้งปกติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาลักษณะของ Boxplot พบว่าการแจกแจงของข้อมูลมีความสมมาตร รวมทั้งการพิจารณาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่ามัธยฐาน (Median) ของกลุ่มประชากรพบว่ามีค่าใกล้เคียงกันมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 114.060 และค่ามัธยฐานเท่ากับ 114.000 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าข้อมูลของกลุ่มประชากรมีลักษณะการแจกแจงใกล้เคียงกับการแจกแจงปกติมาก อย่างไรก็ตามผู้วิจัยอาศัยทฤษฎีลู่เข้าสู่ศูนย์กลาง (Central Limit Theorem) กรณีที่ขนาดกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ($n \geq 40$) สามารถประมาณได้ว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายใกล้เคียงแบบปกติ อีกทั้งมีงานวิจัยที่มีประชากรค่อนข้างใหญ่ได้ใช้วิธีการมอนติคาร์โล (Monte Carlo Procedures) พิสูจน์ว่า สถิติทดสอบเอฟ (F-Test) เป็นสถิติที่แกร่งมาก (Robust Statistics) (Harris. 1994: 135) ดังนั้นการฝ่าฝืนข้อตกลงประการนี้มีโอกาสส่งผลกระทบต่อความ

คลาดเคลื่อนชนิดที่ 1 น้อยมาก คือ มีความคลาดเคลื่อนไม่เกินระดับนัยสำคัญที่กำหนด (นิคม ดังคะ พิภพ. 2543: 62)

5.2 ผลการทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวนของคะแนนทักษะทางสังคมของกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่มย่อย กรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นสัดส่วนกัน (Disproportional Cell Frequencies) ผู้วิจัยทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นประการนี้ โดยใช้ Levene's Test พบว่า ผลการพิจารณาที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีค่าสถิติเอฟ (F- Statistic) เท่ากับ 1.124 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าประชากรแต่ละกลุ่มย่อยมีความแปรปรวนของคะแนนทักษะทางสังคมเท่ากัน

6. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีเพศประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีเพศประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน โดยอาศัยผลการตรวจสอบที่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผู้วิจัยจึงทดสอบสมมติฐานทางการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – Way ANOVA) ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 12

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของทักษะทางสังคมของนักเรียน ที่มีเพศกับประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p	ขนาดอิทธิพล
เพศ (A)	1	134.394	134.934	1.814	0.180	0.010
ประสบการณ์ทางสังคม (B)	39	21,714.257	556.776	7.517*	0.000	0.613
ปฏิสัมพันธ์ (AB)	26	3,062.535	117.790	1.590*	0.042	0.183
ความคลาดเคลื่อน	185	13,702.397	74.067			
รวม	252	41,410.984				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

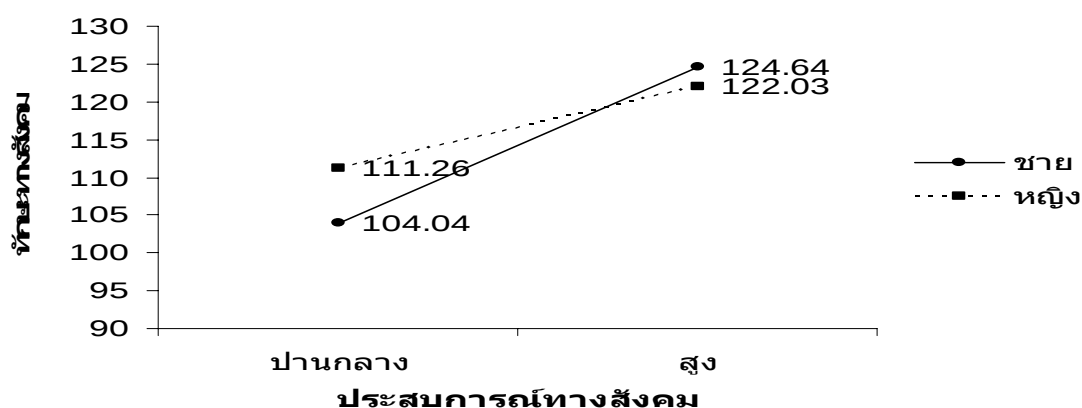
จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีทักษะทางสังคม ($\bar{X} = 123.110$) สูงกว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 107.440$) ส่วนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาทักษะทางสังคมที่เกิดจากผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับประสบการณ์ทางสังคม พบว่า ตัวแปรเพศกับประสบการณ์ทางสังคม เกิดผลปฏิสัมพันธ์ต่อทักษะทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เพศกับประสบการณ์ทางสังคม ร่วมกันส่งผลต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลของตัวแปรประสบการณ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อทักษะทางสังคมมีค่ามากที่สุด เท่ากับ 0.613 รองลงมาคือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับประสบการณ์ทางสังคมที่ร่วมกันส่งผลต่อทักษะทางสังคม มีค่าเท่ากับ 0.183 ส่วนขนาดอิทธิพลของตัวแปรเพศที่ส่งผลต่อทักษะทางสังคมมีค่าน้อยที่สุด เท่ากับ 0.010

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีคุณลักษณะตามปฏิสัมพันธ์แบบ 2 ปัจจัย ที่เกิดจากเพศกับประสบการณ์ทางสังคม ในแต่ละกลุ่มย่อยมาเขียนเป็นกราฟเส้นต่อเนื่อง (Profile) ได้แก่ กราฟแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับประสบการณ์ทางสังคม ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กราฟเส้นแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับประสบการณ์ทางสังคม

จากภาพประกอบ 3 แสดงทักษะทางสังคมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน จะส่งผลร่วมกันต่อทักษะทางสังคม กล่าวคือ นักเรียนชายที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลางจะมีทักษะทางสังคมต่ำกว่านักเรียนหญิงที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง แต่ในทางกลับกันเมื่อนักเรียนชายมีประสบการณ์ทางสังคมสูงจะมีทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนหญิงที่มีประสบการณ์ทางสังคมสูง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเชิงเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสพการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุโขทัย จำนวน 252 คน ได้มาจากการกำหนดตัวอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้น 2 มิติ (Two - Phase Random Sampling) ได้แก่ นักเรียนชายจำนวน 122 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 130 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามทักษะทางสังคม จำนวน 49 ข้อ แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ จำนวน 49 ข้อ และแบบสอบถามประสพการณ์ทางสังคม จำนวน 34 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.866, 0.923 และ 0.831 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 252 คน แล้วดำเนินการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three - Way Analysis of Variance) ขนาด $2 \times 3 \times 3$ ด้วยสถิติทดสอบเอฟ (F-test) พบว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มแตกต่างกันมาก ทำให้ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดสินใจวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two - Way Analysis of Variance) ระหว่างเพศกับประสพการณ์ทางสังคม และแสดงแนวโน้มของทักษะทางสังคมในแต่ละผลหลักและผลปฏิสัมพันธ์จากการทดสอบสมมติฐานทางการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนชายมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับสูง นักเรียนที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับตามเกณฑ์ และนักเรียนที่มีประสพการณ์ทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ในระดับเหนือเกณฑ์ และนักเรียนที่มีประสพการณ์ทางสังคมอยู่ในระดับสูง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับสูง
2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับสูง มีทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับประสบการณ์ทางสังคม ส่งผลร่วมกันต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยของการศึกษาเชิงเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะทางสังคมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันเพศชายและเพศหญิงมีแนวคิดในการดำเนินชีวิต และมีบทบาททางสังคมที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น ตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ทำให้เพศชายและเพศหญิงจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากขึ้น ทำให้มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นดีขึ้น โดยเฉพาะในวัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งปัจจุบันมีอิสระทางความคิดมากขึ้น สามารถแสดงออกพฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างเปิดเผย สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อผู้ใหญ่หรือบุคคลอื่นได้ สามารถติดต่อสื่อสาร หรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างตรงไปตรงมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเพื่อน ซึ่งวัยรุ่นเองต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน (มอริซ อีเลียส; และคณะ. 2545: 139) ซึ่งเด็กในวัยนี้เพื่อนจะมีอิทธิพลสูงมาก เด็กจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันหรือต่างเพศได้ (พรณี ชูทัย เจนจิต. 2528: 79) จึงทำให้จำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสาร และมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน และขยายไปสู่สังคมในวงกว้าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชี วิบูลย์อรรรถกร (2534: 65 – 72) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส่วนทักษะทางสังคมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณสวัสดิ์ อุทัยพันธ์ (2540: 78) ซึ่งหลังจากทดลองผลการวิจัยพบว่า สมาชิกเพศชาย เพศหญิงมีการพัฒนาทักษะทางสังคมไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมสูง จะมีทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ทางสังคมในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์ทางสังคมเกิดจากการเรียนรู้ในการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมของนักเรียนร่วมกับบุคคลอื่น ทั้งในด้านการเรียน การดำเนินชีวิตประจำวัน จากทั้งครอบครัว กลุ่มเพื่อน บุคคลใกล้ชิด จนกระทั่งบุคคลอื่นทั่วไป เมื่อ

นักเรียนมีการเรียนรู้มากขึ้นก็จะเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมของนักเรียนมากขึ้นไปด้วย ประสบการณ์ทางสังคมจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะหล่อหลอมบุคคลจากการเรียนรู้ และพัฒนามาเป็นพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งการส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการพัฒนาไปสู่วัยผู้ใหญ่ เนื่องจากประสบการณ์ทางสังคมจะช่วยให้เด็กมีความสามารถเข้าใจตนเอง สังคม และสภาพแวดล้อมของตนอย่างถูกต้อง และจะช่วยให้เด็กเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดจนค้นพบวิถีชีวิต รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมได้ ซึ่งนั่นคือทำให้บุคคลมีทักษะทางสังคมนั่นเอง ละเอียต ชูประยูร (2523: 51) กล่าวถึง การขาดทักษะทางสังคม มีสาเหตุมาจากการขาดประสบการณ์ทางสังคมที่จะเรียนรู้ให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียา เกตุทัต (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545: 243) ซึ่งกล่าวในทำนองเดียวกันว่า บุคคลที่มีประสบการณ์ทางสังคมน้อย จะทำให้มีทักษะทางสังคมน้อย การส่งเสริมให้บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมเท่าๆกัน เป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมของบุคคลไปด้วย

3. ผลปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากเพศกับประสบการณ์ทางสังคม ร่วมกันส่งผลต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย นั่นคือ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน มีทักษะทางสังคมแตกต่างกัน ทั้งนี้ เพศชายและเพศหญิงมีการเรียนรู้ และมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้เพศชายและเพศหญิงมักมีความสนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน จึงส่งผลให้นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการเรียนรู้ที่ต่างกันออกไป (เวรดี ศิรินคร. 2531: 20; อ้างอิงจาก Schaffer. 1981: 1 - 35) เมื่อเพศชายและเพศหญิงมีความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคมเพื่อการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน ประกอบกับการอบรมเลี้ยงดู และสภาพแวดล้อม ย่อมส่งผลให้เพศชายและเพศหญิงมีประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน เมื่อบุคคลมีการเรียนรู้มากขึ้นก็จะเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมของบุคคลนั้นมากขึ้นไปด้วย ประสบการณ์ทางสังคมจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่หล่อหลอมบุคคลจากการเรียนรู้ และพัฒนามาเป็นพฤติกรรมของบุคคล การส่งเสริมให้บุคคลมีประสบการณ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากประสบการณ์ทางสังคมจะช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจตนเอง สังคม และสภาพแวดล้อมของตนอย่างถูกต้อง และจะช่วยให้บุคคลเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดจนค้นพบวิถีชีวิต รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมได้ ซึ่งนั่นคือทำให้บุคคลมีทักษะทางสังคมนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า นักเรียนมีทักษะทางสังคมสูงขึ้นตามระดับประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์สำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียน อันได้แก่ พ่อ – แม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 พ่อ – แม่ ผู้ปกครองควรอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยความรัก ความอบอุ่น เพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ควรส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ทางสังคม โดยให้มีการเรียนรู้ในด้านต่างๆ มากขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมให้เด็ก

1.2 ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับบุคคลอื่น เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์ทางสังคมของนักเรียนทั้งในด้านการเรียน การทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน รวมทั้งส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรออกแบบการวิจัยในรูปแบบอื่นๆ เช่น การศึกษาองค์ประกอบของทักษะทางสังคม การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการศึกษาพัฒนาการในระยะยาว (Longitudinal Method) เพื่อให้ได้สารสนเทศที่หลากหลายและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคม

2.2 ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ เช่น กลุ่มเด็กออทิสติก กลุ่มเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เด็กที่อยู่ในสถานพินิจ เป็นต้น เพื่อนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปใช้พิจารณาหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร. (2533). *ธรรมเพื่อชีวิต*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิกนก จันทร์ขจร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *กระทรวงศึกษาธิการ 109 ปี*. พิมพ์เป็นที่ระลึกงานวันคล้ายวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงศึกษาธิการ ครบรอบ 109 ปี วันที่ 1 เมษายน พุทธศักราช 2544.
- . (2547). *กลยุทธ์ของ สพฐ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญศรี คำชาย. (2540). *จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2539). *หลักสถิติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2544). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศศิริ บุญญะอดิชาติ. (2541). *รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- คณะอาจารย์โรงพิมพ์เลียงเชียง. (2535). *ธรรมวิภาคและคหิปฏิบัติ ฉบับมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- งามตา วนิทานนท์; และคณะ. (2529). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการด้านการหยั่งลึกทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในกรุงเทพ*. รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ฉบับที่ 36. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2533). *ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทยในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษา การฝึกทักษะและการพัฒนาจิตลักษณะเพื่อการสร้างพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ*. รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ฉบับที่ 44. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จารุณี นุ่มพูล. (2547). *ผลการใช้กิจกรรมด้านยาเสพติดที่มีต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีสุขภาพจิต สติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน*. สารนิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จิรวัดนา มั่นยืน. (2536). *ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนาและทางจิตของนิสิตในกรุงเทพมหานคร*. ปรินิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จำเนียร นนทมิตร. (2547). *การสร้างเครื่องมือวัดความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*. สารนิพนธ์ กศ. ม. (การวัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2546). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตรการพิมพ์.
- ณัฐยา ลือชาภิตติกุล. (2546). *ลักษณะทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานด้านบริการของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินิพนธ์ วท. ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงพร พิณฤทธิ์. (2545). *การศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความรู้สึกผิดชอบของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานคร*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- (2531). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย : การวิจัยและประยุกต์. ประมวลบทความทางวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และเพ็ญแข ประจณปัจจุบัน. (2521). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ฉบับที่ 25*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดาราวรรณ กลุ่มเกลี้ยง. (2546). *การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีศักดิ์ ยูชูป. (2546). *ผลการให้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่มีต่อทักษะทางสังคมและความสามารถทางภาษาของนักเรียนอนุบาล*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทิพาพร ลิขิตกุล. (2544). การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศษ. ม. (พื้นฐานการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ธนธร เจริญราช. (2546). การศึกษาทักษะทางสังคมและความเครียดของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดกิจกรรมศิลปะ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธนิษฐ จำนงผล. (2548). ผลของการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาคุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดภาชี เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นริศรา ริชาร์ดสัน. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม ตั้งคะพิภพ. (2543). การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม และการออกแบบการวิจัยทางการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- ประนอม เดชชัย. (2536). เสริมทักษะการเรียนรู้การสอนวิชาสังคมศึกษา. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปาริชาติ โชคพิพัฒน์. (2538). การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการฝึกโดยชุดกิจกรรมฝึกทักษะทางสังคม การฝึกตามโครงการ และการฝึกตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมาวดี บุญยสวัสดิ์. (2535). ผลการใช้เกมการเล่นพื้นบ้านของไทยที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน : จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. (2527). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2542). จากสุขในบ้าน สู่ความเกษมศานต์ทั่วสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2545). ธรรมนูญชีวิต: A Constitution for Living. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.

พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ จิตญาโณ). (2538). ธรรมปริทรรศน์. กรุงเทพฯ: สภาการศึกษาหมากมูกุราชวิทยาลัย.

พระวีรวัฒน์ รอดสุขโข. (2545). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 ไตรลักษณ์ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนและการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ. ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

พระศรีวิสุทธิกวี. (2526). หลักธรรมสำหรับพัฒนาจิต ภาคที่หนึ่ง. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ). (2534). หน้าทีของคนฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.

พระไตรปิฎก. (2539). พระไตรปิฎก ฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พวงเพชร พวงคัสสิทธิ์. (2546). การศึกษาผลการสอนทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกที่ได้รับการสอนโดยวิธีเรื่องราวทางสังคม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พิมลวรรณ สมมาตย์. (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะทางสังคมด้านการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

พูนสิริ เกษสังข์. (2539). การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ที่มีรูปแบบการถามต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: วี. เจ. พรินติ้ง.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2524). เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

----- (2537). ประมวลสารชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัย หน่วยที่ 5 – 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาวัยรุ่นและการอบรม
หน่วยที่ 1 – 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มารศรี กลางประพันธ์. (2547). การพัฒนาพรหมวิหาร 4 ของนักศึกษาวิชาชีพครูสังกัดสถาบัน
ราชภัฏ ตามแนวพุทธธรรมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง. วารสารพวงแสง. 23(27): 108 - 125
(กันยายน 2547). สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รังษี วิบูลย์อรอดกร. (2534). ความสำคัญระหว่างทักษะทางสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัด
ปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งโรจน์ สิทธิเวทย์. (2534). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการปฏิบัติตน
อย่างมีพรหมวิหารสี่ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เรวดี ศิรินคร. (2531). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความร่วมรู้ลึกของพยาบาลวิชาชีพ ที่มี
ต่อผู้ป่วยในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พยาบาลศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ละเอียด ชูประยูร. (2523). การฝึกฝนทักษะการแสดงออกทางสังคม. วารสารจิตวิทยาคลินิก. 11(1):
47 – 57.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
----- (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
----- (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา เดี่ยวพานิช. (2537). ผลของการฝึกทักษะทางสังคมที่มีต่อการสื่อสารกับผู้ป่วยของนักศึกษา
พยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาล สภาวิชาชีพไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยา
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธ์. (2540). ผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. (จิตวิทยา
การศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.

- วารี ธีระจิตร. (2530). การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาพร ตันทสวัสดิ์. (2547). การศึกษาองค์ประกอบของความอายในการเข้าสังคมและการลดความอายในการเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มสัมพันธ์. ปรินิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีแรงจูงใจภายในของนักเรียน. รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- (2544). “กระแสวิเคราะห์ กระแสธรรม” ใน รวมบทความทางวิชาการ (เล่ม 2) เรื่อง อธิว: จากแนวคิด...สู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เดสก์ท็อป.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดกันได้. ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3): 8 – 11 (ก.พ. – มี.ค. 2538).
- คันสนีย์ นาคะสนธิ. (2545). การศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทรวงธรรม กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีธรรม ธนะภูมิ. (2535). พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). ทฤษฎีการทดสอบแนวใหม่. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริอร นพกิจ. (2545). เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา. ปรินิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สงวนศรี วิรัชชัย. (2527). จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. (2539). การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- สมดุล ชาญนวงศ์. (2533). การศึกษาคุณลักษณะทางจิตใจของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน. ปรินิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2532). แสงส่องใจให้เพียงพรม
และแสงส่องใจอันดับ 1 – 16. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2540). การพัฒนาทักษะทางสังคม. เอกสารในการอบรมหลักสูตรการ
พัฒนาทักษะทางสังคม. 30 เมษายน – 20 พฤษภาคม 2540 ณ โรงพยาบาล
ธัญญารักษ์ณ์ ปทุมธานี.

สิริวรรณ ฉันทะนันท. (2541). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ
เอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์สีลม
กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุจุมาล เกษมสุข. (2535). การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุชา จันทรเฒ. (2540). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

----- (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุพิน ดิษฐสกุล. (2543). การเรียนรู้ร่วมกัน. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 15(2): 1 (พฤษภาคม –
สิงหาคม 2543).

สุภาค ไหวหากิจ. (2543). เปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
การเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ. ปรินิพนธ์ กศ. ม. (การวัดผล
การศึกษา). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุมาลี พัวชู. (2547). การศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดสังเคราะห์และการมองโลกในแง่ดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุมาลี ภูผาลา. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

สุมาลี วงษ์สุวรรณ. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกุหลาบวัฒนา เขตสัมพันธวงศ์
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุรพงษ์ ชูเดช. (2534). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เสรี โอภาส. (2532). การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ในจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อรพรรณ พรสีมา. (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎี และแนวปฏิบัติ : การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อนิสรา จรัสศรี. (2541). ลักษณะทางพุทธและพฤติกรรมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการพยาบาลผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานครและสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อิลีเยส, มอริซ; และคณะ. (2545). เชื้อเกาะ EQ คุณช่วยสร้าง EQ ลูก : วิธีเลี้ยงลูกให้มีวินัย รู้จักรับผิดชอบ และมีทักษะทางสังคม. แปลโดย นุชนาฏ เนตรประเสริฐ. กรุงเทพฯ: แสปี้แฟมิลี.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2545). สร้างเด็กให้เป็นอัจฉริยะ เล่มที่ 5 : E.Q. ปัญหาหนักของมนุษยชาติ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคล โดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อำพัน จารุทัศนากูร. (2541). การเปรียบเทียบผลของการฝึกทักษะทางสังคมแบบกลุ่ม และแบบรายบุคคลที่มีต่อการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ป่วยจิตเวชของพยาบาลเทคนิค โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- Allen, Marry J.; & Yen, Wendy M. (1979). *Introduction to Measurement Theory*. California: Brooks/Cole Publishing.
- Argyle, Michael. (1995). *Social psychology at work: Essays in honour of Michael Argyle*. New York: Routledge.
- Bandura, Albert. (1977). *Social Learning Theory*. New York: Prentice hall.
- Cartledge, Gwendolyn. (1995). *Teaching social skills to children and youth*. Boston: Allyn and Bacon.
- Goleman, Daniel. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Books.
- Jarolimek. (1977). *Social studies in elementary education*. New York: The Macmillan.
- Keiko, Ann Rosalie. (1990). Stress and coping skills for elementary school children : A comparative study on the relativeness of a social skills training program and a problem – solving skills training program. *Dissertation abstracts international*. 51(2): 415 – A.
- Kirk, Roger E. (1995). *Experimental Design : Procedure for the behavior sciences*. 3rd ed. California: Brooks/Cole Publishing.
- Kohlberg, L. (1969). Stage and sequence: The Cognitive developmental approach to socialization. *Handbook of socialization theory and research*. Chicago: Rand McNally.
- Laushey, Kelle M.; & Heflin, L. Juane. (2000). *Enhancing social skills of kindergarten children with autism through the training of multiple peers as tutors*. (CD – ROM). Available : ERIC. (1992 – September 2001).
- Leichtweis, R. N. (1996). *The efficacy of social skills training on the self – esteem of student who are seriously emotion disturbed*. Georg Mason University.
- Okada S.; Goto H.; & Ueno K. (2005). Effect of social skills training including rehearsal of game : Comparison of children with LD, ADHD and Asperger syndrome. *Japanese Journal of Education Psychology*. 53(4): 565 – 578. Online.
- O' Halloran, D. Daivid. (1996). *Social skills Intervention in a residential summer camp setting for children with learning disabilities*. Fordham University.
- Piaget, Jean. (1967). *Six psychological studies*. New York : Vintage Books.

- Pohl, R. F.; Bender, M.; & Lachman, G. (2005). Autobiographical memory and social skills of men and women. *Applied Cognitive Psychology*. 19(6): 745 – 759. Online.
- Riggio, Ronald E. (1986). Assessment of Basic Social Skills. *Journal of Personality and Social Psychology*. 51(3): 649 – 660.
- (1989a). *Social Skills Inventory*. Online.
- Walthall, J. C.; Konold, T. R.; & Pianta, R. C. (2005). Factor Structure of the social skills rating system across children gender and ethnicity. *Journal of Psychoeducational Assessment*. 23(3): 201 – 215. Online.
- Whitenberg, Traci Lee. (1995). A Comparison of effect of self control versus social training with society axions children. *Dissertation abstracts international*. 31(2): 135 Summer.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านพรหมวิหารสี่

1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ตั้งคะพิภพ	ข้าราชการบำนาญ อดีตอาจารย์ประจำภาควิชา
การวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
1.2 รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์	อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัย
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
1.3 อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
1.4 อาจารย์มิ่ง เทพक्रमเมือง	อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
1.5 อาจารย์พนา จินดาศรี	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุรินทร์

2. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบแบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม

2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ตั้งคะพิภพ	ข้าราชการบำนาญ อดีตอาจารย์ประจำภาควิชา
การวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
2.2 รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์	อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัย
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2.3 อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.4 อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง

อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

2.5 อาจารย์มนัสวีร์ โนนหัวรอ

ครู คศ. 1 โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหม
วิหารสี่

ข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง		ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	
	IOC	ผลการพิจารณา		r_{xy}	ผลการพิจารณา
1.	0.8	ผ่านเกณฑ์	1.	0.136.	ไม่ผ่านเกณฑ์
2.	1.0	ผ่านเกณฑ์	2.	0.343	ผ่านเกณฑ์
3.	1.0	ผ่านเกณฑ์	3.	0.244	ผ่านเกณฑ์
4.	0.8	ผ่านเกณฑ์	4.	0.392	ผ่านเกณฑ์
5.	0.8	ผ่านเกณฑ์	5.	0.358	ผ่านเกณฑ์
6.	0.8	ผ่านเกณฑ์	6.	0.304	ผ่านเกณฑ์
7.	1.0	ผ่านเกณฑ์	7.	0.574	ผ่านเกณฑ์
8.	0.8	ผ่านเกณฑ์	8.	0.537	ผ่านเกณฑ์
9.	0.8	ผ่านเกณฑ์	9.	0.035	ไม่ผ่านเกณฑ์
10.	0.8	ผ่านเกณฑ์	10.	0.182	ไม่ผ่านเกณฑ์
11.	0.8	ผ่านเกณฑ์	11.	0.364	ผ่านเกณฑ์
12.	1.0	ผ่านเกณฑ์	12.	0.535	ผ่านเกณฑ์
13.	0.8	ผ่านเกณฑ์	13.	0.329	ผ่านเกณฑ์
14.	0.8	ผ่านเกณฑ์	14.	0.423	ผ่านเกณฑ์
15.	1.0	ผ่านเกณฑ์	15.	0.584	ผ่านเกณฑ์
16.	0.6	ผ่านเกณฑ์	16.	0.614	ผ่านเกณฑ์
17.	1.0	ผ่านเกณฑ์	17.	0.401	ผ่านเกณฑ์
18.	0.6	ผ่านเกณฑ์	18.	0.585	ผ่านเกณฑ์
19.	0.8	ผ่านเกณฑ์	19.	0.490	ผ่านเกณฑ์
20.	0.6	ผ่านเกณฑ์	20.	0.511	ผ่านเกณฑ์
21.	0.8	ผ่านเกณฑ์	21.	0.478	ผ่านเกณฑ์
22.	0.8	ผ่านเกณฑ์	22.	0.289	ผ่านเกณฑ์
23.	0.6	ผ่านเกณฑ์	23.	0.537	ผ่านเกณฑ์
24.	0.8	ผ่านเกณฑ์	24.	0.309	ผ่านเกณฑ์
25.	0.8	ผ่านเกณฑ์	25.	0.549	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง		ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	
	IOC	ผลการพิจารณา		r_{xy}	ผลการพิจารณา
26.	0.6	ผ่านเกณฑ์	26.	0.624	ผ่านเกณฑ์
27.	0.8	ผ่านเกณฑ์	27.	0.445	ผ่านเกณฑ์
28.	0.8	ผ่านเกณฑ์	28.	0.542	ผ่านเกณฑ์
29.	0.8	ผ่านเกณฑ์	29.	0.295	ผ่านเกณฑ์
30.	0.8	ผ่านเกณฑ์	30.	0.214	ผ่านเกณฑ์
31.	0.8	ผ่านเกณฑ์	31.	0.323	ผ่านเกณฑ์
32.	0.8	ผ่านเกณฑ์	32.	0.364	ผ่านเกณฑ์
33.	0.8	ผ่านเกณฑ์	33.	0.628	ผ่านเกณฑ์
34.	0.8	ผ่านเกณฑ์	34.	0.489	ผ่านเกณฑ์
35.	0.6	ผ่านเกณฑ์	35.	0.413	ผ่านเกณฑ์
36.	0.8	ผ่านเกณฑ์	36.	0.433	ผ่านเกณฑ์
37.	0.6	ผ่านเกณฑ์	37.	0.276	ผ่านเกณฑ์
38.	0.6	ผ่านเกณฑ์	38.	0.526	ผ่านเกณฑ์
39.	0.8	ผ่านเกณฑ์	39.	0.489	ผ่านเกณฑ์
40.	0.6	ผ่านเกณฑ์	40.	0.571	ผ่านเกณฑ์
41.	0.6	ผ่านเกณฑ์	41.	0.426	ผ่านเกณฑ์
42.	0.6	ผ่านเกณฑ์	42.	0.358	ผ่านเกณฑ์
43.	0.6	ผ่านเกณฑ์	43.	0.301	ผ่านเกณฑ์
44.	0.6	ผ่านเกณฑ์	44.	0.572	ผ่านเกณฑ์
45.	0.6	ผ่านเกณฑ์	45.	0.511	ผ่านเกณฑ์
46.	0.6	ผ่านเกณฑ์	46.	0.509	ผ่านเกณฑ์
47.	0.6	ผ่านเกณฑ์	47.	0.585	ผ่านเกณฑ์
48.	0.6	ผ่านเกณฑ์	48.	0.395	ผ่านเกณฑ์
49.	0.6	ผ่านเกณฑ์	49.	0.251	ผ่านเกณฑ์
50.	0.6	ผ่านเกณฑ์	50.	0.474	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง		ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	
	IOC	ผลการพิจารณา		r_{XY}	ผลการพิจารณา
51.	0.6	ผ่านเกณฑ์	51.	0.510	ผ่านเกณฑ์
52.	0.6	ผ่านเกณฑ์	52.	0.342	ผ่านเกณฑ์

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) รวมทั้งฉบับของแบบสอบถาม
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่เท่ากับ 0.923

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อของแบบสอบถามประสิทธิภาพทางสังคม

ข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง		ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	
	IOC	ผลการพิจารณา		r_{xy}	ผลการพิจารณา
1.	1.0	ผ่านเกณฑ์	1.	0.210	ผ่านเกณฑ์
2.	0.8	ผ่านเกณฑ์	2.	0.392	ผ่านเกณฑ์
3.	0.8	ผ่านเกณฑ์	3.	0.362	ผ่านเกณฑ์
4.	1.0	ผ่านเกณฑ์	4.	0.078	ไม่ผ่านเกณฑ์
5.	1.0	ผ่านเกณฑ์	5.	0.422	ผ่านเกณฑ์
6.	0.6	ผ่านเกณฑ์	6.	0.203	ผ่านเกณฑ์
7.	0.8	ผ่านเกณฑ์	7.	0.299	ผ่านเกณฑ์
8.	0.6	ผ่านเกณฑ์	8.	0.279	ผ่านเกณฑ์
9.	0.8	ผ่านเกณฑ์	9.	0.515	ผ่านเกณฑ์
10.	0.6	ผ่านเกณฑ์	10.	0.282	ผ่านเกณฑ์
11.	0.8	ผ่านเกณฑ์	11.	0.390	ผ่านเกณฑ์
12.	1.0	ผ่านเกณฑ์	12.	0.342	ผ่านเกณฑ์
13.	1.0	ผ่านเกณฑ์	13.	0.271	ผ่านเกณฑ์
14.	1.0	ผ่านเกณฑ์	14.	0.466	ผ่านเกณฑ์
15.	1.0	ผ่านเกณฑ์	15.	0.285	ผ่านเกณฑ์
16.	1.0	ผ่านเกณฑ์	16.	0.236	ผ่านเกณฑ์
17.	1.0	ผ่านเกณฑ์	17.	0.305	ผ่านเกณฑ์
18.	1.0	ผ่านเกณฑ์	18.	0.302	ผ่านเกณฑ์
19.	1.0	ผ่านเกณฑ์	19.	0.366	ผ่านเกณฑ์
20.	1.0	ผ่านเกณฑ์	20.	0.271	ผ่านเกณฑ์
21.	0.6	ผ่านเกณฑ์	21.	0.195	ไม่ผ่านเกณฑ์
22.	0.8	ผ่านเกณฑ์	22.	0.264	ผ่านเกณฑ์
23.	0.8	ผ่านเกณฑ์	23.	0.251	ผ่านเกณฑ์
24.	0.8	ผ่านเกณฑ์	24.	-0.084	ไม่ผ่านเกณฑ์
25.	1.0	ผ่านเกณฑ์	25.	0.391	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง		ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	
	IOC	ผลการพิจารณา		r_{xy}	ผลการพิจารณา
26.	1.0	ผ่านเกณฑ์	26.	0.486	ผ่านเกณฑ์
27.	1.0	ผ่านเกณฑ์	27.	0.363	ผ่านเกณฑ์
28.	0.8	ผ่านเกณฑ์	28.	0.258	ผ่านเกณฑ์
29.	0.8	ผ่านเกณฑ์	29.	0.304	ผ่านเกณฑ์
30.	0.8	ผ่านเกณฑ์	30.	0.273	ผ่านเกณฑ์
31.	0.8	ผ่านเกณฑ์	31.	0.365	ผ่านเกณฑ์
32.	0.8	ผ่านเกณฑ์	32.	0.150	ไม่ผ่านเกณฑ์
33.	0.6	ผ่านเกณฑ์	33.	0.382	ผ่านเกณฑ์
34.	0.8	ผ่านเกณฑ์	34.	0.470	ผ่านเกณฑ์
35.	1.0	ผ่านเกณฑ์	35.	0.126	ไม่ผ่านเกณฑ์
36.	1.0	ผ่านเกณฑ์	36.	0.480	ผ่านเกณฑ์
37.	1.0	ผ่านเกณฑ์	37.	0.384	ผ่านเกณฑ์
38.	1.0	ผ่านเกณฑ์	38.	0.346	ผ่านเกณฑ์
39.	1.0	ผ่านเกณฑ์	39.	0.326	ผ่านเกณฑ์
40.	1.0	ผ่านเกณฑ์	40.	0.171	ไม่ผ่านเกณฑ์

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) รวมทั้งฉบับของแบบสอบถาม
 ประสิทธิภาพทางสังคมเท่ากับ 0.831

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อของแบบสอบถามทักษะประสบการณ์ทางสังคม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก		ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	
	r_{XY}	ผลการพิจารณา		r_{XY}	ผลการพิจารณา
1.	0.225	ผ่านเกณฑ์	26.	0.408	ผ่านเกณฑ์
2.	0.216	ผ่านเกณฑ์	27.	0.193	ไม่ผ่านเกณฑ์
3.	0.189	ไม่ผ่านเกณฑ์	28.	0.374	ผ่านเกณฑ์
4.	0.132	ไม่ผ่านเกณฑ์	29.	0.288	ผ่านเกณฑ์
5.	0.307	ผ่านเกณฑ์	30.	0.172	ไม่ผ่านเกณฑ์
6.	-0.138	ไม่ผ่านเกณฑ์	31.	0.240	ผ่านเกณฑ์
7.	0.175	ไม่ผ่านเกณฑ์	32.	0.488	ผ่านเกณฑ์
8.	0.334	ผ่านเกณฑ์	33.	0.117	ไม่ผ่านเกณฑ์
9.	0.116	ไม่ผ่านเกณฑ์	34.	0.412	ผ่านเกณฑ์
10.	-0.293	ไม่ผ่านเกณฑ์	35.	0.322	ผ่านเกณฑ์
11.	-0.239	ไม่ผ่านเกณฑ์	36.	-0.016	ไม่ผ่านเกณฑ์
12.	0.319	ผ่านเกณฑ์	37.	0.239	ผ่านเกณฑ์
13.	0.395	ผ่านเกณฑ์	38.	0.343	ผ่านเกณฑ์
14.	0.400	ผ่านเกณฑ์	39.	0.342	ผ่านเกณฑ์
15.	0.303	ผ่านเกณฑ์	40.	0.393	ผ่านเกณฑ์
16.	0.374	ผ่านเกณฑ์	41.	0.336	ผ่านเกณฑ์
17.	0.362	ผ่านเกณฑ์	42.	0.095	ไม่ผ่านเกณฑ์
18.	0.429	ผ่านเกณฑ์	43.	0.351	ผ่านเกณฑ์
19.	0.340	ผ่านเกณฑ์	44.	0.436	ผ่านเกณฑ์
20.	0.390	ผ่านเกณฑ์	45.	0.437	ผ่านเกณฑ์
21.	0.453	ผ่านเกณฑ์	46.	0.476	ผ่านเกณฑ์
22.	0.389	ผ่านเกณฑ์	47.	0.442	ผ่านเกณฑ์
23.	0.219	ผ่านเกณฑ์	48.	0.093	ไม่ผ่านเกณฑ์
24.	-0.128	ไม่ผ่านเกณฑ์	49.	0.367	ผ่านเกณฑ์
25.	0.372	ผ่านเกณฑ์	50.	0.399	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	ค่าดัชนีความสอดคล้อง		ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	
	r_{XY}	ผลการพิจารณา		r_{XY}	ผลการพิจารณา
51.	0.405	ผ่านเกณฑ์	59.	0.213	ผ่านเกณฑ์
52.	0.350	ผ่านเกณฑ์	60.	0.263	ผ่านเกณฑ์
53.	0.420	ผ่านเกณฑ์	61.	0.158	ไม่ผ่านเกณฑ์
54.	0.355	ผ่านเกณฑ์	62.	0.190	ไม่ผ่านเกณฑ์
55.	0.498	ผ่านเกณฑ์	63.	0.409	ผ่านเกณฑ์
56.	0.421	ผ่านเกณฑ์	64.	0.483	ผ่านเกณฑ์
57.	0.423	ผ่านเกณฑ์	65.	0.468	ผ่านเกณฑ์
58.	0.073	ไม่ผ่านเกณฑ์	66.	0.248	ผ่านเกณฑ์

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) รวมทั้งฉบับของแบบสอบถาม

ทักษะทางสังคมเท่ากับ 0.866

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามทักษะทางสังคม

คำชี้แจง :

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็น ความรู้สึก และการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงออกทางอารมณ์ ความไวในการรับรู้ทางอารมณ์ การควบคุมทางอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม ความไวในการรับรู้ทางสังคม และการควบคุมทางสังคมของตัวนักเรียนเอง ซึ่งความคิดเห็นของนักเรียนจะไม่ถูกนำมาเปิดเผย โดยจะมีการนำมาศึกษาและเสนอในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวนักเรียน ดังนั้นจึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทักษะทางสังคม จำนวน 66 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าให้นักเรียนให้น้ำหนักหรือความเข้มของความรู้สึกหรือพฤติกรรมของนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย “ถูก” (/) ลงในช่องที่ตรงกับกับความคิดเห็นหรือพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่จริง
1.	ข้าพเจ้าสามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาทางสีหน้าและแวตตาได้ดี.....			
2.	ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นได้ แม้ว่าเขาจะไม่พูดออกมาก็ตาม.....			
3.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับกาลเทศะ.....			
4.	เวลาเพื่อนไม่สบายใจ ข้าพเจ้าจะสังเกตเห็นได้ทันที.....			
5.	ข้าพเจ้าสามารถใช้ไหวพริบในการแก้ไขความขัดแย้งในกลุ่มได้.....			
6.	รอยยิ้มของข้าพเจ้าทำให้คนที่อยู่ใกล้ข้าพเจ้ารู้สึกสดชื่นตามไปด้วย.....			
7.	ข้าพเจ้าพยายามทำความเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นโดยยึดหลัก “เอาใจเขามาใส่ใจเรา”.....			

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่จริง
8.	ข้าพเจ้าสามารถระงับอารมณ์ได้หากมีใครมาทำให้ไม่พอใจ.....			
9.	ข้าพเจ้าสามารถเข้าไปทำความรู้จักกับบุคคลอื่นได้ง่าย.....			
10.	เมื่อถูกอาจารย์ตักเตือนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าสามารถเข้าใจและจะเปลี่ยนพฤติกรรมทันที.....			
11.	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวได้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ.....			
12.	หากข้าพเจ้ามีความเศร้าโศก บุคคลรอบข้างจะรู้ได้ทันที โดยสังเกตจากน้ำเสียงของข้าพเจ้า.....			
13.	ข้าพเจ้าสามารถ “เข้าถึง” ความรู้สึกของบุคคลอื่นได้ง่าย.....			
14.	ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ของตนเองได้.....			
15.	ข้าพเจ้าสามารถพูดและสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่าง คล่องแคล่ว.....			
16.	ข้าพเจ้ามักพูดคุยกับเพื่อนเสียงดัง โดยไม่ได้สังเกตว่าจะรบกวน ใครหรือไม่.....			
17.	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออกได้ตรงกับความรู้สึกของตนเอง.....			
18.	ข้าพเจ้ามีความไวต่อการรับรู้และตอบสนองความรู้สึกของ บุคคลอื่นได้ดี.....			
19.	ข้าพเจ้าสามารถร่วมอภิปรายในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ....			
20.	ข้าพเจ้ามักจะเข้าไป “ขัดจังหวะ” การสนทนาของบุคคลอื่น.....			
21.	ข้าพเจ้าสามารถทำให้คนรอบข้างรับรู้ได้ว่าข้าพเจ้ากำลังมี อารมณ์เช่นไร.....			
22.	ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้ที่กำลังมีความทุกข์.....			
23.	ข้าพเจ้าสามารถพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองให้บุคคลอื่น เข้าใจได้.....			
24.	แม้จะเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในความสนใจ ข้าพเจ้าก็จะรับฟังคู่ สนทนาพูดจนจบ.....			

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่จริง
25.	ข้าพเจ้ารู้สึกอย่างไรก็จะแสดงออกเช่นนั้น.....			
26.	ไม่ว่าข้าพเจ้าจะทำอะไร ความรู้สึกของบุคคลรอบข้างเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าคำนึงถึงเป็นอันดับแรก.....			
27.	ข้าพเจ้าสามารถระงับอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้เมื่อทะเลาะกับเพื่อน.....			
28.	ข้าพเจ้าสามารถเจรจาเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนฝูงได้.....			
29.	ขณะที่เพื่อนออกมารายงาน ข้าพเจ้ามักจะเอางานอื่นขึ้นมาทำ.....			
30.	ข้าพเจ้าสามารถปรับเปลี่ยนบรรยากาศที่เคร่งเครียดให้สนุกสนานและผ่อนคลายได้.....			
31.	ข้าพเจ้าสามารถรับรู้ความรู้สึกของบุคคลใกล้ชิดได้ โดยสังเกตจากแวตาและน้ำเสียงของบุคคลนั้น.....			
32.	หากต้องเจอกับเหตุการณ์ที่ตื่นเต้น ข้าพเจ้าก็ควบคุมอารมณ์ได้.....			
33.	ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์.....			
34.	ถ้าพบว่าเพื่อนกำลังมีธุระส่วนตัว ข้าพเจ้าจะไม่เข้าไปรบกวนเขาในขณะนั้น.....			
35.	ข้าพเจ้าเป็นผู้สร้างสีสันและความรื่นเริงในหมู่เพื่อนฝูง.....			
36.	ข้าพเจ้าเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้แก่เพื่อนที่มีความทุกข์.....			
37.	เมื่อเริ่มจะรู้สึกหงุดหงิด ข้าพเจ้าจะรีบปรับอารมณ์และทำตัวให้เป็นปกติได้.....			
38.	ข้าพเจ้าสามารถพูดสื่อสารได้ชัดเจนและตรงไปตรงมา.....			
39.	ข้าพเจ้าตั้งใจฟังคู่สนทนา.....			
40.	ข้าพเจ้าสามารถวางตัวได้เหมาะสมกับคนทุกระดับ.....			
41.	ข้าพเจ้ามีวิธีที่จะจัดการกับอารมณ์ที่พลุ่งพล่านของตนเองได้ดี.....			
42.	ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดี.....			
43.	ข้าพเจ้าสามารถรับรู้ได้ถูกต้องว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ.....			

แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่

คำชี้แจง :

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามเหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของนักเรียนในจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งข้อมูลที่นักเรียนตอบในแบบสอบถามนี้จะไม่นำมาเปิดเผย โดยจะมีการนำมาศึกษาและเสนอในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวนักเรียน ดังนั้นจึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 52 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดสถานการณ์เลือกตอบ 3 ตัวเลือก เมื่อพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละข้อแล้ว ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่นักเรียนคิดว่าถูกต้องตรงกับเหตุผลในการตัดสินใจของนักเรียนมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในการดาษคำตอบ ดังตัวอย่าง

ข้อ 0. เจนมาโรงเรียนสาย เธอจึงรีบร้อนมากเพราะกลัวถูกทำโทษ ขณะที่รอข้ามถนนบริเวณหน้าโรงเรียน เจนได้หันไปเห็นคนแก่กำลังจะข้ามถนนโดยไม่มีคนให้ความช่วยเหลือ เจนจึงตัดสินใจช่วยพาคนแก่ข้ามถนน ถ้านักเรียนเป็นเจน นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะทำให้ตนเองข้ามถนนง่ายขึ้น
- ข. เพราะเป็นสิ่งที่สมควรทำ
- ค. เพราะคนแก่จะได้ข้ามถนนอย่างปลอดภัย

หากนักเรียนเลือกตอบ ข้อ ข.

ข้อ	ก.	ข.	ค.	ง.
0.		X		
00.	X			

๒๕๖๓	ก.	ข.	ค.	ง.
๐๐๐.				
๐๐๐๐.				

ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ใช้น้ำยาลบคำผิดลบคำตอบเดิม หรือให้ทำเครื่องหมายเท่ากับ (=) ทับคำตอบเดิม แล้วทำเครื่องหมายให้ตรงกับตัวเลือกใหม่

aa

เมตตา

1. เพื่อนๆ ได้ปรึกษากับศรธรรมว่า ช่วงเวลาใกล้สอบควรจัดกลุ่มติววิชาต่างๆ และมอบหมายให้ศรธรรมติววิชาที่ถนัดแก่เพื่อนๆ ศรธรรมจึงตัดสินใจช่วยติววิชาที่ตนถนัดให้แก่เพื่อน ถ้านักเรียนเป็นศรธรรม นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด
 - ก. เพราะอาจได้รับคำชมเชยจากอาจารย์
 - ข. เพราะอยากให้เพื่อนๆ สอบได้คะแนนดี
 - ค. เพราะเพื่อนๆ ขอร้องให้ช่วยติว
2. ในขณะที่เอกลักษณ์กำลังเดินทางกลับบ้านอยู่นั้น ได้เห็นน้องที่อยู่บ้านใกล้ๆ กันเดินจูงรถจักรยานกลับบ้านเพราะยางแบน เอกลักษณ์จึงเข้าไปช่วยจูงรถจักรยานให้น้อง ถ้านักเรียนเป็นเอกลักษณ์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด
 - ก. เพราะพ่อแม่บอกว่าเป็นเพื่อนบ้านกันมีอะไรก็ต้องช่วยเหลือกัน
 - ข. เพราะต่อไปจะได้อาศัยรถจักรยานของน้องกลับบ้านด้วย
 - ค. เพราะน้องเดินจูงรถมาไกลแล้วจะได้พักบ้าง
3. สารีสาได้มาปรึกษาพิมลรัตน์ เกี่ยวกับผลการเรียนของเขาที่ได้คะแนนลดลงหลายวิชา ทั้งๆ ที่เขาก็ตั้งใจเรียนมาโดยตลอด พิมลรัตน์จึงพูดปลอบและให้กำลังใจสารีสาให้ตั้งใจเรียนต่อไป ถ้านักเรียนเป็นพิมลรัตน์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด
 - ก. เพราะต้องการแสดงน้ำใจให้เพื่อนเห็น
 - ข. เพราะอยากให้เพื่อนคลายความเสียใจลง
 - ค. เพราะจะได้ขอความช่วยเหลือจากสารีสาในโอกาสต่อไปได้
4. ในขณะที่ปิยะนุชและเพื่อนๆ รอรถที่จะกลับบ้านอยู่นั้น ได้เห็นคนแก่หาบขนมมาขายที่บริเวณหน้าโรงเรียน และปิยะนุชสังเกตเห็นว่าขนมยังเหลือเต็มหาบ ปิยะนุชจึงช่วยซื้อขนมที่คนแก่หาบมาขาย ถ้านักเรียนเป็นปิยะนุช นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด
 - ก. เพราะต้องการช่วยอุดหนุน จะได้ขายหมดเร็วๆ
 - ข. เพราะกำลังอยากกินขนมระหว่างรอรถ
 - ค. เพราะเพื่อนๆ จะได้มองว่าเป็นคนใจดี

5. เพื่อนร่วมชั้นคนหนึ่งของณรงค์ไม่ตั้งใจเรียน และมักไม่เข้าชั้นเรียน ทำให้ต้องมาลอกการบ้านของ
ณรงค์เป็นประจำ ณรงค์จึงตักเตือนเพื่อนว่าให้ทำการบ้านด้วยตนเอง ถ้านักเรียนเป็นณรงค์ นักเรียน
ตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะกลัวถูกลงโทษหากอาจารย์จับได้ว่าให้เพื่อนลอกการบ้าน
- ข. เพราะอยากให้เพื่อนทำการบ้านได้ด้วยตนเอง จะได้สอบผ่าน
- ค. เพราะอาจารย์บอกให้ช่วยตักเตือนเพื่อนแทนอาจารย์

6. นุญกุลได้เห็นประกาศกำลังทุจริตการสอบ โดยการแอบนำกระดาษที่จดข้อมูลจากภายนอกมาเปิด
อ่าน นุญกุลจึงแจ้งให้อาจารย์ทราบ ถ้านักเรียนเป็นนุญกุล นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเป็นการกระทำที่ผิด และไม่ยุติธรรมกับคนอื่น ๆ
- ข. เพราะประกาศทำผิดกฎระเบียบในการสอบ
- ค. เพราะกลัวว่าประกาศได้คะแนนดีกว่า

7. ทางโรงเรียนได้มีการเชิญชวนให้นักเรียนบริจาคโลหิตเพื่อเป็นสาธารณะกุศล ซึ่งบ๊วยไม่เคยบริจาค
โลหิตเลย และบ๊วยก็อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถบริจาคโลหิตได้ตามที่สภากาชาดไทยกำหนดไว้ บ๊วยตัดสินใจ
ไปบริจาคโลหิตที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นบ๊วย นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเห็นเพื่อนๆ ไปบริจาคกัน เดียวจะหาว่าไม่กล้า
- ข. เพราะอาจนำเอาโลหิตของเราไปช่วยบุคคลอื่นได้เมื่อยามจำเป็น
- ค. เพราะอาจารย์บังคับให้ผู้ไปถึงเกณฑ์บริจาคโลหิตได้บริจาคทุกคน

8. กุ๊กกิ๊กเป็นลูกคนเดียวของครอบครัว พ่อแม่ของกุ๊กกิ๊กต้องทำงานหนักเพราะมีฐานะยากจน แต่พ่อแม่
แม่ไม่ยอมให้ลูกลำบากจึงไม่ให้กุ๊กกิ๊กออกไปช่วยพ่อแม่ทำงานนอกบ้าน และให้ตั้งใจเรียนหนังสือ
อย่างเดียว กุ๊กกิ๊กจึงตั้งใจเรียนหนังสือมาก ถ้านักเรียนเป็นกุ๊กกิ๊ก นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุ
ใด

- ก. เพราะเป็นการตอบแทนพระคุณและทำตามอย่างที่ท่านตั้งใจไว้
- ข. เพราะถ้าไม่ทำตามอาจถูกพ่อแม่ลงโทษได้
- ค. เพราะเป็นหน้าที่ของลูกที่ดีที่ควรจะทำ

9. กิตาร์เป็นหัวหน้าชั้น ม. 3/1 มีสัมพันธ์เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งสัมพันธ์เป็นเด็กกำพร้าและอาศัยอยู่ที่วัด จึงมักถูกเพื่อนๆ ในชั้นล้ออยู่เสมอ แต่สัมพันธ์เป็นคนเรียนเก่งและเป็นนักเรียนทุนของทางโรงเรียนมาโดยตลอด กิตาร์จึงพูดให้กำลังใจและบอกให้สัมพันธ์ไม่ต้องสนใจคำพูดนั้น ถ้านักเรียนเป็นกิตาร์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะไม่อยากให้สัมพันธ์คิดมากจนกลายเป็นคนเก็บกด
- ข. เพราะอาจขอความช่วยเหลือด้านการเรียนจากสัมพันธ์ได้
- ค. เพราะเป็นหน้าที่ของหัวหน้าห้องที่ต้องคอยดูแลเพื่อนในชั้นเรียน

10. ในงานวันไหว้ครูของทางโรงเรียน ได้จัดการประกวดพานธูปเทียนและพานดอกไม้ที่ใช้ไหว้ครูด้วย ในชั้นเรียนของกาละแมร์ได้ช่วยกันออกแบบและตกแต่งพานสำหรับไหว้ครูกันอย่างเต็มที่ ซึ่งกาละแมร์เองก็มีความสามารถในการจัดและตกแต่งพานอยู่แล้ว กาละแมร์จึงเข้าไปช่วยเพื่อนๆ ทำพานไหว้ครู ถ้านักเรียนเป็นกาละแมร์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะอยากทำพานสวยๆ ไปไหว้ครู
- ข. เพราะอาจได้รางวัลจากการประกวด
- ค. เพราะถ้าไม่ช่วยอาจโดนเพื่อนๆ ในห้องตำหนิได้

11. กฤษณ์และมดดำเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนเดียวกัน ซึ่งในชั้นเรียนได้ตกลงกันว่า ก่อนสอบกลางภาคเรียนจะให้มดดำซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งที่สุดในชั้นช่วยติวให้ แต่กฤษณ์ต้องเข้าผ่าตัดไส้ติ่งช่วงก่อนสอบกลางภาคเรียน ทำให้ไม่สามารถไปติวร่วมกับเพื่อนๆ ได้ มดดำจึงมาติวให้กฤษณ์อีกครั้งเป็นกรณีพิเศษ ถ้านักเรียนเป็นมดดำ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเป็นการทบทวนให้ตัวเองอีกครั้ง
- ข. เพราะจะได้รับคำชมเชยจากเพื่อนและอาจารย์
- ค. เพราะกฤษณ์จะได้ทบทวนก่อนสอบและอาจสอบได้คะแนนดี

กรุณา

12. ในขณะที่มดกำลังขับรถจักรยานยนต์กลับมาจากตลาดได้พบกับโอ ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านกัน กำลังเดินกลับจากตลาดและถือของหนัก มดจึงชวนโอนั่งรถจักรยานยนต์กลับบ้านด้วยกัน ถ้านักเรียนเป็นมด นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะโอจะได้ไม่เหนื่อยที่ต้องถือของหนักและเดินไกล
- ข. เพราะจะได้ให้โอช่วยถือของให้ ทำให้ขบขันสะดวกขึ้น
- ค. เพราะจะได้เป็นที่ชื่นชมของผู้ที่พบเห็น

13. แอนและผึ้งได้ไปซื้อหนังสือที่ต้องใช้ในการเรียนที่ร้านขายหนังสือ ซึ่งเมื่อเวลาจ่ายเงินปรากฏว่าเงินที่แอนเตรียมมาไม่พอจ่ายค่าหนังสือ ส่วนผึ้งนั้นพ่อแม่ได้ให้เงินมาเมื่อไว้ก่อนแล้วค่อนข้างเยอะ ผึ้งจึงให้แอนยืมเงินจ่ายไปก่อน ถ้านักเรียนเป็นผึ้ง นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะกลัวถูกเจ้าของร้านตำหนิ
- ข. เพราะพ่อแม่เคยบอกไว้ว่าให้ช่วยเหลือเพื่อน
- ค. เพราะอยากช่วยเหลือแอนให้ซื้อหนังสือให้ครบตามต้องการ

14. ในตอนเช้า เรวดีได้ยินประกาศจากอาจารย์ว่าบ้านของพิทักษ์ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมห้องกับเรวดีถูกไฟไหม้ จึงได้ขอรับบริจาคสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันจากนักเรียนและผู้ปกครองท่านอื่น วันรุ่งขึ้นเรวดีจึงนำสิ่งของที่จำเป็นมาบริจาคให้พิทักษ์ ถ้านักเรียนเป็นเรวดี นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะทำตามที่คุณปกครองจัดเตรียมให้
- ข. เพราะเพื่อนๆ คนอื่นในห้องก็บริจาคกัน
- ค. เพราะอยากช่วยเหลือเพื่อนที่กำลังประสบปัญหา

15. วรณัฐไปซื้อของกลับมาจากตลาด ขณะที่นั่งอยู่บนรถโดยสารที่มีผู้โดยสารแน่นเต็มคัน ได้พบผู้หญิงมีลักษณะอาการเมารถ และจะอาเจียน ยืนตรงหน้าวรณัฐพอดี วรณัฐจึงบอกให้ผู้หญิงคนนั้นมานั่งที่นั่งของตนแทน ถ้านักเรียนเป็นวรณัฐ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเขายืนอยู่ตรงหน้าพอดี จำเป็นต้องลุก
- ข. เพราะกลัวว่าจะอาเจียนมาโดนตัวเอง
- ค. เพราะจะทำให้เขาหายใจสะดวกขึ้น

16. ขณะที่สมพรซึ่งเป็นพี่ของสมบุญ กำลังยืนดูการแข่งขันบาสเก็ตบอลในสนามอยู่ ปรากฏว่าสมบุญเกิดหกล้ม หัวแตกอยู่กลางสนามบาสเก็ตบอล สมพรจึงรีบเข้าไปช่วยเหลือสมบุญทันที ถ้านักเรียนเป็นสมพร นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเป็นห่วงว่าน้องจะเกิดอันตรายร้ายแรง
- ข. เพราะกลัวถูกพ่อแม่ตำหนิ ถ้าไม่ดูแลน้อง
- ค. เพราะเป็นหน้าที่ของพี่ที่ต้องดูแลน้อง

17. ขณะที่โกกำลังทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อที่ยากและต้องใช้การแก้ปัญหาหลายขั้นตอนอยู่นั้น น้องสาวของโกได้เข้ามาถามโกเกี่ยวกับการบ้านวิชาภาษาอังกฤษ แต่โกก็ช่วยอธิบายการบ้านให้น้องจนเสร็จ แล้วจึงกลับมาทำการบ้านของตนเองต่อ ถ้านักเรียนเป็นโก นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะถ้าไม่อธิบาย อาจจะถูกพ่อแม่ดุได้
- ข. เพราะพ่อแม่บอกให้ช่วยสอนการบ้านน้อง
- ค. เพราะอยากให้น้องเข้าใจ และทำการบ้านได้

18. ยอดชีรฉกรรยานเดินทางไปโรงเรียน ระหว่างทางยอดพบคนแก่เป็นลมนอนอยู่ริมถนน ยอดจึงจอดรถรีบเข้าไปช่วยคนแก่ท่านนั้นทันที ถ้านักเรียนเป็นยอด นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะจะได้รับสินน้ำใจจากญาติคนแก่ท่านนั้น
- ข. เพราะต้องการให้คนแก่ปลอดภัย
- ค. เพราะเป็นสิ่งที่ควรทำ

19. อาจารย์ได้มาประกาศที่หน้าแถวตอนเช้าว่า มีนักเรียนประสบอุบัติเหตุต้องการเลือดกรุ๊ป ABด่วน ถ้านักเรียนคนใดมีเลือดกรุ๊ป AB และต้องการบริจาค ให้ไปพบอาจารย์ด่วน นายธงชัยซึ่งมีเลือดกรุ๊ป AB ได้ฟังประกาศ จึงได้ตัดสินใจไปบริจาคเลือด ถ้านักเรียนเป็นธงชัย นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดีในสังคม
- ข. เพราะจะได้ช่วยให้นักเรียนคนนั้นพ้นขีดอันตราย
- ค. เพราะอาจได้รับคำชมเชยหรือรางวัลจากการช่วยเหลือครั้งนี้

20. กิตติเป็นคนเรียนหนังสือเก่ง แต่น้องชายของกิตติเรียนหนังสืออ่อน พ่อและแม่จึงให้กิตติสอนหนังสือให้น้องตอนเย็นทุกวัน กิตติจึงสอนหนังสือและการบ้านให้น้อง ถ้านักเรียนเป็นกิตติ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะไม่อยากถูกพ่อและแม่ทำโทษ
- ข. เพราะอยากให้น้องเรียนหนังสือเก่งขึ้น
- ค. เพราะพ่อและแม่สั่งให้สอนหนังสือน้องทุกวัน

21. เมื่อมาลัยขึ้นรถโดยสารและได้ที่นั่งเรียบร้อยแล้ว ได้มองเห็นผู้โดยสารคนหนึ่งยืนแบกของหนักอยู่ใกล้ๆ และที่นั่งเต็มหมดแล้ว มาลัยจึงช่วยถือของให้ผู้โดยสารคนนั้น ถ้านักเรียนเป็นมาลัย นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะกลัวว่าของจะหล่นใส่ตัวเองได้รับบาดเจ็บ
- ข. เพราะเขายืนอยู่ใกล้ๆ ถ้าไม่ช่วยคนอื่นจะมองว่าไม่มีน้ำใจ
- ค. เพราะเขาจะได้ยืนอย่างสะดวกและปลอดภัย

22. ในขณะที่วศินเดินซื้อของในตลาดอยู่นั้น ได้พบเด็กยืนร้องไห้ตามหาพ่อแม่และไม่มีใครให้ความช่วยเหลือ วศินจึงได้พาเด็กคนนั้นไปหาตำรวจ เพื่อตามหาพ่อแม่เด็กต่อไป ถ้านักเรียนเป็นวศิน นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะอาจได้รับสินน้ำใจจากพ่อแม่ของเด็ก
- ข. เพราะสงสารเด็ก เด็กจะได้เจอพ่อแม่
- ค. เพราะเป็นสิ่งที่ควรทำ

23. ในขณะที่ยุพินกำลังรับประทานอาหาร ได้มีเด็กมายืนมองดูยุพิน และแสดงอาการหิวอยู่ข้างๆ ยุพินจึงแบ่งอาหารของตนเองให้เด็กคนนั้น ถ้านักเรียนเป็นยุพิน นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะมายืนมอง ทำให้รับประทานอาหารไม่ลง
- ข. เพราะถ้าไม่แบ่ง อาจถูกเพื่อนมองว่าเป็นคนไม่มีน้ำใจ
- ค. เพราะเด็กจะได้รับประทานอาหาร และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

มุกิตา

24. ไพศาลได้ลงแข่งขันป้องกันกับอนันต์ในงานกีฬาสีของโรงเรียนรอบชิงชนะเลิศ ผลปรากฏว่าไพศาลเป็นฝ่ายชนะอนันต์ไปอย่างเฉียดฉิว อนันต์จึงเข้าไปแสดงความยินดีกับไพศาล ถ้านักเรียนเป็นอนันต์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะอยู่ต่อหน้าคนมากมาย
- ข. เพราะเป็นมารยาทของนักกีฬา
- ค. เพราะรู้สึกยินดีด้วยกับไพศาลอย่างจริงใจ

25. สงกรานต์ได้ลงสมัครคัดเลือกเป็นประธานนักเรียนของโรงเรียนเช่นเดียวกับชาญณรงค์ ผลปรากฏว่าชาญณรงค์เป็นผู้ชนะ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานนักเรียน สงกรานต์จึงเข้าไปพูดแสดงความยินดีกับชาญณรงค์ที่ได้รับคัดเลือก ถ้านักเรียนเป็นสงกรานต์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะจะทำให้ตนเองดูเป็นคนมีน้ำใจ
- ข. เพราะอาจารย์บอกว่าเป็นสิ่งที่ควรทำ
- ค. เพราะยอมรับในผลการคัดเลือก

26. อาจารย์ชมพัชราภาต่อนักเรียนในห้องว่าเป็นคนที่ทำงานถูกต้อง สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สมควรที่จะเอาเป็นแบบอย่าง ซึ่งพรทิพย์ก็นั่งฟังอาจารย์อยู่ในห้องด้วยเช่นกัน ต่อจากนั้นพรทิพย์จึงเข้าไปชมเชยและแสดงความยินดีกับพัชราภาด้วย ถ้านักเรียนเป็นพรทิพย์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะพัชราภาทำงานเรียบร้อยจริงๆ สมควรได้รับคำชม
- ข. เพราะเห็นอาจารย์และเพื่อนคนอื่นๆ ก็ทำกัน
- ค. เพราะถ้าไม่ทำอาจถูกมองว่าอิจฉาพัชราภา

27. กอล์ฟได้มาบอกให้แก้วฟังว่า ป้าที่อยู่ต่างประเทศจะมารับกอล์ฟไปอยู่ด้วยและให้เรียนต่อที่นั่นเลย แก้วจึงแสดงความยินดีกับกอล์ฟด้วย ถ้านักเรียนเป็นแก้ว นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเป็นการทำไปตามมารยาทที่ควรทำ
- ข. เพราะคิดว่าเป็นโอกาสที่ดีของกอล์ฟ
- ค. เพราะกลัวถูกกล่าวหาว่าอิจฉา

28. ไม้ที่เป็นเพื่อนของจิวได้เข้าร่วมแข่งขันในงานประกวดร้องเพลงของโรงเรียน ซึ่งไม้ร้องเพลงได้อย่างไพเราะ และสนุกสนาน ทำให้คนที่มาฟังการประกวดได้รับความสนุกสนานกันอย่างเต็มที่ เมื่อร้องเพลงจบ จิวจึงลุกขึ้นยืนและปรบมือให้เพื่อแสดงความยินดี ถ้านักเรียนเป็นจิว นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะอาจได้รับความสนใจไปด้วยในฐานะที่เป็นเพื่อนของไม้
- ข. เพราะยินดีกับไม้ที่ร้องเพลงได้อย่างสนุกสนาน
- ค. เพราะเห็นคนอื่นๆ ทำกันเลยทำตาม

29. ปานกับป้อมเป็นเพื่อนกัน ทั้งคู่ได้ไปสอบเข้าเรียนต่อที่สถาบันแห่งหนึ่งด้วยกัน ผลปรากฏว่าปานสอบผ่านได้เข้าเรียนต่อที่สถาบันแห่งนั้น แต่ป้อมสอบไม่ผ่าน ป้อมจึงเข้าไปพูดแสดงความยินดีกับปานด้วยที่สอบได้ ถ้านักเรียนเป็นป้อม นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเป็นมารยาทที่สมควรทำ
- ข. เพราะอาจขอร้องให้ปานช่วยติวหนังสือให้ครั้งต่อไป
- ค. เพราะยินดีด้วยอย่างจริงใจ ที่เห็นความสำเร็จของเพื่อน

30. ในการแข่งขันตอบปัญหาภาษาอังกฤษที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้น อาร์มกับหรั่งต้องแข่งขันในรอบตัดสิน ผลปรากฏว่าอาร์มตอบถูกต้อง จึงชนะการแข่งขันครั้งนี้ หรั่งจึงเข้าไปจับมือแสดงความยินดีกับอาร์ม ถ้านักเรียนเป็นหรั่ง นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะอาจารย์บอกให้ทำ
- ข. เพราะเป็นมารยาทที่ต้องทำ
- ค. เพราะยอมรับว่าอาร์มเก่งกว่าจริงๆ

31. ก้อยและโบเป็นเพื่อนสนิทกัน และทั้งคู่ต้องการเป็นตัวแทนของโรงเรียนในการแข่งขันวิ่ง 100 เมตร ในการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน ทั้งคู่จึงได้ไปขอร้องกุ่ม ซึ่งเป็นพี่สาวของก้อย ให้มาช่วยฝึกซ้อมให้ เพราะกุ่มเคยเป็นตัวแทนของโรงเรียนมาก่อน ผลการคัดเลือกปรากฏว่า โบได้เป็นตัวแทนของโรงเรียน ส่วนก้อยไม่ได้ กุ่มจึงแสดงความยินดีกับโบที่ได้เป็นตัวแทนของโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นกุ่ม นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะโบก็เปรียบเหมือนเป็นน้องสาวคนหนึ่งเช่นกัน
- ข. เพราะกลัวถูกคนอื่นหาว่าอิจฉาที่น้องตนเองไม่ได้
- ค. เพราะเป็นหน้าที่ของผู้ฝึกสอนอยู่แล้ว

32. ในงานกิจกรรมวันลอยกระทงของโรงเรียน ได้มีการจัดการประกวดนางนพมาศขึ้น ซึ่งทิกาก็ได้เข้าร่วมประกวดด้วยเช่นกัน เพื่อนร่วมชั้นจึงช่วยกันเชียร์ให้ทิกาได้เป็นนางนพมาศ แต่ลูกโป่งซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นเดียวกับทิกา และปัจจุบันยังมีเรื่องบาดหมางใจกันอยู่ ผลการประกวดปรากฏว่า ทิกาได้เป็นนางนพมาศ ลูกโป่งจึงร่วมแสดงความยินดีกับทิกาไปด้วย ถ้านักเรียนเป็นลูกโป่ง นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะกลัวถูกเพื่อนร่วมชั้นตำหนิ
- ข. เพราะเห็นเพื่อนร่วมชั้นทำ เลยทำตาม
- ค. เพราะเป็นคนละเรื่องที่บาดหมางใจกันอยู่

33. ในการแจ้งผลการเรียนของนักเรียนในชั้น ผลปรากฏว่า เทอมนี่มิวสิคได้เกรดเฉลี่ยสูงกว่าเจมส์ ซึ่งปกติเจมส์จะได้เกรดเฉลี่ยสูงที่สุดมาโดยตลอด เจมส์จึงเข้าไปพูดแสดงความยินดีกับมิวสิคที่ได้เกรดเฉลี่ยสูงที่สุดในชั้น ถ้านักเรียนเป็นเจมส์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะยอมรับว่ามิวสิคเตรียมตัวดีกว่า
- ข. เพราะกลัวจะถูกคนอื่นมองว่าไม่มีน้ำใจ
- ค. เพราะเป็นการแสดงความยินดีตามมารยาท

34. ในการแข่งขันฟุตบอลในงานกีฬาภายในโรงเรียน ระหว่างสีแดงกับสีเหลือง ต้องเป็นผู้เล่นทีมสีแดง เช่นเดียวกับตรี และเมื่อต้องยิงเข้าประตูฝ่ายตรงข้ามได้ ผู้เล่นคนอื่นๆ ในทีม ต่างวิ่งเข้าไปกอดกับต้องเพื่อแสดงความยินดี ตรีจึงวิ่งเข้าไปกอดต้องเพื่อแสดงความยินดีด้วย ถ้านักเรียนเป็นตรี นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะโค้ชสั่งให้ผู้เล่นวิ่งเข้าไปกอดทุกครั้งที่ยิงประตูได้เพื่อสร้างกำลังใจ
- ข. เพราะยินดีที่ทีมยิงประตูได้อย่างจริงจัง
- ค. เพราะทำตามผู้เล่นในทีมคนอื่นๆ

35. เมื่อเพื่อนคนหนึ่งของวสันต์ ซึ่งเคยหลงผิดไปติดสิ่งเสพติดจึงทำให้ต้องขโมยเงินและสิ่งของของเพื่อนร่วมชั้น รวมถึงครูอาจารย์เป็นประจำ ได้กลับตัวเป็นคนดี และเลิกสิ่งเสพติดได้ จึงทำให้เลิกขโมยของของเพื่อนและครูอาจารย์ วสันต์จึงเข้าไปแสดงความยินดีกับเพื่อนที่กลับใจได้ ถ้านักเรียนเป็นวสันต์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะทำตามกระแสสังคมที่ยกย่องผู้ที่กลับใจได้
- ข. เพราะจะได้ไม่ต้องกังวลเรื่องของตนเองอีก
- ค. เพราะเพื่อนจะได้มีอนาคตที่ดี

36. เมื่อก่อนนั้นดวงกมลมีนิสัยเห็นแก่ตัว และชอบเอาเปรียบคนอื่น ๆ รุ่งรัตน์จึงมีอคติต่อดวงกมลเป็นอย่างมาก ต่อมาดวงกมลได้กลับตัวเป็นคนดี เลิกนิสัยเห็นแก่ตัว และไม่เอาเปรียบคนอื่น รุ่งรัตน์จึงยินดีกับดวงกมลด้วย ที่เปลี่ยนนิสัยได้ ถ้านักเรียนเป็นรุ่งรัตน์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีของเพื่อน
- ข. เพราะจะได้ไม่มาเอาเปรียบเราเหมือนเมื่อก่อน
- ค. เพราะเป็นสิ่งที่สมควรทำ

อุเบกขา

37. วิชัยได้พรำอบรมและตักเตือนวิฑูรย์บุตรชายของเขาที่ติดยาเสพติดว่าให้เลิกเสพ แต่วิฑูรย์ก็ยังคงเสพยาโดยไม่ฟังคำตักเตือนของผู้เป็นพ่อเลย ต่อมาวิฑูรย์ถูกตำรวจจับในคดียาเสพติด วิชัยจึงไม่เข้าไปช่วยเหลือวิฑูรย์และวางเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นวิชัย นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเข้าใจและยอมรับว่าบุตรของตนทำผิดกฎหมายจริง
- ข. เพราะกลัวว่าบุคคลอื่นจะหาว่าเข้าข้างบุตรของตนเอง
- ค. เพราะกลัวถูกดำเนินคดีฐานมีส่วนรู้เห็นกับบุตรด้วย

38. ดารามีน้องสาวชื่อดาหวัน ซึ่งมีนิสัยชอบลักเล็กขโมยน้อยและถูกจับได้บ่อยครั้ง จนอาจารย์บอกว่าหากกระทำความผิดอีกจะให้ออกจากโรงเรียน ดาราจึงตักเตือนน้องของเธอเป็นประจำ ต่อมาดาหวันถูกจับได้ว่าขโมยของอีก จึงต้องถูกให้ออกจากโรงเรียนไป แต่ดาราไม่รู้สึกละอายใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นดารา นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะดาหวันทำผิดจริงและทางโรงเรียนได้ให้โอกาสหลายครั้งแล้ว
- ข. เพราะจะได้พิสูจน์ตนเองว่าไม่ได้มีนิสัยเหมือนน้อง
- ค. เพราะจะได้ไม่ต้องคอยดูแลน้องให้เหนื่อยอีก

39. ทรงชัยเป็นนักเรียนที่มีประวัติทุจริตการสอบบ่อยครั้ง และทุกครั้งอาจารย์มาลินีซึ่งเป็นอาจารย์ประจำชั้นก็ได้เข้าไปช่วยเหลือ โดยการขอร้องอาจารย์ประจำวิชานั้นๆ ว่าไม่ให้ลงโทษทรงชัย และได้มาอบรมสั่งสอนทรงชัยว่าไม่ให้ทำอีก แต่ในที่สุดทรงชัยก็ทำการทุจริตการสอบอีก ซึ่งทรงชัยจะต้องถูกปรับให้สอบตก อาจารย์มาลินีจึงไม่เข้าไปช่วยเหลืออีกด้วย ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์มาลินี นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะกลัวถูกลงโทษที่ปกป้องนักเรียนที่กระทำผิด
- ข. เพราะได้ทำการอบรมสั่งสอนและช่วยเหลือหลายครั้งแล้ว
- ค. เพราะกลัวถูกอาจารย์ท่านอื่นมองว่าช่วยเหลือลูกศิษย์มากเกินไป

40. วิวัฒน์มีนิสัยเกเรและมักมีเรื่องชกต่อยกับบุคคลอื่นเป็นประจำ จนเป็นที่เอือมระอาของคนในชุมชน และเมื่อเกิดปัญหาคำร้องผู้เป็นพ่อและมีอาชีพเป็นตำรวจก็มักจะเข้าไปช่วยเจรจาไกล่เกลี่ยให้ทุกครั้ง และก็จะทำการอบรมสั่งสอนวิวัฒน์ให้เลิกทำตัวเกเรด้วย แต่วิวัฒน์ก็ยังคงปฏิบัติตัวเช่นเดิม ต่อมาวิวัฒน์ได้มีการทะเลาะวิวาทอีก คำร้องจึงตัดสินใจจับกุมบุตรชายของตนเอง และวางเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นตำรวจ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะกลัวถูกผู้บังคับบัญชาตำหนิที่เข้าข้างบุตรของตนเองมากเกินไป
- ข. เพราะกลัวถูกชาวบ้านร้องเรียนที่ช่วยเหลือบุตรตนเองทุกครั้ง
- ค. เพราะได้ทำการช่วยเหลือและอบรมสั่งสอนแล้ว แต่ไม่ฟัง

41. นงนุชมีน้องชายชื่อพรชัย ซึ่งมีนิสัยอันธพาลชอบทำลายสาธารณสมบัติ นงนุชได้พยายามตักเตือนพรชัยให้เลิกพฤติกรรมนั้นเสีย แต่พรชัยไม่ฟังและยังคงปฏิบัติตัวเช่นเดิม จนวันหนึ่งพรชัยถูกตำรวจจับ นงนุชจึงปล่อยให้ตำรวจดำเนินคดีโดยไม่เข้าไปช่วยเหลือใดๆ ถ้านักเรียนเป็นนงนุช นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะพ่อแม่บอกให้อยู่เฉยๆ
- ข. เพราะยอมรับว่าพรชัยได้ทำผิดจริง สมควรถูกจับ
- ค. เพราะจะได้แสดงให้เห็นว่าตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้

42. เพชรเป็นบุตรของอาจารย์ไพลินซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และเพชรมีความสามารถหลายอย่าง ทั้งเรียนเก่ง เล่นกีฬาเก่ง และบุคลิกหน้าตาดี เป็นที่ชื่นชอบของคนมากมาย จึงมักถูกกลุ่มนักเรียนเกเรหาเรื่องเป็นประจำ แต่เพชรมักไม่ตอบโต้ จนวันหนึ่งกลุ่มนักเรียนเกเรเข้ามาหาเรื่องเพชรอีก จนเกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นและต้องถูกทำโทษ แต่อาจารย์ไพลินไม่ได้เข้าไปช่วยเหลือและวางเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์ไพลิน นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะไม่อยากถูกกล่าวหาว่าไม่ยุติธรรม
- ข. เพราะอยากให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม
- ค. เพราะกลัวว่าจะมีผลเสียต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของตน

43. การรุมมีเพื่อนสนิทชื่อพิทักษ์ซึ่งลักลอบมีพฤติกรรมเชิงชู้สาวกับเพื่อนหญิงในชั้นเดียวกัน ด้วยความเป็นห่วงเพื่อนจึงพยายามตักเตือนเพื่อนให้เลิกพฤติกรรมนั้นเสีย แต่พิทักษ์ยังคงมีพฤติกรรมเชิงชู้สาวกับเพื่อนหญิงคนนั้นอยู่ ต่อมาพิทักษ์และเพื่อนหญิงถูกจับได้ว่ามีความสัมพันธ์กัน จึงทำให้ทั้งคู่ต้องถูกพักการเรียน แต่การรุมไม่รู้สึกละอายหรือต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นการรุม นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะผู้ปกครองจะได้เลิกว่ากล่าวที่คบเพื่อนแบบนี้
- ข. เพราะการรุมได้พยายามเตือนเพื่อนแล้ว แต่เขาไม่ฟัง
- ค. เพราะบุคคลอื่นจะได้ไม่เข้าใจผิดว่าตนเองเป็นเหมือนเพื่อน

44. เสริมักหนีเรียนเป็นประจำ ซึ่งอาจส่งผลให้เสริมมีเวลาเรียนไม่พอและอาจต้องเรียนซ้ำชั้นได้ ตะวันในฐานะหัวหน้าห้องจึงตักเตือนเพื่อนด้วยความเป็นห่วง แต่เสริมไม่สนใจ ยังคงหนีเรียนอยู่เช่นเดิม ตอนปลายเทอมผลปรากฏว่า เสริมมีเวลาเรียนไม่พอ ทำให้ต้องเรียนซ้ำชั้น ตะวันจึงไม่เสียใจและวางเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นกั๊ก นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะเสริมทำผิดจริงจึงได้รับผลเช่นนั้น
- ข. เพราะตะวันจะได้ไม่ต้องเหนื่อยที่ต้องมาดูแลเสริมในฐานะหัวหน้าห้อง
- ค. เพราะเชื่อที่อาจารย์บอกว่าไม่ต้องเสียใจเนื่องจากทำหน้าที่ดีที่สุดแล้ว

45. วันหนึ่งฉัตรชัยเดินผ่านไปเห็นยุพาผู้เป็นน้องสาวกำลังขโมยเงินแม่ ฉัตรชัยจึงเข้าไปตักเตือนพร้อมกับกำชับว่าไม่ให้ทำอีก ต่อมายุพากำลังจะขโมยเงินอีก แต่แม่มาเห็นพอดีจึงถูกลงโทษสถานหนัก ฉัตรชัยไม่ได้เข้าไปห้ามปรามแม่ ถ้านักเรียนเป็นฉัตรชัย นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะไม่อยากให้น้องทำจนติดเป็นนิสัย
- ข. เพราะกลัวถูกแม่ทำโทษไปด้วยที่ไม่อบรมสั่งสอนน้องให้ดี
- ค. เพราะกลัวถูกบุคคลอื่นจะรู้ว่ามีน้องมีนิสัยลักเล็กขโมยน้อย

46. อาจารย์ชัชวาลทราบข่าวมาว่า ธนชัยลักลอบนำยาเสพติดมาขายให้เพื่อนนักเรียนด้วยกัน อาจารย์ชัชวาลจึงพยายามห้ามปรามและตักเตือนธนชัยว่าให้เลิกพฤติกรรมนั้นเสีย เพราะเป็นสิ่งผิดกฎหมายร้ายแรง แต่ธนชัยก็ยังคงลักลอบนำมาขายเช่นเดิม ต่อมาธนชัยถูกตำรวจจับ อาจารย์ชัชวาลจึงตัดสินใจไม่เข้าไปช่วยเหลือและวางเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์ชัชวาล นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะธนชัยทำผิดกฎหมายจริงจึงสมควรได้รับโทษ
- ข. เพราะกลัวถูกกล่าวหาว่าเข้าข้างคนผิด
- ค. เพราะกลัวว่าตนเองจะเดือดร้อนไปด้วย

47. ครอบครัวของญาดามีฐานะยากจน หากวรุณซึ่งเป็นบุตรชายมาขอเงินเพื่อไปซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือย ญาดามักจะไม่ให้ ดังนั้นวรุณจึงไปขโมยของในร้านขายสินค้า เมื่อญาดาทราบเรื่องจึงทำโทษและห้ามไม่ให้ทำอีก แต่วรุณก็ยังคงปฏิบัติเช่นเดิม ต่อมาวรุณถูกเจ้าของร้านจับได้และนำตัวส่งตำรวจ ญาดาจึงไม่เข้าไปช่วยเหลือและวางเฉยต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นญาดา นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะกลัวว่าจะถูกชาวบ้านตำหนิที่เลี้ยงลูกไม่ดี
ข. เพราะกลัวว่าตนเองจะเสื่อมเสียชื่อเสียง
ค. เพราะลูกทำผิดจริง และได้ตักเตือนแล้ว

48. สุนันทน์พยายามตักเตือนอัษฎสิทธิ์ที่จะทำการทุจริตการสอบ โดยขอลอกข้อสอบของสุนันทน์ เพราะหากถูกจับได้อาจถูกปรับให้สอบตก แต่อัษฎสิทธิ์ไม่สนใจ กลับต่อว่าสุนันทน์ที่ไม่ช่วยเหลือ และพยายามหาทางทุจริตการสอบรูปแบบอื่น จนถูกอาจารย์จับได้และถูกปรับให้สอบตก แต่สุนันทน์ไม่เสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นสุนันทน์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด

- ก. เพราะอัญชลีจะได้ไม่มาขอลอกข้อสอบตนเองอีก
- ข. เพราะอัญชลีทำผิดจริงและพยายามตักเตือนเพื่อนแล้ว
- ค. เพราะบุคคลอื่นจะได้ไม่เข้าใจผิดว่าตนเองทำการทุจริตการสอบ

49. ทวีศักดิ์มีเพื่อนชื่ออนิรุ ซึ่งมักลักลอบนำยาเสพติดมาเสพยาภายในโรงเรียน และได้พยายามชักชวน ทวีศักดิ์ให้เสพด้วย และทวีศักดิ์ไม่สนใจและได้ตักเตือนเพื่อนว่าอาจถูกลงโทษถ้าถูกจับได้ แต่อนิรุไม่ฟัง และยังคงลักลอบนำยาเสพติดมาเสพภายในโรงเรียนเป็นประจำ ต่อมาอนิรุถูกจับได้จึงถูกพักการเรียน ทวีศักดิ์ไม่รู้สึกละอายต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถ้านักเรียนเป็นทวีศักดิ์ นักเรียนตัดสินใจทำเช่นนั้น เพราะเหตุใด

- ก. เพราะบุคคลอื่นจะได้ไม่เข้าใจผิดว่าตนเองเป็นเหมือนเพื่อน
ข. เพราะอนิรุทธจะได้เลิกชักชวนตนเองให้ลองยาเสพติด
ค. เพราะได้ตัดเตือนเพื่อนแล้วแต่เพื่อนไม่ฟัง

aa

แบบสอบถามประสบการณ์ทางสังคม

คำชี้แจง :

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็น ความรู้สึก และการปฏิบัติตนจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งข้อมูลที่นักเรียนตอบในแบบสอบถามนี้จะไม่ถูกนำมาเปิดเผย โดยจะมีการนำมาศึกษาและเสนอในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวนักเรียน ดังนั้นจึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 40 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ให้นักเรียนให้น้ำหนักหรือความเข้มของความรู้สึกหรือพฤติกรรมของนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย “ถูก” (/) ลงในช่องที่ตรงกับกับความคิดเห็นหรือพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด โดยแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

@@

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่จริง
1.	เพื่อนๆ มักให้ข้าพเจ้าเป็นตัวแทนไปนำเสนอรายงานหน้าชั้น.....			
2.	งานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนที่ข้าพเจ้าทำมักจะได้รับรางวัลหรือคำชมเชย.....			
3.	ข้าพเจ้ามักได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของโรงเรียนไปทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเรียน ภายนอกโรงเรียน.....			
4.	ข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างด้านการเรียนให้รุ่นน้องและเพื่อน.....			
5.	ข้าพเจ้าไม่เคยเข้าไปอ่านหนังสือหรือใช้บริการของห้องสมุดเลย			
6.	เพื่อนๆ มักขอร้องข้าพเจ้าให้ช่วยติวหนังสือให้ก่อนการสอบ.....			
7.	ข้าพเจ้ามักถูกเพื่อนขอร้องให้ช่วยสอนการบ้านหรืออธิบายเนื้อหาในบทเรียนให้ฟัง.....			
8.	เมื่อมีการแข่งขันความสามารถพิเศษทางวิชาการระหว่างโรงเรียน ข้าพเจ้ามักได้รับการคัดเลือกให้เข้าแข่งขัน.....			

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่จริง
9.	เมื่อเพื่อนสอบถามข้าพเจ้าเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียน ข้าพเจ้ามักปฏิเสธที่จะอธิบายให้เพื่อนฟัง.....			
10.	ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับคำชมเชยหรือรางวัลทางด้านวิชาการ.....			
11.	ข้าพเจ้าไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน.....			
12.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของทางโรงเรียน.....			
13.	ข้าพเจ้าสามารถอธิบายถึงขั้นตอนการเล่นกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ให้เพื่อนฟังได้.....			
14.	เมื่อมีการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ข้าพเจ้ามักถูกคัดเลือกให้เข้าร่วมแข่งขันด้วย.....			
15.	ข้าพเจ้าได้รับการคัดเลือกจากทางโรงเรียนให้ไปแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน.....			
16.	ข้าพเจ้าไม่สามารถอธิบายถึงวิธีการเล่นกีฬาชนิดต่างๆ ให้เพื่อนฟังได้.....			
17.	ข้าพเจ้าไม่เคยถูกเพื่อนชักชวนให้ร่วมชมหรือเชียร์กีฬาชนิดต่างๆ			
18.	ข้าพเจ้ามักได้รับคำชมเชยว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในการเล่นและแข่งขันกีฬา.....			
19.	ข้าพเจ้าไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกับเพื่อนๆ			
20.	ข้าพเจ้ามักเข้าร่วมงานเทศกาลรื่นเริงต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น.....			
21.	ข้าพเจ้ามักได้รับอนุญาตไปเที่ยวสถานที่ต่างๆ.....			
22.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น.....			
23.	ข้าพเจ้ามักไปท่องเที่ยวสถานที่แปลกใหม่ที่ยังไม่เคยไป.....			
24.	ข้าพเจ้าสามารถแนะนำเพื่อนๆ ในการเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ ได้.....			

ข้อ	ข้อความ	จริง	จริง เป็น บาง ครั้ง	ไม่จริง
25.	เพื่อนๆ มักมาสอบถามข้าพเจ้าเมื่อต้องเข้าร่วมประกอบกิจกรรมทางศาสนา.....			
26.	เมื่อทางโรงเรียนจัดกิจกรรมทางศาสนาขึ้น ข้าพเจ้ามักเป็นตัวแทนเข้าร่วมเสมอ.....			
27.	ข้าพเจ้ามักปฏิเสธที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ทางชุมชนจัดขึ้น.....			
28.	ข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างให้เพื่อนในการทำกิจกรรมทางศาสนา....			
29.	ข้าพเจ้าสามารถให้คำปรึกษาหรือช่วยแก้ปัญหาให้กับเพื่อนๆ ได้.....			
30.	ข้าพเจ้ามักเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น.....			
31.	ข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างให้รุ่นน้องในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียน.....			
32.	ข้าพเจ้ามักได้รับคำชมเชยจากเพื่อนๆ และอาจารย์ว่าเป็นคนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือบุคคลอื่น.....			
33.	เมื่อมีการทำกิจกรรมภายในชั้นเรียน ข้าพเจ้ามักปฏิเสธไม่ให้ความร่วมมือ.....			
34.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกลุ่มหรือชมรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ภายในโรงเรียน.....			

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล

นายณพรัตน์ นาสาสิงห์

วัน เดือน ปีเกิด

13 สิงหาคม 2523

สถานที่เกิด

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

133/200 หมู่บ้านพาราไดซ์การ์เด็น ถนนร่มเกล้า
แขวงคลองสามประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
10520

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2541

มัธยมศึกษาตอนปลาย

จากโรงเรียนศรีมาศพิทยาคม จังหวัดสุโขทัย

พ.ศ. 2545

กศ.บ. (คณิตศาสตร์)

จากมหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. 2551

กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ